Latince Aslıyla

Catullus

Bütün Şiirleri

Çevirenler: Çiğdem Dürüşken-Erdal Alova

YAPI KREDİ YAYINLARI

CATULLUS • BÜTÜN ŞİİRLERİ

YKY

BÜTÜN ŞİİRLERİ

Gaius Valerius Catullus (İÖ 87-54) İskenderiye şiir akımını benimsemiş Romalı lirik bir şairdir. Yapıtında insan ruhunun birbirine karşıt duygularını, sevgiyi ve nefreti, yakıp kavuran aşk acılarını, tutkuları, eşcinsel ilişkileri rahat ve yalın bir dille yansıtması, hem Antik çağın hem de günümüz Batı edebiyatının "sine quo non (onsuz olmaz)" şairi olarak ünlenmesine yol açmıştır. Şiirlerinde sevdiklerini övmekten, sevmediklerine ise (bu, ünlü bir devlet adamı bile olsa) doludizgin küfretmekten kaçınmayan Catullus, Lesbia'ya olan aşkını dile getirdiği dizeleriyle ölümsüzleşmiştir.
Catullus, kendisinden sonra gelen Augustus çağı şairlerinden Horatius ve Vergilius'u etkilemiş, Propertius'un şiir sanatına olumlu bir yön vermiş, epigramlarıyla Gümüş Çağı şairlerinden Martialis'in büyük övgüsünü kazanmıştır.

Çiğdem Dürüşken İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Latin Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı doçentidir. Cicero'dan *Dostluk Üzerine*; Seneca'dan *Tanrısal Öngörü* gibi Latin edebiyatından çevirileri, *Antikçağ'da Doğan Bir Eğitim Sistemi Roma'da Rhetorica Eğitimi* (1995, Arkeoloji ve Sanat Yay.) adlı bir yapıtı ile Roma ve Yunan düşünce yaşamı ve eğitimiyle ilgili çeşitli makaleleri bulunmaktadır.

Erdal Alova 1952'de Ankara'da doğdu. Şiir kitapları (*En Son Çıkan Şarkılar*, 1980; *Giz Dökümü*, 1986; *Bitik Kent*, 1995) ve yeryüzü şairlerinden yaptığı çevirilerle tanındı. Başlıca şiir çevirileri arasında *Kavafis: Bütün Şiirlerinden Seçmeler* ve *Lorca: Bütün Şiirlerinden Seçmeler* ile Z. Herbert'ten *Bozkırda Bir Katedral* ve P. Neruda'dan *Gölge Bile Yalnız* sayılabilir.

GAIUS VALERIUS CATULLUS

BÜTÜN ŞİİRLERİ

LATİNCE ASLINDAN ÇEVİRENLER:
ÇİĞDEM DÜRÜŞKEN
ERDAL ALOVA

YKY

Şiir - 67
ISBN 975-363-667-9

Bütün Şiirleri / Gaius Valerius Catullus
Latince aslından çevirenler:
Çiğdem Dürüşken-Erdal Alova

1. baskı: 1500 adet, İstanbul, Ekim 1997

Yayına Hazırlayan: Selahattin Özpalabıyıklar
Kapak Tasarım: Pınar Kazma Çınar
Ofset Hazırlık: Nahide Dikel
Düzelti: Selahattin Özpalabıyıklar
Yayın Koordinatörü: Aslıhan Dinç
Baskı: Altan Matbaacılık Ltd. Şti.

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş. 1997
Bu baskıya kaynak alınan kitap: *Catullus*, ed. Mauritius Schuster, Teubner, 1940
Türkçe çevirinin tüm yayın hakları saklıdır.
Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın
hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
İstiklal Caddesi, No: 285 Beyoğlu 80050 İstanbul
Telefon: (0-212) 293 08 24 Faks: (0-212) 293 07 23

İçindekiler

Catullus: Poeta Novus
(Çiğdem Dürüşken) • 7
Türkçede Catullus • 14
Latince Harflerin Okunuşu • 14
Kısaltmalar • 15

Catulli Veronensis Liber/
Veronalı Catullus'un Kitabı
1 • 18 / 19
2 • 20 / 21
2a • 22 / 23
3 • 24 / 25
4 • 26 / 27
5 • 28 / 29
6 • 30 / 31
7 • 32 / 33
8 • 34 / 35
9 • 36 / 37
10 • 38 / 39
11 • 40 / 41
12 • 42 / 43
13 • 44 / 45
14 • 46 / 47
14a • 48 / 49
15 • 50 / 51
16 • 52 / 53
17 • 54 / 55
21 • 56 / 57
22 • 58 / 59
23 • 60 / 61
24 • 62 / 63
25 • 64 / 65
26 • 66 / 67
27 • 68 / 69
28 • 70 / 71
29 • 72 / 73
30 • 74 / 75
31 • 76 / 77
32 • 78 / 79
33 • 80 / 81
34 • 82 / 83
35 • 84 / 85
36 • 86 / 87
37 • 88 / 89
38 • 90 / 91
39 • 92 / 93
40 • 94 / 95
41 • 96 / 97
42 • 98 / 99
43 • 100 / 101
44 • 102 / 103
45 • 104 / 105
46 • 106 / 107
47 • 108 / 109
48 • 110 / 111
49 • 112 / 113
50 • 114 / 115

51 • 116 / 117
52 • 118 / 119
53 • 120 / 121
54 • 122 / 123
55 • 124 / 125
56 • 126 / 127
57 • 128 / 129
58 • 130 / 131
58a • 132 / 133
59 • 134 / 135
60 • 136 / 137
61 • 138 / 139
62 • 154 / 155
63 • 160 / 161
64 • 168 / 169
65 • 198 / 199
66 • 200 / 201
67 • 210 / 211
68 • 216 / 217
69 • 230 / 231
70 • 232 / 233
71 • 234 / 235
72 • 236 / 237
73 • 238 / 239
74 • 240 / 241
75 • 242 / 243
76 • 244 / 245
77 • 246 / 247
78 • 248 / 249
78a • 250 / 251
79 • 252 / 253
80 • 254 / 255
81 • 256 / 257
82 • 258 / 259
83 • 260 / 261
84 • 262 / 263
85 • 264 / 265
86 • 266 / 267
87 • 268 / 269
88 • 270 / 271
89 • 272 / 273
90 • 274 / 275
91 • 276 / 277
92 • 278 / 279
93 • 280 / 281
94 • 282 / 283
95 • 284 / 285
96 • 286 / 287
97 • 288 / 289
98 • 290 / 291
99 • 292 / 293
100 • 294 / 295
101 • 296 / 297
102 • 298 / 299
103 • 300 / 301
104 • 302 / 303
105 • 304 / 305
106 • 306 / 307
107 • 308 / 309
108 • 310 / 311
109 • 312 / 313
110 • 314 / 315
111 • 316 / 317
112 • 318 / 319
113 • 320 / 321
114 • 322 / 323
115 • 324 /325
116 • 326 / 327
Fragmenta / Şiirlerden Kalanlar • 328 / 329

Şiirler İçin Notlar • 331
Kaynakça • 366
İlk Dize Dizini (Latince) • 367
İlk Dize Dizini (Türkçe) • 371
Kişi ve Yer Adları Dizini • 375

CATULLUS: POETA NOVUS

İskenderiye'de İÖ III. ve II. yüzyıllarda gelişen İskenderiye akımını[1] benimseyen Romalı şairler *"poetae novi"* (yeni şairler)[2] adını almıştır. Bu gruba üye şairlerden Catullus'un şiirleri İskenderiye şiir akımının genel özelliklerini taşıyan canlı belgelerdir. İÖ 87 yılında Verona'da, zengin bir senator ya da atlı sınıfına ait bir aileden doğan şair, İÖ 54'te, Caesar'ın Britannia'yı ikinci istilası döneminde, 33 yaşındayken, öldü.

Catullus'un nasıl ve hangi amaçla Roma'ya geldiği kesin olarak bilinmemektedir; bilinen tek şey, Sirmio ile Tibur'daki villalarına ve Verona'ya gidiş gelişleri dışında, İÖ 61 yılından sonra yaşamını Roma'da ve onun karmaşası içinde sürdürmüş olduğudur. Doğum yeri olan Verona şehrinin bulunduğu Gallia Cisalpina, Catullus'un zamanında önemli bir edebiyat merkeziydi. Dostu Cornelius Nepos, yergi yazarı Bibaculus, daha sonraları Vergilius, Civius, Cornelius Gallus ve Aemilius Macer bu eyalette yetişen önemli edebiyatçılardı.

Roma'ya geldiğinde aralarına katıldığı, sosyal ve siyasal açıdan köşe başlarını tutan kültürlü kişilerin arasında, Catullus, kendini tümüyle şiir yazımına verdi ve Roma'nın siyasal kargaşasına, şiirlerindeki yergiler dışında, resmi anlamda katılmadı. O yıllarda ilk triumvirlerin[3] hüküm sürdüğü Roma'da, cumhuriyet rejimine ve cumhuriyetçilere gönülden bağlı olan şair, Caesar'a, Mamurra'ya, Piso'ya ve diğerlerine cüretkâr saldırılarda

bulundu. Üstelik Caesar, babasının yakın ilişkide bulunduğu bir kişiydi. Ancak daha sonraki şiirlerinde (11.10; 29; 57.2; 93.1) Caesar'a saldırılarından vazgeçtiği ve saldırılarından dolayı üzüntü duyduğu görülmektedir.

Catullus'un şiirleri, insan ve toplum yaşamının minyatür bir resmidir. İnsan ruhunun en silik, en yakalanamaz, en uç gizleri, aşk ve nefret gibi birbirine karşıt, ancak birbirinin içinden çıkan duygu karmaşaları, delidolu gençlik yılları, tutkular, kardeş ölümünden duyulan onmaz acı, Roma'nın kültürel kesiminin sosyal yaşantısı, düğünler, dostlar, aile içi ilişkiler, atışmalar, sevilmeyen kişilere yergiler, şair olmadığı halde şairmiş gibi eser üretenlere ya da iyi bir orator olmadığı halde söylevler yazanlara iğnelemeler şiirlerinin özünü oluşturur.

Catullus'un şiirlerinden öğrendiğimiz yaşamının üç önemli dönüm noktası vardır: Lesbia'ya olan onmaz aşkı; çok iyi geçindiği anlaşılan kardeşinin ani ölümü; Asia Minor (Küçük Asya) şehirlerini ziyareti ve dolayısıyla Eski Yunan kültürüyle yakın teması.

Latincenin *basium* (öpücük) terimini kazanmasına Catullus'un Lesbia'ya olan sonsuz sevgisi neden olmuştur (5. ve 7. şiirler).[4] Bu terim onun 5. şiirinde ölümsüzleşmiştir. "Lesbia", İÖ 79 yılının konsülü (*consul*) olan Claudius Pulcher'in kızı olan Clodia'ya, Catullus tarafından verilen takma bir addır. Şair sevgilisini Yunanlı lirik şair Lesboslu Sappho ile kıyasladığı için, ona Lesbia adıyla seslenmeyi uygun görmüştür. Toplumun ahlak kurallarına pek uymadan, kendince iyi yaşamasını bilen, güzel ve yetenekli bir kadın olarak betimlenen Lesbia, İÖ 62 yılında zengin bir devlet adamı olan Q. Metellus Celer ile evlenmiş, kocası İÖ 59 yılında ölünce iyice başıboş kalmıştır. Gerek "gens Clodia" diye bilinen soylu bir soydan gelmesi, gerekse kocasının görevi nedeniyle Roma'nın kültürlü insanlardan oluşan yüksek tabakasıyla sıkı ilişkiler içinde bulunmuştur. Şiire düşkün, zeki ve çok iyi dans eden bir kadındır ve birçoklarını olduğu gibi Catullus'u da sevgi ağına düşürmüş, aşkıyla onu "iliklerine kadar yakmış, kül etmiştir". Ancak, tek kişiye bağlı, sadakat dolu bir kadın olması olanaksızdır, ateşli ruhuna aykırıdır. Catullus'la birlikteyken başka başka erkeklerle, hatta şa-

irin arkadaşı, genç devlet adamı Caelius Rufus'la da gönlünü eğlendirmesi şaire sonsuz acılar yaşatmış ve bir zamanlar "tanrılar katında" (51) gördüğü sevgilisinden nefret etmeye başlamıştır. Catullus'un mantığı bir an önce bu kadından kurtulmasını emrederken, duyguları sevdiği kadının hep yanında olmasını ister (8, 75, 85). Sonunda dünyanın bir ucuna kaçıp tümüyle ondan ayrılmak istediğini hüzünlü bir dille itiraf eder (9). Catullus'un dizelerinde bu sevgiyi, bu nefreti ve bu ikilemi hissetmek işten bile değildir.

Catullus ağabeyini çok genç yaşında yitirdi. Bu olay onun kısa, tutkulu yaşamının en üzücü olaylarından biri oldu. Öyle ki bu olay sonrasında Catullus aniden yaşlandı. Troia yakınlarında gömülen ağabeyi için belki de en acı şiirini yazdı (101; *ayrıca bkz.* 65). Bu acı yaşandığı sırada babası hayattaydı, ancak Catullus o yokmuş gibi davranmış, bu acıyı sadece kendisi üstlenmiş gibi göstermiştir. Bu sancılı dönemde, Catullus Roma'dan, ağabeyinin sürdürdüğü yönetimsel ve siyasal bir görevi tamamlamak üzere Verona'ya çağrılmıştır. Doğduğu topraklarda belki de ilk kez bu kadar yalnız ve mutsuz geçirdiği bu günlerde kendini, Kallimakhos ve Sappho gibi güçlü şairlerin şiirlerine dalarak ve onlara benzer konularda şiirler yazarak avutmaya çalışmıştır.

İÖ 57 yılında, 30 yaşındayken, cana yakın ve samimi bir grupla birlikte Asia Minor'un kuzey batı eyaleti olan Bithynia'ya seyahat etti. Bu topluluk, bu eyalete *praetor* (vali) olarak atanan Memmius'un maiyetiydi. Catullus yaşamında ilk kez aşkını dile getirmekten başka bir şey yapmış ve Roma'yı, dolayısıyla Lesbia'yı terkederek bir yıllığına uzaklara gitmişti. Bu geziye eyalet yönetimiyle ilgili bilgiler edinmek ve biraz para kazanmak amacıyla katılmıştı. Etrafındaki kişiler kendisinden daha az duyarlı ve zeki olmalarına rağmen siyasal yaşamda her biri önemli yerlere gelmişti. Memmius ise para düşkünü, ben merkezci bir adamdı. Lucretius'un *De Rerum Natura* (*Nesnelerin Özüne İlişkin*)[5] adlı şiirini adadığı ve kendisini para ve mevki tutkularından arındırıp Epikuros felsefesinin "azla yetinme" ilkesini aşılamaya davet ettiği Memmius ıslah olacak gibi değildi. Catullus onun, maiyetindeki adamlarından daha fazlasını

götürdüğünden yakınır durur. Şairin kendisinin bu geziden ne tür yönetimsel bilgi edindiği bilinmez; bilinen tek şey, kendisini Asia Minor'un tarihsel açıdan zengin ve doğa harikası Yunan şehirlerine ve Yunan adalarına götürecek küçük bir tekne aldığı ve Roma'ya yine parasız döndüğüdür. 13. yüzyılda Verona'daki evinde bulunan bir tek elyazmasından[6] şiirleri hakkında bilgi edindiğimiz Catullus, birinci şiirinde kendisinin belirttiği gibi, bu yapıtını biyografi yazarı olan dostu Cornelius Nepos'a adamıştır. Uzunlukları 2-408 dize arasında değişen 116 şiir, kullanılan ölçülere göre üç bölüme ayrılır:

1. 1-60 arası: Lirik vezinli şiirler. Bunlar Lesbia'ya yazılanlar çoğunlukta olmak üzere farklı konular içeren kısa ve sade şiirlerdir. İçlerinde en canlıları, sevgilisinin serçesinin ölümüne ilişkin olarak yazdığı 3. şiir, teknesine ve villası Sirmio'ya ilişkin olan 4. ve 7. şiirleri, Bithynia'ya giderken yazdığı ve Diana'ya adadığı bir *hymnos* (ilahi) olan 34. şiir ve arkadaşı Veranius'u karşılamasına ilişkin 9. şiiridir.

2. 61-64 arası: Diğer şiirlere göre oldukça uzun ve sanat açısından oldukça üstün nitelikteki şiirler. İskenderiye şiir akımının etkisinin en iyi biçimde hissedildiği bu şiirler arasında özellikle 61. ve 62. şiirler dikkat çekicidir. Birer *epithalamium* (düğün şiiri) olan bu şiirlerde Catullus'un vezin ve içerik açısından Yunan şiirlerinden esinlendiği görülmektedir. 61. şiir, Roma dininin özelliklerinin ve ulusal bilinç temasının işlendiği ve Catullus'un dostları Manlius ile Iunia'nın evlilik törenini konu alan bir Latin *epithalamium*'dur. Sappho'dan etkilenerek yazdığı 62. şiirde, Catullus kendi zihninde yarattığı bir düğünden söz etmektedir. Bunların yanında 64. şiir de bir evlilik öyküsünü içerir. Catullus, bu şiirinde Peleus ile Thetis'in evlenme törenini konu alır ve bu arada, kendi mutsuz aşkının bir yansıması olarak, Theseus ile Ariadne'nin mutsuz sonla noktalanan aşklarına da özellikle yer verir. Bu şiir İskenderiye şairlerinin çok kullandığı *epillion* (minyatür epik) türünde yazılmıştır. Konuları açısından oldukça ilginç olan ve canlı bir anlatımla sunulan diğer uzun şiirlerinden en önemlisi ise Cybele'nin (Yun. Kybele) rahibi Attis'in kendini tanrıçaya adama töreninin sahnelendiği 63. şiiridir. Bu şiir *galliambus* vezniyle yazılmış bir *hymnos*'tur.

3. 65-116 arası: *Elegia* (Yun. *elegeia*) vezniyle yazılan ve değişik konular içeren şiirler. Çeşitli uzunlukta olan bu şiirler kimi zaman ünlü İskenderiye şairi Kallimakhos'un *Berenikes Plokamos* (*Berenike'nin Perçemi*) adlı şiirinin Latinceye çevirisi olan 66. şiir gibi uzun, kimi zaman da iki dize gibi çok kısa yazılmış ve epigram[7] niteliği taşıyan şiirlerdir. İçlerinde en iyileri, orator ve şair Calvus'a, eşi Quintilia'nın ölümü üzerine yazdığı 15. şiir ve kardeşinin mezarına yaptığı ziyareti konu alan 16. şiirdir.

Catullus'un şiirlerinde eşcinsel konuların da sıkça kullanıldığı dikkat çeker. Yunan şiirinin klasik ve Hellenistik döneminde oldukça yaygın olarak kullanılan bu tema Catullus'un yapıtında fazlasıyla etkin olmuştur. Catullus ve eşcinsellik konulu şiir yazan başka Romalı şairler, bu konuları, kızlara olduğu kadar oğlanlara da aşk şiirleri yazan Kallimakhos, Asklepiades, Dioskorides ve Meleagros gibi Yunan şiirini en yüksek biçimine ulaştıran şairlerde tanıdılar ve onları taklit ettiler. Bazı yorumcular Catullus'un sadece Lesbia'nın öpücüğüyle yetinmediğini, genç oğlanları öpmekten de zevk aldığını, üstelik bu öpücüklerin de yaşamını altüst eden kadına verdiklerinden daha az tatlı olmadığını belirtir.[8] Bazıları ise, Catullus'un "baldan tatlı gözlerini doyasıya öptüğü" Iuventius adlı genç oğlanın düş ürünü olduğunu vurgulamıştır. İkinci görüşü paylaşanlara göre İskenderiye şiirinin ana konusu genç oğlanlara duyulan aşktır ve Catullus İskenderiye şairlerinin en önemli Romalı ardılı olduğuna göre hayali bir sevgilisinin olması doğaldır.[9] Bütün bu görüşlere karşın, gerçek olan, Catullus'un şiirlerinde gerçekle hayalin ayrımını yapmanın o kadar kolay olmadığı ve şairin Iuventius'a sekiz şiir (15, 16, 21, 23, 24, 48, 81, 99) yazmış olduğudur.

Alexandrian, *Erotik Edebiyat Tarihi* adlı eserinde, Catullus'u Roma'nın yetiştirdiği ilk erotik şair olarak niteler.[10] Lesbia'ya olan nefretini kusarken, arkadaşı olduğu halde sevgilisini elinden alan Rufus'a küfrederken, yine Lesbia'nın sevgilisi olan Egnatius'un bembeyaz dişlerini sidiğiyle parlattığını anlatırken, Gellius'u oğlancı olmakla suçlarken ya da Caesar'ın adamı Mamurra'yı *mentula*'ya (erkeklik organına) benzetirken şairin müstehcen bir dili son derece rahat kullandığı gözlemlenir.

Çeviride İzlenen Yöntem Üzerine

Kaynak dilden özgün dile yapılan şiir çevirilerinde yaşanan güçlük bütün çevirmenlerce bilinir. Ancak, bu zorluğa Catullus'un çevrilemezliği eklenince durum iyice karmaşıklaşır. Bu şiirleri İngilizceye çevirmeyi deneyen eski üstatların şu yakarışlarına katılmamak elde değil: "Catullus, kendisini anlamaya yeltenen uzmanları endişeye sevkeder." (Highet, s. 18) Catullus'un şiirlerindeki heyecanı aynı biçimde aktarmak olanaksız. "Her şiirin gerçek, yegâne ve yazarın herhangi bir düşüncesine uygun ya da tıpatıp aynı anlamı olduğunu ileri sürmek şiirin doğasına aykırı olan, hatta ölümcül olabilecek bir yanılgıdır..."(*Charmes ou poèmes*'in ["Büyüler ya da Şiirler"] Yorumları, 1923, s. 69) diyen Paul Valéry'nin bu samimi itirafına kulak vererek, Catullus'un büyüsünü olabildiği kadarıyla Türkçede, Türk dilinin kendine özgü havasında yaşatmaya çalıştık. Bunun için, yeri geldikçe, Latincesine aykırı düşmeyecek biçimde, şiirde olması gerektiğini düşündüğümüz belli bir serbestliği benimsedik.

Bu çeviride, benim kaynak dilden düzyazı biçiminde çevirdiğim dizeler, şair Erdal Alova tarafından serbest biçimde şiirleştirilmiştir. Catullus'un rakipleri için hiç çekinmeden kullandığı sövgü sözcükleri için olabildiğince eşanlamlı sözcükler seçilmeye çalışılmıştır. Şiirlerde geçen özel yer ve ulus adlarında, Latince yazılışlar temel alınmış, ancak, çeviride şiirin akışını ve ses uyumunu bozacağını düşündüğümüz adlar, Türkçe kullanımlarına ya da Türkçede kabul gören söylenişlerine uygun biçimde yazılmıştır (örn. Hyrcani = Hyrcanlar; Britanni = Britanlar, Tessalia = Tesalya; Alexandria = İskenderiye; Athenae = Atina; Phrygia = Frigya vb.) Ayrıca, şiirlerin anlaşılmasında anahtar niteliği taşıyan özel adlar ve olaylar ile Catullus tarafından özel olarak kullanılan sözcükler ya da kısa cümleler "Şiirler İçin Notlar" bölümünde açıklanmıştır.

Çiğdem Dürüşken, 1997

Notlar:

1 İÖ y 325-330 tarihleri arasında İskenderiye'de ortaya çıkan edebi bir akım: İÖ 323'te Büyük İskender'in ölümüyle birlikte İskenderiye kenti şairlerin ve edebiyatseverlerin ilgi odağı haline geldi ve Atina gibi bir kültür merkezi oldu. Yunanistan'daki siyasal değişim hareketleri ve site devletlerinin yıkılışı, şairlerin dikkatini siyasal alandan kişiye, kişinin ruh durumuna, sevgi ve aşka yöneltti. Yurt ve ulus sevgisi de yerini doğaya, toprağa duyulan sevgi unsuruna bıraktı. Bunun yanında bilimsel konulara ve dille ilgili çalışmalara ilgi arttı ve şairler Yunan dilini ayrıntılarıyla incelemeye ve oldukça ince bir teknikle işlemeye çaba gösterdiler. Geleneksel, alışılagelmiş şiir ölçüleri başka başka konular için kullanılırken, yepyeni denemeler de yapıldı ve Yunan söylencebilimini konu alan şiirler yazıldı. Bu akımın genel özelliği lirik, epyllion, epigram ve drama türünde yazılan şiirlerdi.

2 Geleneğe bağlı şairlerin, İÖ I. yüzyılda İskenderiye akımının etkisi altına giren Latin şairlerine taktıkları bir ad (Cicero, *Orator*, 61; *Ad Atticum*, 7, 2, 1). Roma, İskenderiye şiirini, Yunan şiiri doruk noktasındayken tanıdı ve onu taklit etti. Bu akımın Yunan'ın siyasal durumuna bağlı olarak ortaya çıkması ve gelişmesine benzer biçimde, Roma'da da İÖ I. yüzyılda yaşanan siyasal ve sosyal kargaşalıklar, şairlerin kişinin ruh durumunu, sevgiyi konu olarak almasına neden oldu. Eleştiri niteliği taşıyan uzun şiirler de bu dönemde yazıldı. Genç şairleri etrafına toplayan Valerius Cato'nun edebiyat topluluğu İskenderiye akımının yayılmasında önemli bir rol üstlendi. Bu şairlerin en tanınmışları G.L. Calvus Macer, G. Helvius Cinna, Q. Cornificius, F. Bibaculus ve Ticidas'tı. Catullus da Cato'nun çevresindeki şairlerin yanında yer almıştı.

3 Triumvirlik: Roma'da üç kişilik yönetim biçimi.

4 G. Highet (1957), s. 31.

5 Bu şiir, Yunan'ın atomcu görüşünün Latin diliyle Latin düşüncesine aktarımını sağlayan önemli bir yapıttır.

6 Catullus'un elyazmaları:
1. V (Veronensis): Verona'da bulunan bu elyazması kaybolmuştur.
2. O (Codex Oxoniensis veya Canonicianus): Oxford, XIV. yy.
3. X olarak sembolize edilen bir elyazması kaybolmuştur.
4. G (Codex Sangermanensis): Bu elyazması X'ten türemiştir. Paris, 1375.
5. R veya R (Codex Vaticanus Ottobonianus): XIV. yy sonları.
6. D (Codex Datanus): Berlin, 1463.
7. M (Codex Venetus Marcianus): XV. yy başları.
8. Sadece 62. şiirin yer aldığı, Paris'te Ulusal Kütüphane'deki Codex Thuaneus.
Ayrıca Codex O, G ve R'den türemiş, XV. ve XVI. yy başlarında yazılmış sayısız elyazması bulunmaktadır.

7 Yunancada "yazıt" anlamına gelen *epigramma*, mezartaşı yazıları ve bir kimseye yapılan ithaf yazılarıdır. İÖ 556-448 yılları arasında yaşayan Keos'lu Simonides'in öncüsü olduğu bu edebi tür, İskenderiye şairlerinin elinde yeni biçimler kazanmış ve değişik konularda kullanılmıştır.

8 E. Cantarella (1988), s. 158.

9 *Ibid.*, s. 158

10 Alexandrian, s. 24-25.

Türkçede Catullus

"Şiirler", Çev. S. Yanık, *Tercüme* , Sayı 2, 7, 1941, s. 8-11.
"Şiirler", Çev. S.Y. Baydur, *Tercüme* , Sayı 7, 38, 1946, s. 97-101.
Şiirler, Çev. G. Varınlıoğlu, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1978.
"Şiirler", Çev. G. Öner, *Tercüme*, Sayı 18, 87, 1966, s. 13-23.
"Julia ile Manlius'un Düğünü," Çev. G. Dilmen, *Tercüme*, Sayı 18, 87, 1966, s. 24-37.
"Şiirler", Çev. G. Dilmen, *Varlık*, Sayı 48, 886, 1981, s. 12.
"Catullus'tan Şiir Çevirisi", Çev. Erdal Alova, *Lucerna* (Klasik Filoloji Araştırmaları dergisi), İstanbul 1992, s. 40.
"Catullus, G.V. Catullus", Çev. E. Erem, *Sombahar*, Sayı 17, İstanbul 1993, s. 23.

Latince Harflerin Okunuşu

c: *k*
i: *i* ya da *y* (sesli bir harften önce yazıldığı zaman genellikle *i* okunur)
q: *k*
x: *ks*
y: *ü* (Yunanca sözcüklerde bulunur)
ae: *ay*
au: *av*
eu: *eu* (Yunanca kökenli sözcüklerde *ev* okunur)
oe: *oy*
ou: *u* (Yunanca sözcüklerde bulunur)
ph: *f* (Yunanca sözcüklerde bulunur)

Kısaltmalar:

Aen. – Aeneis
ad Hor. Carm. – ad Horatii Carmina
Anab. – Anabasis
Arat. – Aratus
bkz. – bakınız
Cic. Cicero
Erg kai Hem. – Erga kai Hemerai
Fam. – Epistuale ad Familiares
Georg. – Georgica
Hesio. – Hesiodos
Hist. – Historiae
Nat. Hist. – Naturalis Historia
Nonius Marcellus – *De Compendiosa Doctrina*
örn. – Örneğin
Phai. – Phainomena
Pli. – Plinius (Yaşlı)
Sallust – Sallustius
Terentianus Marrus – *De Litteris Syllabis et Metris Horatii*
Verg. – Vergilius
Verr. – In Verrem
y. – yaklaşık
Yun. – Yunanca

CATULLI VERONENSIS LIBER / VERONALI CATULLUS'UN KİTABI

1

Cui dono lepidum novum libellum
arida modo pumice expolitum?
Corneli, tibi: namque tu solebas
meas esse aliquid putare nugas,
iam tum, cum ausus es unus Italorum
omne aevum tribus explicare cartis,
doctis, Iupiter, et laboriosis.
quare habe tibi, quicquid hoc libelli,
qualecumque; quod, [o] patrona virgo,
plus uno maneat perenne saeclo!

1

Kime armağan edeyim bu sevimli, yeni kitapçığı
kuru süngertaşıyla henüz parlatılmış?
Sana, Cornelius: çünkü sen, benim beş para etmez
sözlerimin bir değeri olduğunu düşünürdün,
İtalyalılar arasında bir tek sen,
tanıktır ki Iuppiter, bütün çağları
bilgi ve emek ürünü üç ciltte anlatmaya kalkıştığında.
Bu yüzden senin olsun bu kitapçık,
neyse ve nasılsa, ey koruyucu bakirem,
dilerim yüzyıldan uzun yaşasın!

2

Passer, deliciae meae puellae,
quicum ludere, quem in sinu tenere,
cui primum digitum dare adpetenti
et acris solet incitare morsus,
cum desiderio meo nitenti
karum nescioquid libet iocari
ut solaciolum sui doloris –
credo, tum gravis acquiescet ardor:
tecum ludere sicut ipsa possem
et tristis animi levare curas!

Serçe, sevdiğim kızın eğlencesi,
onunla oynamaya, göğsünde tutmaya,
parmağının ucunu gagalatmaya,
keskin ısırışlarını kışkırtmaya alışıktır,
gözalıcı güzelim, ne zaman sevinçle şakalaşmak istese
kederini dindirebilmek için –
eminim, o an ateşli tutkusu yatışır:
Ah keşke, sevgilim gibi ben de seninle oynayabilsem,
yüreğimin karakaygısını bir dindirebilsem!

2a

Tam gratum est mihi, quam ferunt puellae
pernici aureolum fuisse malum,
quod zonam soluit diu ligatam.

Altın elmanın büyülediği söylenen kız kadar
bana da hoş gelir,
uzun zamandır bağlı duran kemerini çözmesi.

3

Lugete, o Veneres Cupidinesque
et quantum est hominum venustiorum!
Passer mortuus est meae puellae,
passer, deliciae meae puellae,
quem plus illa oculis suis amabat:
nam mellitus erat suamque norat
ipsam tam bene, quam puella matrem,
nec sese a gremio illius movebat,
sed circumsiliens modo huc, modo illuc
ad solam dominam usque pipiabat.
Qui nunc it per iter tenebricosum
illuc, unde negant redire quemquam.
at vobis male sit, malae tenebrae
Orci, quae omnia bella devoratis:
tam bellum mihi passerem abstulistis.
o factum male! o miselle passer!
tua nunc opera meae puellae
flendo turgiduli rubent ocelli.

Yas tutun ey Venus'lar, ey Cupido'lar
zarafete gönül veren herkes!
Öldü sevgilimin serçesi,
serçesi, sevgilimin eğlencesi,
gözünden çok sevdiği:
bal tatlısıydı çünkü, tanırdı hanımını
kız çocuğu nasıl tanırsa annesini,
bir saniye ayrılmazdı kucağından,
oraya buraya sıçrar dururdu
cıvıldayıp biricik hanımına.
Gidiyor şimdi karanlık bir yoldan
kimsenin geri döndüğünün görülmediği yere.
Lanet size, ey Orcus'un kötü karanlıkları:
siz ki yiyip bitirirsiniz güzellikleri.
güzeller güzeli serçemi benden alıp götürdünüz.
Ah, zalim kader! Ah, zavallı serçecik!
Senin yüzünden hep, şişmiş gözleri
sevgilimin, ağlamaktan kan çanağı.

Phasellus ille, quem videtis, hospites,
ait fuisse navium celerrimus,
neque ullius natantis impetum trabis
nequisse praeterire, sive palmulis
opus foret volare sive linteo.
et hoc negat minacis Adriatici
negare litus insulasve Cycladas
Rhodumque nobilem horridamque Traciam
Propontida trucemve Ponticum sinum,
ubi iste post phasellus antea fuit
comata silva: nam Cytorio in iugo
loquente saepe sibilum edidit coma.
Amastri Pontica et Cytore buxifer,
tibi haec fuisse et esse cognitissima
ait phasellus; ultima ex origine
tuo stetisse dicit in cacumine,
tuo imbuisse palmulas in aequore
et inde tot per impotentia freta
erum tulisse, laeva sive dextera
vocaret aura, sive utrumque Iupiter
simul secundus incidisset in pedem;
neque ulla vota litoralibus deis
sibi esse facta, cum veniret a marei
novissime hunc ad usque limpidum lacum. –
Sed haec prius fuere: nunc recondita
senet quiete seque dedicat tibi,
Gemelle Castor et gemelle Castoris.

Gördüğünüz o tekne dostlar,
gemilerin en hızlısı olduğunu,
ister kürekle uçmak istesin, ister yelkenle
suyun üstünde giden hiçbir teknenin
kendisini asla geçemediğini söylüyor.
Yadsır hızını reddetmesini, gözdağı veren
Adriyatik kıyısının, Kyklad adalarının
Ünlü Rodos'un, korku saçan Trakya'nın,
Yaban Propontis'in, Pontus Koyunun,
eskiden daha yelkenli olmadığı demlerde
gür yapraklı bir orman olduğu koyun: ki Cythorus'un doruğunda
hışırdayan yapraklarla sık sık ıslık çalmıştı.
Pontus Amastris'inde, şimşir ağaçlı Cythorus'da,
bütün bunların yaşandığını ve senin de
çok iyi bildiğini söylüyor bu tekne,
en başından beri doruklarında dikildiğini,
eteklerinde kürekleri suya daldırdığını
ve bunca azgın denizler arasında, ta oradan
sahibini taşıdığını, ister yatırsın
rüzgâr bir sağa bir sola, isterse
birden uygunca essin Iuppiter iki yandan;
hiçbir adak adamadığını kıyı tanrılarına
bu berrak göle gelinceye değin ücra denizlerden. –
Ama yıllar var bunlar olalı: şimdi yaşlanıyor
sessiz bir köşede, sana adıyor kendini
Ey Castor, ey ikiz kardeşi onun.

5

Vivamus, mea Lesbia, atque amemus
rumoresque senum severiorum
omnes unius aestimemus assis!
soles occidere et redire possunt:
nobis cum semel occidit brevis lux,
nox est perpetua una dormienda.
da mi basia mille, deinde centum,
dein mille altera, dein secunda centum,
deinde usque altera mille, deinde centum.
dein, cum milia multa fecerimus,
conturbabimus illa, ne sciamus
aut ne quis malus invidere possit,
cum tantum sciat esse basiorum.

5

Yaşayalım Lesbia'm, sevişelim
kulak asmadan
huysuz ihtiyarların dedikodularına!
Batabilir güneşler, yeniden doğabilir:
bir sönmeyegörsün kısa ışığı hayatımızın,
kala kala uyunacak sonsuz bir gece kalır.
Bin öpücük ver bana, sonra yüz,
sonra bin daha, sonra bir yüz,
hiç durmadan bin öpücük daha ver,
ardından bir yüz daha,
sonra, binlerce öpücük olunca,
öyle karışsın ki hepsi hesabı şaşıralım
kem gözlerin değmesin diye nazarı
öpüşlerimizin bu kadar çok olduğunu öğrenince.

Flavi, delicias tuas Catullo,
nei sint inlepidae atque inelegantes,
velles dicere nec tacere posses.
verum nescioquid febriculosi
scorti diligis: hoc pudet fateri.
nam te non viduas iacere noctes
nequiquam tacitum cubile clamat
sertis ac Syrio fragrans olivo,
pulvinusque peraeque et hic et ille
attritus, tremulique quassa lecti
argutatio inambulatioque.
nam nil stupra valet, nihil, tacere.
cur? non tam latera ecfututa pandas,
nei tu quid facias ineptiarum.
quare, quidquid habes boni malique,
dic nobis: volo te ac tuos amores
ad caelum lepido vocare versu.

6

Sevgililerini, vahşi ve kaba olmadıkça,
anlatmak isterdin Flavius, Catullus'a,
susmak nedir bilmezdin.
İşe bak, şimdi de ateşli
bir yosmaya âşıksın, ama söylemeye utanıyorsun.
Ayrı düştüğün tek gece olmuyormuş sevdiğinden
ne kadar sussan boş, yatağın haykırıyor:
buram buram çiçek çelenkleri ve Syria zeytini kokarak
tam da eşit bozulmuş yastığının orası burası,
sallanıyor yatağın gıcırdaya gıcırdaya bir gidip gelmekten.
Rezaletlerin hiç bitmez ki, ne kadar sussan boş.
Neden mi? Bu aptallıkların birini bile etmesen
böyle işret içre mahvedip yaymazsın böğürlerini.
Öyleyse, söyle bana iyi kötü nen varsa,
göklere çıkarmak istiyorum çünkü
seni ve aşkını neşeli dizelerimle.

7

Quaeris, quot mihi basiationes
tuae, Lesbia, sint satis superque.
quam magnus numerus Libyssae arenae
lasapiciferis iacet Cyrenis,
oraclum Iovis inter aestuosi
et Batti veteris sacrum sepulcrum,
aut quam sidera multa, cum tacet nox,
furtivos hominum vident amores:
tam te basia multa basiare
vesano satis et super Catullo est,
quae nec pernumerare curiosi
possint nec mala fascinare lingua.

7

Soruyorsun kaç öpücüğün senin
bana yeter de artar, diye Lesbia.
Boğucu Iuppiter tapınağıyla
yaşlı Battus'un kutsal mezarı arasında
kükürtlü Cyrene'de ne kadar Libya kumu varsa,
gece sustuğunda binlerce yıldız
nasıl görürse çalıntı aşklarını insanların:
seni onca öpüşe boğmak
yeter de artar bile divane Catullus'cuğuna,
kem gözler sayamasın diye onları
şom ağızlar büyüleyemesin.

8

Miser Catulle, desinas ineptire,
et quod vides perisse, perditum ducas.
fulsere quondam candidi tibi soles,
cum ventitabas, quo puella ducebat
amata nobis, quantum amabitur nulla!
ibi illa multa cum iocosa fiebant,
quae tu volebas nec puella nolebat,
fulsere vere candidi tibi soles.
nunc iam illa non vult: tu quoque, inpote[ns, noli]
nec, quae fugit, sectare nec miser vive,
sed obstinata mente perfer, obdura.
vale, puella. iam Catullus obdurat
nec te requiret nec rogabit invitam.
at tu dolebis, cum rogaberis nulla:
scelesta, vae te! quae tibi manet vita?
quis nunc te adibit? cui videberis bella?
quem nunc amabis? cuius esse diceris?
quem basiabis? cui labella mordebis?
at tu, Catulle, destinatus obdura.

8

Aptallık etmeyi bırak, zavallı Catullus,
yitip gideni yitip gitmiş say.
Bir zamanlar senin için ışıldardı parlak güneşler,
giderken götürdüğü yere koşar adım
hiçbir sevgilinin sevilemeyeceği kadar
sevdiğim sevgilimin!
Ne oyunlar olurdu orada o zaman,
sen isterdin, sevgilin de istemem demezdi,
bu gerçek, senin için ışıldardı parlak güneşler.
Artık istemiyor sevgilin: sen de isteme, zavallı, isteme,
gitme gidenin ardından, düşürme kendini,
dikine dur, diren direnciyle aklın.
Hoşça kal, sevgili. Catullus direniyor,
ne arar artık seni, ne sorar, gönlün olmadan.
Ama sen üzüleceksin aramayınca:
yazıklar olsun, hain! Nedir yaşayacağın bundan sonra?
Kim gelecek artık sana? Kime güzel görüneceksin?
Kimi seveceksin şimdi? Kime, seninim, diyeceksin?
Kimi öpecek, kimin dudaklarını ısıracaksın?
Sen sen ol Catullus, dönme kararından.

9

Verani, omnibus e meis amicis
antistans mihi milibus trecentis,
venistine domum ad tuos penates
fratresque unanimos anumque matrem?
venisti. o mihi nuntii beati!
visam te incolumem audiamque Hiberum
narrantem loca, facta, nationes,
ut mos est tuus, applicansque collum
iocundum os oculosque suaviabor.
o quantum est hominum beatiorum,
quid me laetius est beatiusve?

9

Bütün dostlarıma
binlercesine değişmediğim Veranus,
geldin mi evine, ev tanrılarına
uyumlu kardeşlerine, yaşlı anana?
Geldin. Ah, ne güzel haber!
Sağ salim göreceğim demek seni,
her zamanki gibi, Iberialıların yurdunu,
yaptıklarını ve halkını anlatırken seni dinleyeceğim
ve seni kendime çekip boynundan
tatlı ağzını, gözlerini öpeceğim.
Var mı benden neşelisi, daha mutlusu,
bütün mutlu insanlar içinde?

10

Varus me meus ad suos amores
visum duxerat e foro otiosum,
scortillum, ut mihi tunc repente visum est,
non sane inlepidum neque invenustum.
huc ut venimus, incidere nobis
sermones varii, in quibus, quid esset
iam Bithynia, quo modo se haberet,
ecquonam mihi profuisset aere.
respondi id quod erat, nihil neque ipsis
nec praetoribus esse nec cohorti,
cur quisquam caput unctius referret,
praesertim quibus esset irrumator
praetor nec faceret pili cohortem.
'At certe tamen', inquiunt, 'quod illic
natum dicitur esse, comparasti
ad lecticam hominis.' ego, ut puellae
unum me facerem beatiorem,
'Non', inquam, 'mihi tam fuit maligne,
ut, provincia quod mala incidisset,
non possem octo homines parare rectos.'
(at mi nullus erat neque hic neque illic,
fractum qui veteris pedem grabati
in collo sibi collocare posset.)
hic illa, ut decuit cinaediorem,
'Quaeso', inquit, 'mihi, mi Catulle, paulum
istos commoda: nam volo ad Serapim
deferri.' 'Mane,' | inquii puellae,
'istud quod modo dixeram, me habere,
fugit me ratio: meus sodalis –
Cinna est Gaius – is sibi paravit.
verum, utrum illius an mei, quid ad me?
utor tam bene quam mihi pararim.
sed tu insulsa male et molesta vivis,
per quam non licet esse negligentem.'

10

Varus benim aylak aylak dolaştığımı görünce
forum'dan alıp sevgilisinin evine götürmüştü,
daha ilk bakışta bana küçük bir fahişe gibi gelmişti,
gerçekte ne kaba, ne de iticiydi.
Oraya gidince kendimizi çeşitli konuşmaların
içinde bulduk, Bithynia'da şimdilerde ne olup bitmekte
bu eyalette durum ne merkezde
orada biraz para kazanıp kazanmadığım gibi.
Gerçek neyse onu söyledim, ne yerli halkın ne praetor'ların
ne de yanlarındaki adamların hiçbir şeye sahip olamadığını,
kimsenin neden daha yüklü bir sermayeyle geri dönemediğini
özellikle, yanındakilere hiç değer vermeyen
canavar ruhlu bir praetor'a sahip olanların.
"Ancak, hiç kuşkusuz, yine de," dediler, "oraya
özgü olduğu söylenen bir şeye sahip oldun,
örneğin tahtırevan taşıyan adamlar." Ben
kıza kendimi daha şanslı göstermek için,
"yok" dedim, "işim öyle kötü gitmedi,
şansıma kötü bir eyalet düştüğünden,
en çok sekiz tane sırtı sağlam adama sahip olabildim."
(Oysa ne orada ne burada kimim kimsem yoktu
eski bir sedirin kırık ayağını
boynuyla destekleyip yükseltebilsin.)
Kız, hafifmeşrepliğine yakışır bir tavırla
"Catullus'cuğum" dedi, "şunları bana
biraz ödünç veriver, çünkü şu sıralarda Serapis
tapınağına taşınmak istiyorum da." "Dur bakalım", dedim kıza
"demin sahip olduğumu söylediğim adamlar var ya,
dikkatimden kaçtı: dostum, Gaius Cinna,
satın aldı kendisine onları.
Aslında, ha onun ha benim ne farkeder?
Kendime satın almışım gibi iyi kullanıyorum.
Ama sen tatsız tutsuz cansıkıcı kadının birisin,
senin yanında insanın dili bile sürçemiyor."

11

Furi et Aureli, comites Catulli,
sive in extremos penetrabit Indos,
litus ut longe resonante Eoa
tunditur unda,

sive in Hyrcanos Arabasve molles
seu Sagas sagittiferosve Parthos,
sive quae septemgeminus colorat
aequora Nilus,

sive trans altas gradietur Alpes,
Caesaris visens monimenta magni,
Gallicum Rhenum, horribile aequor ulti-
mosque Britannos,

omnia haec, quaecumque feret voluntas
caelitum, temptare simul parati:
pauca nuntiate meae puellae
non bona dicta:

Cum suis vivat valeatque moechis,
quos simul conplexa tenet trecentos,
nullum amans vere, sed identidem omnium
ilia rumpens;

nec meum respectet, ut ante, amorem,
qui illius culpa cecidit velut prati
ultimi flos, praetereunte postquam
tactus aratro est.

11

Furius ve Aurelius, Catullus'un yoldaşları,
ister, kıyısı uzakta yankılanan
Doğu dalgalarının dövdüğü, dünyanın
bir ucundaki Indusalılar'a,

İsterse, Hyrcanlar'a ya da rahatına düşkün Araplar'a
ya da Sagalar'a, okçu Parthlar'a,
isterse yedi kollu Nil'in
boyadığı denizlere,

İsterse, aşıp yüce Alpler'i ilerlesin
bıraktığı anıtları görmek için ulu Caesar'ın,
ve Gallia Rhen'ine, heybetli,
çok uzaktaki Britannialılar'a,

İstekleri ne olursa olsun göktekilerin,
benimle gelmeyi göze alan dostlar,
küçük bir haber iletin sevgilime,
iyi bir haber olmasın bu:

Yaşasın âşıklarıyla, sağlıklı kalsın,
üç yüzünü birden kucakladığı, yürekten
sevmeden hiçbirini, ama bir daha, bir daha
kasıklarını parçalayıp topunun;

sevgi beklemesin eskisi gibi benden,
öldürdü sevgimi onun suçları, tıpkı
bir çiçek gibi çayırın yanında biten
sabanın biçip geçtiği.

12

Marrucine Asini, manu sinistra
non belle uteris: in ioco atque vino
tollis lintea neglegentiorum.
hoc salsum esse putas? fugit te, inepte!
quamvis sordida res et invenusta est.
non credis mihi? crede Pollioni
fratri, qui tua furta vel talento
mutari velit: est enim leporum
dissertus puer ac facetiarum.
quare aut hendecasyllabos trecentos
expecta aut mihi linteum remitte,
quod me non movet aestimatione,
verum est mnemosynum mei sodalis.
nam sudaria Saetaba ex Hibereis
miserunt mihi muneri Fabullus
et Veranius: haec amem necesse est
ut Veraniolum meum et Fabullum.

12

Sol elini iyi kullanmıyorsun
Asinius Marrucinus: gülüp şarap içerken,
dalgınların mendillerini yürütüyorsun.
Sersem! Bunun eğlenceli bir şey olduğunu mu sanıyorsun?
Yanılıyorsun, nasıl pis bir iş, nasıl çirkin.
Bana inanmıyorsan, bari Pollio'ya,
kardeşine inan, senin hırsızlığını örtbas etmek için
bir talentumu gözden çıkardı: çünkü nükteleriyle,
zekice sohbetleriyle mükemmel bir çocuk o.
Bu yüzden, ya yüzlerce on bir heceli taşlama
bekle benden ya da geri yolla mendilimi.
Kaç para ettiği umurumda değil,
ama bir dostumdan yadigâr bana.
O Saetabis mendilleri ki ta Hiberia'dan
Fabullus ve Veranius yollamıştı
armağan olarak bana: dostluk borcu onları sevmem
nasıl boynumun borcuysa Veranius'cuğumla
Fabullus'cuğumu sevmek.

13

Cenabis bene, mi Fabulle, apud me
paucis, si tibi di favent, diebus,
si tecum attuleris bonam atque magnam
cenam, non sine candida puella
et vino et sale et omnibus cachinnis.
haec si, inquam, attuleris, venuste noster,
cenabis bene: nam tui Catulli
plenus sacculus est aranearum.
sed contra accipies meros amores
seu quid suavius elegantiusve est:
nam unguentum dabo, quod, meae puellae
donarunt Veneres Cupidinesque;
quod tu cum olfacies, deos rogabis,
totum ut te faciant, Fabulle, nasum!

13

Tanrıların izniyle, birkaç gün içinde
iyi bir yemek yiyeceksin, Fabullus'cuğum benim evde,
gelirken leziz ve bol bir yemek getirmen koşuluyla
akça pakça bir kız, şarap, nükte
ve de her tür kahkahayı almadan gelme.
Bunlarla gelirsen, sevimli dostum,
iyi bir yemek yersin: çünkü Catullus'cuğunun
küçük kesesi örümcek ağı bağlamış.
Ama buna karşılık tertemiz sevgimi alacaksın,
belki daha tatlı, daha zarif bir şeyi:
sevgilime Venus'lardan Cupido'lardan armağan,
bir koku vereceğim ki sana
kokladığın an yalvaracaksın tanrılara,
Fabullus, tepeden tırnağa burun yapsınlar diye seni!

Ni te plus oculis meis amarem,
iocundissime Calve, munere isto
odissem te odio Vatiniano:
nam quid feci ego quidve sum locutus,
cur me tot male perderes poetis?
isti di mala multa dent clienti,
qui tantum tibi misit impiorum.
quodsi, ut suspicor, hoc novum ac repertum
munus dat tibi Sulla litterator,
non est mi male, sed bene ac beate,
quod non dispereunt tui labores.
di magni, horribilem et sacrum libellum!
quem tu scilicet ad tuum Catullum
misti, continuo ut die periret,
Saturnalibus, optimo dierum!
Non non hoc tibi, false, sic abibit:
nam, si luxerit, ad librariorum
curram scrinia, Caesios, Aquinos,
Suffenum, omnia colligam venena
ac te his suppliciis remunerabor.
Vos hinc interea valete, abite
illuc, unde malum pedem attulistis,
saecli incommoda, pessimi poetae!

Seni gözümden çok sevmeseydim,
baldan tatlı Calvus'cuğum, senden nefret ederdim
o armağan yüzünden, Vatinius'tan nefret ettiğim gibi:
ne ettim, ne dedim ki ben sana
bir sürü şairle beni harcayıp duruyorsun?
Sana bunca günahkârın bu büyük yığınını yollayan o adama
tanrılar da bütün belalarını göndersin.
Düşündüğüm gibi, bu yeni armağanı
sana öğretmen Sulla yolladıysa,
bence sakıncası yok, iyi ve mutlu olurum,
çabaların boşa çıkmadı diye.
Ulu tanrılar, ne korkunç, ne uğursuz kitapçık!
Açıkçası, Catullus'cuğuna, ertesi gün
ölsün diye yolladın onu sen
günlerin en hayırlısı Saturnalia'da!
Yok, yok, bu böyle gitmez, seni yalancı:
gün ağarınca doğru kitapçı raflarına koşacak
Caesius'ları, Aquinuslar'ı, Suffenus'u
ve bütün öbür uyuşturucuları toplayacağım.
ve sana yollayacağım beddularımla armağanını.
Bu arada, siz de tıpış tıpış gidin buradan
yüzyılımızın cansıkıntıları, uğursuz şairler,
lanetli ayaklarınızla dosdoğru geldiğiniz yere!

Si qui forte mearum ineptiarum
lestores eritis manusque vestras
non horrebitis admovere nobis,

14a

Kazara okuyucusu olursanız
benim saçma dizelerimir., endişeye kapılmazsanız
bana ellerinizi uzatmaktan,

15

Commendo tibi me ac meos amores,
Aureli: veniam peto pudentem,
ut, si quicquam animo tuo cupisti,
quod castum expeteres et integellum,
conserves puerum mihi pudice,
non dico a populo (nihil veremur
istos, qui in platea modo huc modo illuc
in re praetereunt sua occupati),
verum a te metuo tuoque pene
infesto pueris bonis malisque.
quem tu qua lubet, ut lubet, moveto,
quantum vis, ubi erit foris paratum:
hunc unum excipio, ut puto, pudenter.
quodsi te mala mens furorque vecors
in tantam impulerit, sceleste, culpam,
ut nostrum insidiis caput lacessas:
a, tum te miserum malique fati,
quem attractis pedibus patente porta
percurrent raphanique mugilesque!

Sana kendimi ve aşkımı teslim ediyorum
Aurelius: bana bir iyilik et, ama göstermeden,
nasıl, tüm benliğinle tertemiz olmasını özlediğin bir şey istersen,
benim oğlanımı da öyle namusunla koru,
halktan koru demiyorum (ne korkayım
onlardan, caddede koşuşturup duran,
aklı fikri işinde olan insanlardan),
ama senden korkarım, senin kanuşından
iyi kötü demeden bütün oğlanlara saldıran,
istediğin yerde, istediğin gibi uyar onu
istediğin kadar, kalktığı zaman dışarda:
ama, dediğim gibi, dokunma oğlanıma.
Kötü duygular, tutkulu bir çılgınlık
seni günahkârca böyle bir suça iterse,
bizimkilerin dolaplarıyla kafan bozulunca,
o zaman, vay, sen zavallının kem talihine,
herkesin gözü önünde ayaklarından sürüyüp
o hızla nasıl dalar sana turplarla kefallar!

16

Pedicabo ego vos et irrumabo,
Aureli pathice et cinaede Furi,
qui me ex versiculis meis putastis,
quod sunt molliculi, parum pudicum.
nam castum esse decet pium poetam
ipsum, versiculos nihil necesse est;
qui tunc denique habent salem ac leporem,
si sunt molliculi ac parum pudici
et quod pruriat incitare possunt,
non dico pueris, sed his pilosis,
qui duros nequeunt movere lumbos.
vos, quod milia multa basiorum
legistis, male me marem putatis?
pedicabo ego vos et irrumabo.

Düzeceğim sizi, tecavüz edeceğim,
düzülmüş Aurelius, ibne Furius,
size kalsa bende namus hak getire,
elbet namuslu olmak yakışır bir şaire,
alçakgönüllü dizelerinse buna ihtiyacı yoktur
sonunda hepsinin bir nüktesi, çekiciliği vardır;
şehvet uyandırsalar, pek namuslu olmasalar da,
üstelik şiddetli arzu uyandıranı da uyarabilirler,
çocuklara değil sözüm, o sakallılara,
kaskatı kesilmiş kamışlarını oynatamayanlara.
Siz, binlerce öpücüğümü benim
okuduğunuz için mi beni erkek müsveddesi sanıyorsunuz?
Düzeceğim sizi, tecavüz edeceğim.

O Colonia, quae cupis ponte loedere longo
et salire paratum habes, sed vereris inepta
crura ponticuli assuleis stantis in redivivis,
ne supinus eat cavaque in palude recumbat;
sic tibi bonus ex tua pons libidine fiat,
in quo vel Salisubsili sacra suscipiantur,
munus hoc mihi maximi da, Colonia, risus:
quendam municipem meum de tuo volo ponte
ire praecipitem in lutum per caputque pedesque,
verum totius ut lacus putidaeque paludis
lividissima maximeque est profunda vorago.
insulsissimus est homo, nec ..pit pueri instar
bimuli tremula patris dormientis in ulna.
quoi cum sit viridissimo nupta flore puella
(et puella tenellulo delicatior haedo,
adservanda nigerrimis diligentius uvis),
ludere hanc sinit, ut lubet, nec pili facit uni
nec se sublevat ex sua parte; sed velut alnus
in fossa Liguri iacet suppernata scuri,
tantundem omnia sentiens quam si nulla sit usquam,
talis iste meus stupor nil videt, nihil audit,
ipse qui sit, utrum sit an non sit, id quoque nescit.
nunc eum volo de tuo ponte mittere pronum,
si pote stolidum repente excitare veternum
et supinum animum in gravi derelinquere caeno,
ferream ut soleam tenaci in voragine mula.

17

Ah, Colonia, uzun köprüde bayram kutlamak istersin,
hazırsın hoplayıp zıplamaya, ama korkuyorsun
eprimiş desteklerle ayakta duran köprücüğün ayakları
çöker de bataklığın dibini boylarsın diye;
şöyle iyi bir köprün olsun, istediğin gibi,
Mars rahiplerinin âyin yapabilecekleri,
bana bu armağanı sun Colonia, gülmekten öleyim:
dilerim, köpründen senin, bir hemşehrim
tepetaklak uçar, baştan aşağı çamurun içine,
bütün gölün, o kokuşmuş bataklığın
en kurşuni, en derin çukuruna.
Ahmak bu herif, iki yaşında bir çocuk kadar aklı yok
babasının kucağında sallanarak uyuyan.
Çiçeği burnunda bir kızla evlenmiş
(bir kız ki minik bir oğlaktan daha şirin,
daha çok korunması gerek kapkara üzümlerden),
kız istediği gibi oynasın, hiç aldırmıyor
yerinden kalkmıyor bile, Liguria baltasıyla
hendeğe devrilmiş bir kızılağaç gibi,
eşi bulunmaz sanki, her şeye duyarsız,
böyle işte, bir şey görmeyen,
bir şey duymayan benim sersem adamım,
kendisi kim, var mı, yok mu, bunu da bilmez,
şimdi köprüden başaşağı göndermek istiyorum onu,
belki şu şapşal uyuşukluğundan bir an uyanır,
tınmayan aklını bırakır oracıkta pis çamura,
katırlar nasıl bırakırsa nallarını yapışkan balçıkta.

21

Aureli, pater esuritionum,
non harum modo, sed quot aut fuerunt
aut sunt aut aliis erunt in annis,
pedicare cupis meos amores.
nec clam: nam simul es, iocaris una
haerens ad latus omnia experiris.
frustra: nam insidias mihi instruentem
tangam te prior irrumatione.
atque id si faceres satur, tacerem:
nunc ipsum id doleo, quod esurire
a te mi puer et sitire discet.
quare desine, dum licet pudico,
ne finem facias, sed irrumatus.

18-20

Bu şiirler günümüze ulaşmamıştır.

21

Aurelius, sen açların babası,
yalnız bugün değil, geçmişte nice açlık çekmişlerin,
şimdiki açların ve gelecek yıllarda açlık çekecek olanların,
aklın fikrin sevgilimi becermek.
Gizlisi saklısı yok: onunla yarenlik ediyor, şakalaşıyorsun,
eteğine yapışıp etmediğini bırakmıyorsun.
Boş bütün bunlar, bana tuzak kuracak olursan
ilk dokunan ben olacağım iğrenççe sana.
Hadi, bunu tok karnına yapsaydın, ses etmezdim:
şimdi acı veriyor bana oğlanımın açlık
ve susuzluk çekmeyi benden öğrenecek olması.
Vazgeç, derim sana, daha namusun temizken
bu işe bir son ver, yoksa düzüldüğünün resmidir.

Suffenus iste, Vare, quem probe nosti,
homo est venustus et dicax et urbanus
idemque longe plurimos facit versus.
puto esse ego illi milia aut decem aut plura
perscripta, nec sic, ut fit, in palimpseston
relata: cartae regiae, novi libri,
novi umbilici, lora rubra membranae,
derecte plumbo et pumice omnia aequata.
haec cum legas tu, bellus ille et urbanus
Suffenus unus caprimulgus aut fossor
rursus videtur: tantum abhorret ac mutat.
hoc quid putemus esse? qui modo scurra
aut si quid putemus esse? qui modo scurra
aut si quid hac re tritius videbatur,
idem infaceto est infacetior rre,
simul poemata attigit; neque idem umquam
aeque est beatus ac poema cum scribit:
tam gaudet in se tamque se ipse miratur.
Nimirum idem omnes fallimur, neque est quisquam,
quem non in aliqua re videre Suffenum
possis. suus cuique attributus est eror;
sed non videmus, manticae quod in tergo est.

22

Şu senin yakından bildiğin Suffenus var ya, Varus,
sevimli bir adam, nüktecinin teki, hem de şehirli,
aynı zamanda bu adam ne yazılar yazıyor bir gör.
Bin, on bin, daha da çok sanırım,
baştan sona özenle yazılmış, hem de âdet üzre
müsvedde tutmadan, kâğıtlar ak pak, rulolar yepyeni,
çubuklar desen öyle, derisi kırmızı parşömen,
çizgiler kurşunla çekilmiş, baştan aşağı dümdüz edilmiş süngertaşıyla.
Ama bir oku da gör, o yakışıklı, o şehirli
Suffenus'u keçi çobanı ya da amele sanırsın.
Böylesine çelişiyor kendisiyle, böylesine değişiyor.
Buna ne anlam vermeli? Az önceki ince nükteli adam
ne kadar bayağı olunursa o kadar bayağı,
alık bir köylüden daha alık oluyor
şiire dokunur dokunmaz, ama aynı zamanda
hiç mutlu olmuyor şiir yazdığı zaman kadar.
Öylesine hoşnut, öylesine kendine hayran.
Elbet, hepimiz onun gibi yanılırız, kim var ki
günün birinde Suffenusluk etmesin.
Hatasız kul olmaz, gelgelelim
göremeyiz heybenin sırtımızdaki gözünü.

Furei, cui neque servos est neque arca
nec cimex neque araneus neque ignis,
verum est et pater et noverca, quorum
dentes vel silicem comesse possunt:
est pulcre tibi cum tuo parente
et cum coniuge lignea parentis.
nec mirum: bene nam valetis omnes,
pulcre concoquitis, nihil timetis,
non incendia, non graves ruinas,
non facta impia, non dolos veneni,
non casus alios periculorum.
atqui corpora sicciora cornu
aut si quid magis aridum est habetis
sole et frigore et esuritione.
quare non tibi sit bene ac beate?
a te sudor abest, abest saliva,
muccusque et mala pituita nasi.
hanc ad munditiem adde mundiorem,
quod culus tibi purior salillo est,
nec toto decies cacas in anno,
atque id durius est faba et lapillis;
quod tu si manibus teras fricesque,
non unquam digitum inquinare posses.
Haec tu commoda tam beata, Furi,
noli spernere nec putare parvi –
et sestertia quae soles precari
centum desine: nam sat es beatus.

Ne kölen var, ne kesen, Furius
ne tahtakurun, ne örümceğin, ne de ateşin,
bir baban var, bir de üvey anan,
dişleri bir kayayı bile öğütebilir:
güzel güzel geçinip gidiyorsun babanla
kuru bir değnek gibi karısıyla.
Şaşacak bir şey yok, hepiniz turp gibisiniz,
yediklerinizi bir güzel hazmeder, bir şeyden korkmazsınız,
ne yangınlardan ne ağır yıkımlardan,
ne günahkâr yaşamdan, ne zehirli tuzaklardan,
ne de başka tehlikelerden.
Üstelik, gövdeleriniz boynuz gibi kupkuru,
ne kadar kavruk olursa o kadar kavruk
güneşten, soğuktan ve açlıktan.
Neden iyi ve mutlu olmayasın ki?
Ne ter çıkar senden, ne tükrük
sümük de akmaz, burnundan gelen pis akıntı da.
Bu temizliğe daha temiz bir organını da ekle,
kıçın küçük bir tuzluktan daha parlak olduğundan
bütün yıl on defa bile sıçamazsın
sıçtığın da ne, bakladan, çakıltaşından daha sert.
İstediğin kadar ez, istediğin kadar ovala
pirüpak kalır parmakların.
Koşulların böylesine iyi, Furius,
sakın küçümseme, değerini bil –
dilenip durduğun yüz bin sestersten de
vazgeç: bu mutluluk sana yeter de artar.

O qui flosculus es Iuventiorum,
non horum modo, sed quot aut fuerunt
aut posthac aliis erunt in annis,
mallem divitias Midae dedisses
isti, cui neque servus est neque arca,
quam sic te sineres ab illo amari.
'Quid? non est homo bellus?' inquies. est:
sed bello huic neque servus est neque arca.
hoc tu quamlubet abice elevaque:
nec servum tamen ille habet neque arcam.

Ah, sen Iuventius'ların küçük çiçeği,
sade bugün yaşayanların değil, gelmiş geçmiş nicesinin,
ve bundan sonraki yıllarda yaşayacak olanların,
keşke Midas'ın servetini verseydin de
ne kölesi, ne de kasası olan o adama,
seni böyle sevmesine izin vermeseydin.
"Ne yani? Sosyetik değil mi?" diyeceksin. Evet,
ama o sosyetiğin ne kölesi, ne kasası var.
İstersen fırlat at bu şiiri, hor gör:
bir şey değişmez, ne kölesi, ne kasası var.

Cinaede Talle, mollior cuniculi capillo
vel anseris medullula vel imula oricilla
vel pene languido senis situque araneoso,
idemque Talle turbida rapacior procella,
cum diva mulierarios ostendit oscitantes:
remitte pallium mihi meum, quod irvolasti,
sudariumque Saetabum catagraphosque Thynos,
inepte, quae palam soles habere tamquam avita.
quae nunc tuis ab unguibus reglutina et remitte,
ne laneum latusculum manusque mollicellas
inusta turpiter tibi flagella conscribillent,
et insolenter aestues velut minuta magno
deprensa navis in mari vesaniente vento.

İbne Tallus, yumuşaksın tavşan kürkünden,
kaz tüyünden, kulak memesinden,
ihtiyarın pörsük çükünden, örümcek ağlı yüzeyden,
ama yırtıcısın da yıkıp geçen fırtınadan, Tallus,
Ay tanrıçası gösterirken uyuşuk, yarı bitkin âşıklarını kadınların:
geri yolla alıp götürdüğün pelerinimi,
Saetabis'ten gelen mendilimi, Thynia işi renkli işlemeleri.
Seni yüzsüz, göz göre göre oturuyorsun
hepsinin üstüne babanın malı gibi,
sıyır artık bunları pençelerinden ve geri yolla
ince tüylü böğrüne, narin ellerine
kırbaçla hakkedilmeden seni utandıracak biçimler,
sallanma diye daha önce sallanmadığın kadar,
koca denizde küçük bir tekne gibi
öfkeden kudurmuş fırtınaya tutulan.

26

Furi, villula vostra non ad Austri
flatus opposita est neque ad Favoni
nec saevi Boreae aut Apheliotae,
verum ad milia quindecim et ducentos.
o ventum horribilem atque pestilentem!

Furius, küçük kır evin, ne güney rüzgârının esişlerine karşı durur, ne karayelin
ne de sert kuzey ve doğu rüzgârlarının,
ancak beş bin iki yüz sesters borca karşı durur.
Ah, ne korkunç, ne belalı bir rüzgâr bu!

Minister vetuli puer Falerni,
inger mi calices amariores,
ut lex Postumiae iubet magistrae
ebria acina ebriosioris.
at vos quo lubet hinc abite, lymphae,
vini pernicies, et ad severes
migrate: hic merus est Thyonianus!

Yıllanmış Falernum şarabını sunan sâki çocuk,
daha sert şarapla doldur kadehleri,
buyurduğu gibi tanrıçamız Postumia'nın yasası
sarhoş üzümlerden daha sarhoş olan.
Siz buradan istediğiniz yere gidin, ey sular,
şarabı katledenlerin ve hoşgörüsüzlerin yanına
yollanın: burada şarap halis Bacchus şarabıdır.

28

Pisonis comites, cohors inanis
aptis sarcinulis et expeditis,
Verani optime tuque mi Fabulle,
quid rerum geritis? satisne cum isto
vappa frigoraque et fanem tulistis?
ecquidnam in tabulis patet lucelli
expensum, ut mihi, qui meum secutus
praetorem refero datum lucello?
(o Memmi, bene me ac diu supinum
tota ista trabe lentus irrumasti!)
sed, quantum video, pari fuistis
casu: nam nihilo minore verpa
farti estis. pete nobiles amicos! –
At vobis mala multa di deaeque
dent, opprobria Romulei Remique!

Piso'nun yoldaşları, yüksüz, ağırlıksız
boş paketlerle donanmış refakatçiler,
dünya iyisi Veranius ve sen Fabullus'cuğum,
nasılsınız? Yetmez mi, şu işe yaramaz adamla
soğuğa ve açlığa katlandığınız?
Acaba görünüyor mu hesap defterlerinizde
küçük kazancınızdan bir harcama?
İzinden ayrılmadan praetor'umun, verdiği parayı
kazanç hanesine geçiren benim yaptığım gibi?
(Ah, Memmius, uzun zamandır, iyiden iyiye
şu kazığı sapına kadar yavaş yavaş geçirdin!)
Ne ki, aynı yazgıyı paylaştınız:
çünkü size giren kazık hiç de ondan küçük
değildi. Olmaz olsun soylu dostlar!
Tanrılarla tanrıçalar kötülükler
yağdırsın, Remus ve Romulus'un yüzkaraları!

Quis hoc potest videre, quis potest pati,
nisi impudicus et vorax et aleo,
Mamurram habere quod Comata Gallia
habebat ante et ultima Britannia?
cinaede Romule, haec videbis et feres?
et ille nunc superbus et superfluens
perambulabit omnium cubilia
ut albulus columbus aut Adoneus?
cinaede Romule, haec uidebis et feres?
es impudicus et vorax et aleo.

Eone nomine, imperator unice,
fuisti in ultima occidentis insula,
ut ista vostra diffututa mentula
ducenties comesset aut trecenties?
quid est alid sinistra liberalitas?
parum expatravit an parum elluatus est?
paterna prima lancinata sunt bona;
secunda praeda Pontica; inde tertia
Hibera, quam scit amnis aurifer Tagus;
nunc Galliae timetur et Britanniae.

Quid hunc malum fovetis? aut quid hic potest
nisi uncta devorare patrimonia?
eone nomine, urbis o putissimei,
socer generque, perdidistis omnia?

Kim bakabilir buna, kim katlanabilir,
arsız, açgözlü, kumarbaz olmadıkça,
Mamurra'nın sahip olmasına, önceleri Gallia Comata'nın
ve dünyanın bir ucundaki Britannia'nın sahibi olduğuna?
Utanmaz Romulus, bunları görüp de katlanacaksın, öyle mi?
Üstelik, o gurur ve taşkınlıkla
herkesin yatağını mı dolaşacak
beyaz bir güvercin ya da Adonis edasıyla?
Utanmaz Romulus, bunları görüp de katlanacaksın, öyle mi?
Hem arsız, hem açgözlü, hem de kumarbazsın.
Bu yüzden mi, eşsiz komutan,
Batı'nın en ücra adasına gittin,
şu sizin bitip tükenmiş erkeklik organınız
ortalığı iki yüz, üç yüz kere silip süpürsün diye mi?
Bu, sapkın bir eli açıklık değil de ne?
Az mı çarçur etti, az mı yuttu?
Önce babasının mülkünü har vurup harman savurdu,
sonra Pontus'tan gelen ganimetleri; sonunda da
Hiberus'tan gelenleri, altın taşıyan Tagus ırmağı bilir bunu.
Şimdi Gallialılar ve Britannialılar korkuyor ondan.
Neden besleyip duruyorsunuz bu hergeleyi?
Ne yapabilir ki başka, yağlı mirasını yalayıp yutmaktan?
Bu yüzden mi, şehrin ey, en has insanları,
damatla kayınbaba, her şeyi yerle bir ettiniz?

30

Alfene immemor atque unanimis false sodalibus,
iam te nil miseret, dure, tui dulcis amiculi?
iam me prodere, iam non dubitas fallere, perfide?
nec facta impia fallacum hominum caelicolis placent;
quae tu neglegis ac me miserum deseris in malis.
eheu, quid faciant, dice, homines cuive habeant fidem?
certe tute iubebas animam tradere, inique, [me]
inducens in amorem, quasi tuta omnia mi forent.
idem nunc retrahis te ac tua dicta omnia factaque
ventos irrita ferre ac nebulas aerias sinis.
si tu oblitus es, at di meminerunt, meminit Fides,
quae te ut paeniteat postmodo facti faciet tui.

Vefalı dostlarına bağlı olmayan, nankör Alfenus,
artık hiç mi acımıyorsun, taş yürekli, sevgili dostuna,
beni arkamdan bıçaklamaya, beni aldatmaya çekinmiyorsun, öyle mi, vefasız?
Göktekiler hoşlanmaz yalancı günahkârlardan;
her şeyi gözardı edip, ben zavallıyı felakete atıyorsun,
Yazık, ne yapsın insanlar, söylesene, kime güvensinler?
Öyle kendinden emin, canımı teslim etmemi buyuruyordun, ey insafsız,
beni aşka iterek, sanki her şeyde güvencemdin sen.
Şimdi de geri çekiyorsun kendini, bütün dediklerinin, yapıp ettiklerinin
rüzgâra ve bulutlara boş yere kapılıp gitmesine göz yumarak.
Sen unutsan bile, tanrılar hatırlar, Fides hatırlar,
yaptıklarını çok geçmeden burnundan fitil fitil getirmek için.

Paene insularum, Sirmio, insularumque
ocelle, quascumque in liquentibus stagnis
marique vasto fert uterque Neptunus,
quam te libenter quamque laetus inviso,
vix mi ipse credens Thuniam atque Bithunos
liquisse campos et videre te in tuto!
O quid solutis est beatius curis,
cum mens onus reponit ac peregrino
labore fessi venimus larem ad nostrum
desideratoque acquiescimus lecto?
hoc est, quod unum est pro laboribus tantis.
Salve, o venusta Sirmio, atque ero gaude;
gaudete vosque, Lydiae lacus undae:
ridete, quicquid est domi cachinnorum!

Sirmio, duru göllerde ve engin denizlerde
Neptunus'un sırtladığı
yarımadaların, adaların gözbebeği,
ne büyük sevinç, ne mutluluk seni yeniden görmek,
inanamıyorum Thynia'yı, Bithynia ovalarını
dolaşıp seni yeniden sağ salim gördüğüme!
Ah, kaygılardan uzak olmaktan başka
nedir daha büyük mutluluk veren,
zihnim yükünü boşaltıp yaban ellerde
dolaşmaktan yorgun, ev tanrımıza kavuştuğumuzda
gözümde tüten yatağıma yan gelip yattığım zaman,
bunca sıkıntının tek karşılığı bu işte.
Selam, güzelim Sirmio, sevin efendin geldi diye;
siz de sevinin, Lydia gölünün suları:
kahkahaya boğun evimi!

Amabo, mea dulcis Ipsitilla,
meae deliciae, mei lepores,
iube ad te veniam meridiatum.
et si iusseris, illud adiuvato,
ne quis liminis obseret tabellam,
neu tibi lubeat foras abire;
sed domi maneas paresque nobis
novem continuas fututiones.
verum, si quid ages, statim iubeto:
nam pransus iaceo et satur supinus
pertundo tunicamque palliumque.

32

Yalvarıyorum sana, benim tatlı Ipsitilla'm,
sevgili'm, cancağ'zım,
emret, sana geleyim, öğle üzerini geçirmek için.
Emredersen, bana şunu da bağışla,
kimse kapının sürgüsünü çekmesin,
sen de dışarı çıkayım deme;
evde hazır otur ve bekle
dokuz kez art arda sevişmemizi.
Sahi, istiyorsan, derhal emret;
çünkü öğle yemeğimi yiyip yatıyorum,
karnım doymuş, sırtüstü, delerek gömleğimi ve pelerinimi.

O furum optime balneariorum,
Vibenni pater, et cinaede fili
(nam dextra pater inquinatiore,
culo filius est voraciore):
cur non exilium malasque in oras
ius, quandoquidem patris rapinae
notae sunt populo, et natis pilosas,
fili, non potes asse venditare?

Ey, hamam hırsızlarının piri,
baba Vibennius'la ibne oğlu
(çünkü babanın daha kirli eli,
oğulunsa daha açgözlü kıçı var):
niçin sürgüne, kasvetli kıyılara
gitmiyorsunuz; babanın çalıp çırpmaları
herkesin malumu olduğundan, beyazlaşmış
kıllarına bile, ey oğul, metelik veren çıkmaz.

34

Dianae sumus in fide
puellae et pueri integri:
[Dianam pueri integri]
    puellaeque canamus.

o Latonia, maximi
magna progenies Iovi,
quam mater prope Deliam
    deposivit olivam,

montium domina ut fores
silvarumque virentium
saltuumque reconditorum
    amniumque sonantum.

tu Lucina dolentibus
Iuno dicta puerperis,
tu potens Trivia et notho es
    dicta lumine Luna.

tu cursu, dea, menstruo
metiens iter annuum
rustica agricolae bonis
    tecta frugibus exples.

sis quocumque tibi placet
sancta nomine, Romulique,
antique ut solita es, bona
    sospites ope gentem!

34

Diana'nın kulu kölesiyiz
biz erdemli erkekler ve kızlar:
Diana'ya şarkı söyleyelim
biz namuslu erkekler ve kızlar.

Ey Latona'nın kızı, soylu
çocuğu yüce Iuppiter'in
doğurmuştu seni Delos'taki
zeytinin yanında,

hanımı olasın diye dağların
ve yemyeşil ormanların
kimsenin girmediği koyakların
şırıl şırıl ırmakların.

Sana Iuno Lucina derler
doğum sancısı çeken analar
Güçlü Trivia da derler
ışık saçan Luna da.

Sen aylık dönüşlerle, ey tanrıça
ölçerek yılların yolunu
çiftçinin köy evini
bereketli yiyeceklerle doldurursun.

Hangisinden hoşlanırsan
o adla kutsal ol, Romulus'un soyunu
uğurlu gücünle kutsa, daha önce
yaptığın gibi.

Poetae tenero, meo sodali
velim Caecilio, papyre, dicas,
Veronam veniat, Novi relinquens
Comi moenia Lariumquelitus:
nam quasdam volo cogitationes
amici accipiat sui meique.
Quare, si sapiet, viam vorabit,
quamvis candida milies puella
euntem revocet manusque collo
ambas iniciens roget morari,
quae nunc, si mihi vera nuntiantur,
illum deperit impotente amore.
Nam quo tempore legit incohatam
Dindymi dominam, ex eo misellae
ignes interiorem edunt medullam.
ignosco tibi, Sapphica puella
musa doctior: est enim venuste
Magna Caecilio incohata Mater.

O aşk şairine, arkadaşım
Caecilius'a söylemeni isterim, ey papirus,
gelsin Verona'yı bırakıp
Novum Comum surlarına, Larius gölünün kıyılarına:
Bazı düşüncelerini aktarmak istiyorum
çünkü ortak bir dostumuzun.
Nasıl da uçarak gelir bir bilse,
akça pakça sevgilisi bin kez
çağırsa bile yollara düşmüşken, boynuna
dolayarak ellerini geciktirmek istese de;
bana anlatılanlar yalan değilse
onu dizginsiz bir aşkla seviyormuş.
İlk dizelerini okuduğundan beri
"Dindymus Tanrıçası" şiirinin, zavallı kızcağız
aşk ateşiyle iliklerine dek yanıp tutuşuyor.
Bağışlıyorum seni, Ey Sappho'nun
esin perisinden bilge kız, çünkü çekici olacak
Caecilius'un "Ana Tanrıça" şiirinin ilk dizeleri.

Annales Volusi, cacata carta,
votum solvite pro mea puella:
nam sanctae Veneri Cupidinique
vovit, si sibi restitutus essem
desissemque truces vibrare iambos,
electissima pessimi poetae
scripta tardipedi deo daturam
infelicibus ustilanda lignis,
et hoc pessima se puella vidit
iocose lepide vovere divis.
Nunc, o caeruleo creata ponto,
quae sanctum Idalium Uriosque apertos
quaeque Ancona Gnidumque arundinosam
colis quaeque Amathunta quaeque Golgos
quaeque Durrachium, Hadriae tabernam,
acceptum face redditumque votum,
si non illepidum neque invenustum est!
at vos interea venite in ignem,
pleni ruris et inficetiarum
Annales Volusi, cacata carta!

Volusius'un Yıllıkları, boktan yapraklar,
sevgilimin adağını yerine getirin:
Çünkü adaklar adadı Kutsal Venus'a
ve Cupido'ya, kendisine aşkımı eskisi gibi
verir de acımasız taşlamalarımdan vazgeçerim diye,
topal tanrıya verecekti
en kötü şairin en seçkin şiirlerini
kısır ağacın odunlarıyla yakıp kül etsin diye,
kızcağız iyi anladı doğrusu, en kötü dizeleri
ince bir nükteyle tanrılara adamayı.
Ey gök mavisi denizden doğan,
şimdi sen kutsal İdalium'da ve Urii açıklarında oturuyorsun,
Ancona'da ve sazlı Knidos'ta
Amathus'ta, Golgi'de,
Hadria'nın hanı Durrachium'da,
adağının kabul gördüğünü, yerine geldiğini düşün,
zarif ve çekici olmasa bile!
Bu arada siz de ateşlere gelin,
kaba saba, alık yazılarla dopdolu
Volusius'un Yıllıkları, boktan yapraklar!

Salax taberna vosque contubernales,
a pilleatis nona fratribus pila,
solis putatis esse mentulas vobis,
solis licere quicquid est puellarum
confutuere et putare ceteros hircos?
an, continenter quod sedetis insulsi
centum an ducenti, non putatis ausurum
me una ducentos irrumare sessores?
atqui putate: namque totius vobis
frontem tabernae sopionibus scribam!
puella nam mi, quae meo sinu fugit,
amata tantum quantum amabitur nulla,
pro qua mihi sunt magna bella pugnata,
consedit istic. hanc boni beatique
omnes amatis, et quidem, quod indignum est,
omnes pusilli et semitarii moechi;
tu praeter omnes une de capillatis,
cuniculosae Celtiberiae fili,
Egnati, opaca quem bonum facit barba
et dens Hibera defricatus urina.

Şehvet hanı ve siz bu hanın gediklileri,
keçe şapka giyen kardeşlerin tapınağından sonraki dokuzuncu sütun,
erkekliğin yalnız size kaldığını mı sanıyorsunuz,
yalnızca siz misiniz hak eden hangi kızla olursa olsun
yatıp kalkmayı, başkalarının teke olduğuunu düşünmeyi?
Ya da yan yan oturuyorsunuz diye, kalın kafalılar,
yüz ya da iki yüz kişi, hiç düşünmüyor musunuz
iki yüz han sakinini birden düzmeye kalkacağımı?
Bunun olacağını düşünün: çünkü bütün hanın
önünü erkeklik organlarıyla oyacağım!
Çünkü kollarımdan kurtulup giden, hiçbir
sevgilinin sevilmediği kadar sevdiğim,
uğruna nice uğraşlar verdiğim sevgilim
yerini aldı orada. Bu kızla soylu olun olmayın, zengin ya da yoksul,
hepiniz sevişiyorsunuz, gerçekten yakışık almıyor,
ufacık tefecik, yan yollarda oturan evli çapkınlar.
Sen, herkesin ötesinde, biriciksin saçlılar arasında
tavşan yuvası Celtiberia'nın oğlu,
Egnatius, çalı sakalın seni iyi insan yapıyor
Hiberia sidiğiyle fırçalanmış dişlerin.

Malest, Cornifici, tuo Catullo,
malest, me hercule, | et laboriose
et magis magis in dies et horas.
quem tu, quod minimum facillimumque est,
qua solatus es allocutione?
irascor tibi. sic meos amores?
paulum quidlubet allocutionis,
maestius lacrimis Simonideis!

Catullus'cuğunun hali kötü, Cornificius,
hali çok kötü, Hercules adına, keder içinde,
derdi gün be gün, her saat daha da artıyor.
Çok önemsiz, çok kolay olduğu halde, onu sen
rahatlatıcı sözlerinle hiç avuttun mu?
Sana kızgınım. Aşkıma bunu mu reva görüyorsun?
Biraz rahatlatıcı bir şeyler söyle,
Sinonides'in gözyaşlarından daha acıklı!

Egnatius, quod candidos habet dentes,
renidet usque quaque. sei ad rei ventum est
subsellium, cum orator excitat fletum,
renidet ille. si ad pii rogum fili
lugetur, orba cum flet unicum mater,
renidet ille. quicquid est, ubicumque est,
quodcumque agit, renidet. hunc habet morbum
neque elegantem, ut arbitror, neque urbanum.
Quare monendum est [te] mihi, bone Egnati.
si urbanus esses aut Sabinus aut Tiburs
aut parcus Umber aut obesus Etruscus
aut Lanuvinus ater atque dentatus
aut Transpadanus, ut meos quoque attingam,
aut quilubet, qui puriter lavit dentes,
tamen renidere usque quaque te nollem:
nam risu inepto res ineptior nulla est.
Nunc Celtiber [es]: Celtiberia in terra,
quod quisque minxit, hoc sibi solet mane
dentem atque russam defricare gingivam,
ut quo iste voster expolitior dens est,
hoc te amplius bibisse praedicet loti.

Egnatius, bembeyaz dişleri var diye,
her an, her fırsatta sırıtır. Sanık sandalyesine gelince,
söylevci gözyaşlarını akıtırken,
o sırıtır durur. Hayırlı bir evladın ölüsüne ağıt yakılsa,
oğlu elinden alınmış anası bir tanesine ağlarken,
o sırıtır durur. Her ne olursa olsun, her neredeyse,
her ne yaparsa yapsın, sırıtır. Böyle bir hastalığı var,
düşünüyorum da, bu ne incelik belirtisi, ne uygarlık.
Bu yüzden seni uyarmalıyım, kibar Egnatius'um,
Romalı bile olsaydın, Sabinli ya da Tiburlu,
pinti bir Umbrialı ya da tıknaz bir Etrurialı,
kara, uzun, sivri dişli bir Lanuviumlu,
ya da Transpadanlı, hemşehrilerime dokunmadan geçemeyeceğim,
ya da dişlerini temiz pak yıkayan herhangi biri,
yine de senden her fırsatta sırıtmanı istemezdim:
çünkü aptal bir sırıtıştan daha aptalı yoktur.
Bu durumda Celtiberialısın: Celtiberia bölgesinde
herkes işeyip durduğundan, çişleriyle
dişlerini ve kırmızı dişetlerini ovalamayı âdet edinmişlerdir,
dişlerin ne kadar parlaksa, bu yıkanmış dişler
senin çişinden o kadar içmiş olduğunu gösterir.

Quaenam te mala mens, miselle Ravide,
agit praecipitem in meos iambos?
quis dus tibi non bene advocatus
vecordem parat excitare rixam?
an ut pervenias in ora vulgi?
quid vis? qua lubet esse notus optas? –
Eris, quandoquidem meos amores
cum longa voluisti amare poena!

40

Nasıl bir hastalıklı kafa ki, zavallı Ravidius'cuğum,
seni apar topar benim taşlamalarıma sürüklüyor?
Doğru dürüst yalvarılmamış hangi tanrı
seni aptalca bir ağız dalaşına girmeye hazırlıyor?
Avamın diline düşesin diye mi?
Ne istiyorsun? Nasıl olursa olsun ünlü biri olmak mı? –
Olacaksın, sevgilimi büyük bir günahla
sevmeyi istediğin için!

41

Ameana, puella defututa,
tota milia me decem poposcit,
ista turpiculo puella naso,
decoctoris amica Formiani.
Propinqui, quibus est puella curae,
amicos medicosque convocate:
non est sana puella nec rogare,
qualis sit, solet aes imaginosum.

Ameana, çiftleşmekten bitkin düşmüş o kız,
benden tam tamına on bin sesters istedi,
şu, burnu biraz çirkince kız, işte,
topu atmış Formiaelının kız arkadaşı.
Kızcağız için endişelenen siz akrabaları
ne duruyorsunuz, arkadaşlarını çağırın, doktorları:
bu kızın aklı yerinde değil, artık sorma
nasıl diye, madeni paraların hayalini görüp duruyor.

Adeste, hendecasyllabi, quot estis
omnes undique, quotquot estis omnes!
iocum me putat esse moecha turpis
et negat mihi nostra reddituram
pugillaria, si pati potestis.
persequamur eam et reflagitemus!
Quae sit, quaeritis? illa, quam videtis
turpe incedere, mimice ac moleste
ridentem catuli ore Gallicani.
circumsistite eam et reflagitate:
'Moecha putida, redde codicillos,
redde, putida moecha, codicillos!'
Non assis facis? o lutum, lupanar,
aut si perditius potest quid esse!
sed non est tamen hoc satis putandum.
quodsi non aliud potest, ruborem
ferreo canis exprimamus ore.
conclamate iterum altiore voce:
'Moecha putida, redde codicillos,
redde, putida moecha, codicillos!'
Sed nil proficimus, nihil movetur.
mutanda est ratio modusque nobis,
si quid proficere amplius potestis:
'Pudica et proba, redde codicillos!'

Buraya toplanın on bir heceli dizeler, topunuz birden
dört bir yandan, ne kadar olursanız olun!
Benim şaka yaptığımı sanıyor aşağılık orospu
ve geri vermeyi reddediyor
yazı tabletlerimi, dayanın dayanabilirseniz.
Peşine düşelim onun, gerisin geri isteyelim!
Kim bu kız, diye soruyorsunuz, tabii. Şu kız işte,
bayağı yürüyüşlü, Gallia eniği suratlı,
maskara maskara, yapmacıklı gülerken gördüğünüz.
Çepeçevre sarın onu, gerisin geri isteyin:
"Geri ver, yazı tabletlerimi, kokuşmuş orospu,
kokuşmuş orospu, yazı tabletlerimi geri ver!"
Metelik bile vermiyorsun, değil mi? Ah, bataklık, ah orospu yuvası
ya da daha sefih ne olursa o olsun!
Yine de bunun yeterli olduğunu düşünmemeliyim.
Elden başka bir şey gelmiyorsa, o köpeğin
yüzsüz suratına beş parmağı aşkedelim.
Bir daha hep bir ağızdan haykıralım:
"Geri ver, yazı tabletlerimi, kokuşmuş orospu,
kokuşmuş orospu, yazı tabletlerimi geri ver!"
Ne ki, hiçbir şey kâr etmiyor, hiçbir şey onu yerinden kımıldatmıyor,
hesabımızı, yol yöntemimizi değiştirmeli,
daha yararlı bir şey elde etmek istiyorsak:
"Namuslu ve dürüst kız, geri ver yazı tabletlerimi!"

Salve, nec minimo puella naso
nec bello pede nec nigris ocellis
nec longis digitis nec ore sicco
nec sane nimis elegante lingua,
decoctoris amica Formiani.
ten provincia narrat esse bellam?
tecum Lesbia nostra comparatur?
o saeclum insapiens et infacetum!

Selam, minik bir burnu bile olmayan kız
ne güzel ayakların, ne kara gözlerin
ne uzun parmakların, ne kuru bir ağzın
ne de çok incelmiş bir dilin var,
topu atmış Formiaelının yosması.
Seni mi güzel diye anlatıyor memleketin?
Lesbia'mı seninle mi kıyaslıyorlar?
Ah, ne budala, ne kaba bir kuşak!

44

O funde noster, seu Sabine seu Tiburs –
(nam te esse Tiburtem autumant, quibus non est
cordi Catullum laedere: at quibus cordi est,
quovis Sabinum pignore esse contendunt);
sed seu Sabine sive verius Tiburs,
fui libenter in tua suburbana
villa malamque pectore expuli tussim,
non inmerenti quam mihi meus venter,
dum sumptuosas appeto, dedit, cenas.
nam, Sestianus dum volo esse conviva,
orationem in Antium petitorem
plenam veneni et pestilentiae legi.
hic me gravido frigida et frequens tussis
quassavit usque, dum in tuum sinum fugi
et me recuravi otioque, dum in tuum sinum fugi
et me recuravi otioque et urtica.
Quare refectus maximas tibi grates
ago, meum quod non es ulta peccatum.
nec deprecor iam, si nefaria scripta
Sesti recapso, quin gravedinem et tussim
non mi, sed ipsi Sestio ferat frigus,
qui tunc vocat me, cum malum librum legi.

Ah, çiftliğim, ister Sabinli ol, ister Tiburlu –
(çünkü senin Tiburlu olduğunu sanırlar
Catullus'un kalbini kırmak istemeyenler; yaralamak isteyenlerse,
Sabinli olduğuna dair nesine olursa olsun bahse girerler);
Ama ister Sabinli ol, ister, daha akla yatkın olarak, Tiburlu,
Roma yakınında bir villada oturmak zevk veriyor bana,
kötü bir öksürüğü de göğsümden söküp attım,
hak etmiştim doğrusu, mideme düşkünlüğümden
pahalı akşam yemeklerine saldırmaktan başıma bunlar geldi.
Çünkü Sestius'a konuk olduğum süre içinde
aday Antius'a atıp tutan söylevini,
zehirle, vebayla dolu söylevini okudum.
Ağır bir soğukalgınlığı, sık sık gelen bir öksürük
lime lime etti beni, senin göğsüne sığınıncaya,
kendimi iyileştirinceye değin, dinlenerek ve ısırgan otlarıyla.
Bu yüzden, iyileştiğim için sana derin teşekkürlerimi
sunuyorum, günahımın acısını benden çıkarmadın.
Artık içtenlikle diliyorum, eğer Sestius'un tiksinç yazılarını
bir daha ele geçirirsem, nezleyi ve öksürüğü
benim değil de, Sestius'un başına sarmasını soğuk havanın,
değil mi ki beni o zaman kötü bir kitap okumaya çağırdı.

45

Acmen Septimius suos amores
tenens in gremio 'Mea', inquit, 'Acme,
n te perdite amo atque amare porro
omnes sum assidue paratus annos,
quantum qui pote plurimum perire,
solus in Libya Indiaque fosta
caesio veniam obvius leoni.'
hoc ut dixit, Amor, sinistra ut ante,
dextra sternuit approbationem.

At Acme leviter caput reflectens
et dulcis pueri ebrios ocellos
illo purpureo ore saviata
'Sic', inquit, 'mea vita, Septimille,
huic uni domino usque serviamus,
ut multo mihi maior acriorque
ignis mollibus ardet in medullis.'
hoc ut dixit, Amor, sinistra ut ante,
dextra sternuit approbationem.

Nunc ab auspicio bono profecti
mutuis animis amant amantur.
unam Septumius misellus Acmen
mavult quam Syrias Britanniasque,
uno in Septimio fidelis Acme
facit delicias libidinisque.
quis ullos homines beatiores
vidit, quis venerem auspicatiorem?

45

Septimius sevgilisi Acme'yi
kucaklayarak, "Acme'm benim," dedi,
"seni ölümüne sevmiyorsam ve gelecekte
ömrüm oldukça bıkmadan sevmeye hazır değilsem,
ne kadar mahvolacaksam o kadar mahvolurcasına,
sıcatan kasılıp kavrulan Libya'da, India'da,
yeşil gözlü bir aslanla karşılaşayım, tek başıma."
Bunıı söyleyince, Aşk tanrısı, önce sağdan,
sonra soldan, iyi niyetini hapşırarak belirtti.

Ama Acme başını hafifçe döndürerek
tatlı çocuğun mest olmuş gözlerini
o pembe ağzıyla öpüp
"Öyleyse," dedi, "Septimillus'cuğum, hayatım,
yalnız bu efendiye sürekli hizmet edelim,
çok daha büyük, çok daha şiddetli bir ateşle
iliklerine kadar eriyip yandığından bana."
Bunu söylediğinde, Aşk tanrısı, önce sağdan,
sonra soldan, iyi niyetini hapşırarak belirtti.

Hayırlı bir belirtiyle yola çıkmış olan bu kişiler
artık birbirlerini karşılıklı bir aşkla seviyorlar.
Zavallı Septimius biricik Acme'sini
değişmez Syrialılar'a, Britannialılar'a,
sevdiğine gönülden bağlı Acme ise yalnız
Septimius'uyla tutkusunun keyfini çıkarır.
Kim görmüş onlardan mutlusunu, kim görmüş
onlarınkinden daha hayırlı, daha ateşli bir aşkı?

Iam ver egelidos refert tepores,
iam caeli furor aequinoctialis
iocundis Zephyri silescit aureis.
linquantur Phrygii, Catulle, campi
Nicaeaeque ager uber aestuosae:
ad claras Asiae volemus ubres!
iam mens praetrepidans avet vagari,
iam laeti studio pedes vigescunt.
O dulces comitum valete coetus,
longe quos simul a domo profectos
diversae varie viae reportant.

46

Ilık lodoslar getiriyor ilkbahar,
geceyle gündüzün eşit olduğu anın yarattığı çılgınlık
yatışıyor batı yelinin tatlı esintisiyle,
Frigya ovaları geride kalsın, Catullus,
sıcaktan bunaltan Nicaea'nın verimli toprakları;
uçalım Küçük Asya'nın ün salmış kentlerine!
Artık başıboş dolaşmak istiyor sabırsız kalbim,
sevinçli ayaklarım şevkle canlanıyor.
Ey, sevgili dost alayı, hoşça kalın,
uzaktaki evlerinden aynı anda yola çıkan bizleri
geri götürüyor başka başka yollar.

47

Porci et Socration, duae sinistrae
Pisonis, scabies famesque mundi,
vos Veraniolo meo et Fabullo
verpus praeposuit Priapus ille?
vos convivia lauta sumptuose
de die facitis? mei sodales
quaerunt in trivio vocationes?

Porcius ve Socration, siz ikiniz, Piso'nun uğursuzları,
dünyanın uyuzları, açgözlüler,
sizleri Veranius'cuğumla Fabullus'cuğuma
yeğ mi tuttu sünnet edilmiş Priapus?
Su gibi para harcayıp görkemli şölenler mi
düzenliyorsunuz gündüz vakti? Benim dostlarımsa
yol ağızlarında davet bekliyorlar, öyle mi?

Mellitos oculos tuos, Iuventi,
si quis me sinat usque basiare,
usque ad milia basiem trecenta,
nec numquam videar satur futurus,
non si densior aridis aristis
sit nostrae seges osculationis.

48

Ballı gözlerini, Iuventius,
izin verseler hiç durmadan öpmeme,
dur duraksız üç yüz bin kere öperim,
hiçbir zaman da kanamam,
kuru başaklardan daha sık olmazsa
öpüşlerimizin buğdayları.

Disertissime Romuli nepotum,
quot sunt quotque fuere, Marce Tulli,
quotque post aliis erunt in annis:
gratias tibi maximas Catullus
agit, pessimus omnium poeta,
tanto pessimus omnium poeta,
quanto tu optimus omnium patronus.

Marcus Tullius, en akıcı konuşanı,
Romulus'un torunları içinde,
kaç kişi varsa, kaç kişi olmuşsa,
gelecekte kaç kişi olacaksa:
derin teşekkürlerini sunuyor sana Catullus
bütün şairlerin en kötüsü,
öyle kötüsü ki,
bütün insanların savunucusu olduğun kadar senin.

Hesterno, Licini, die otiosi
multum lusimus in meis tabellis,
ut convenerat esse delicatos.
scribens versiculos uterque nostrum
ludebat numero modo hoc, modo illoc,
reddens mutua per iocum atque vinum.
Atque illinc abii tuo lepore
incensus, Licini, facetiisque,
ut nec me miserum cibus iuvaret
nec somnus tegeret quiete ocellos,
sed toto imdomitus furore lecto
versarer cupiens videre lucem,
ut tecum loquerer simulque ut essem.
at defessa labore membra postquam
semimortua lectulo iacebant
hoc, iocunde, tibi poema feci,
ex quo perspiceres meum dolorem.
Nunc audax cave sis precesque nostras,
oramus, cave despuas, ocelle,
ne poenas Nemesis reposcat a te.
est vemens dea: laedere hanc caveto!

Dün, tatil günü, Licinius
yazı tabletlerimle çok oyun oynadık,
ikimiz de keyif aldığımızdan hemfikirdik.
Gösterişsiz dizeler karalayarak bir sen bir ben
o ölçü senin bu ölçü benim oynuyorduk,
atışarak, eğlenererek, şarap içerek.
Ve oradan ayrıldım ince sözlerinle,
nüktelerinle tutuşup Licinius
öyle ki, ne yediklerim yardımcı oldu ben zavallıya
ne de gözlerimi sessizce örttü uyku,
tersine, yatakta yabanıl bir çılgınlıkla
gün ışığını görme isteğiyle dönüp durdum
seninle konuşayım, birlikte olayım diye.
Ancak uzuvlarım didişmekten yorgun düşüp
yarı ölü sedire uzandıklarında,
tatlı arkadaşım, sana bu şiiri yazdım,
burdan anla çektiğim ıstırabı.
Artık cüretkâr olmaktan kaçın, dualar
ediyorum, geri çevirme, gözümün bebeği,
çevirme ki, intikam dilemesin senden Nemesis.
Zorlu bir tanrıça o: darıltmamaya özen göster!

Ille mi par esse deo videtur,
ille, si fas est, superare divos,
qui sedens adversus identidem te
spectat et audit

dulce ridentem, misero quod omnis
eripit sensus mihi: nam simul te,
Lesbia, aspexi, nihil est super mi

lingua sed torpet, tenuis sub artus
flamma demanat, sonitu suopte
tintinant aures, gemina teguntur
lumina nocte. –

Otium, Catulle, tibi molestum est:
otio exultas nimiumque gestis.
otium et reges prius et beatas
perdidit urbes.

O bana tanrı katında geliyor,
söylemesi caizse, ilahelerden de üstünmüş gibi,
karşına geçip senin, tekrar tekrar
bakıyorum ve dinliyorum

tatlı tatlı gülümserken sen, böyle bir şey zavallı benim
bütün duygularımı alıp götürüyor: anladım ki
Lesbia, seni gördüğüm an bende hiçbir şey kalmıyor

ancak dilim sürçüyor, eklemlerimden yukarı
hafif bir alev gizliden yürüyor, uğultularıyla
çınlıyor kulaklarım, gözlerim
kapanıyor geceleri. –

İşsizlik sana yaramıyor Catullus
işsizlikten azıp fazla dalıyorsun zevk u safaya
o işsizlik ki, ne krallar, ne zengin kentler
silip süpürdü.

Quid est, Catulle? quid moraris emori?
sella in curuli struma Nonius sedet,
per consulatum perierat Vatinius:
quid est, Catulle? quid moraris emori?

Nedir Catullus? Ölmek için ne bekliyorsun?
Yumrulu Nonius makam koltuğunda oturuyor,
konsüllük için ölüp bitmiş Vatinius:
Nedir Catullus? Ölmek için ne bekliyorsun?

53

Risi nescioquem modo e corona,
qui, cum mirifice Vatiniana
meus crimina Calvos explicasset,
admirans ait haec manusque tollens:
'Di magni, salaputtium disertum!'

Demin seyircilerden birine güldüm,
Vatinius'la ilgili suçlamaları ortaya dökünce
sevgili Calvus'cuğum ustalıkla,
bu adam ellerini kaldırarak hayretle demez mi:
"Yüce tanrılar, ne akıcı konuşan bir adamcık!"

Otonis caput oppido est pusillum,
Heri rustica semilauta crura,
subtile et leve peditum Libonis,
† si non omnia displicere vellem
tibi et Sufficio, seni recocto –
irascere iterum meis iambis
inmerentibus, unice imperator.

Otho'nun mini minnacık başı,
Herius'un yarı yıkanmış köylü ayakları,
Libo'nun hafiften, incecik yellenmesi,
canını sıksın isterdim, en azından,
senin ve gençlik aşısı olmuş o yaşlı Sufficius'un –
bir daha kızsana bakayım benim dizelerime,
hiç de hak etmedikleri halde, eşsiz komutan.

Oramus, si forte non molestum est,
demonstres, ubi sint tuae tenebrae!
Te campo quaesimus in minore,
te in circo, te in omnibus libellis,
te in templo summi Iovis sacrato.
in Magni simul ambulatione
femellas omnes, amice, prendi,
quas vultu vidi tamen sereno,
ac te vel sic ipse flagitabam:
'Camerium mihi, pessimae puellae!'
quaedam inquit, nudum reduc**:
'Em | hic in roseis latet papillis.'
Sed te iam ferre Herculei labos est.
tanto te fastu negas, amice?
dic nobis, ubi sis futurus, ede
audacter, committe crede lucei!
num te lacteolae tenent puellae?
si linguam clauso tenes in ore,
fructus proicies amoris omnes:
verbosa gaudet Venus loquella.
vel si vis, licet obseres palatum,
dum nostri sis particepsamoris.

** reduc: çeviride reducens (Avant. Avantius) (reduco fiilinin şimdiki zaman participium'u) benimsenmiştir.

Rica ediyorum, canın sıkılmayacaksa eğer,
göster, nerede karanlık sığınağın!
Seni aradım küçük arenada,
yarış alanında, bütün kitapçılarda,
yüce Iuppiter'in kutsal tapınağında.
Büyük Pompeius'un portikosunda birlikte yürüyen
kadıncıkların hepsini dostum, alıkoydum,
ama hepsinin yüzünü neşeli gördüm,
ve sen, ille de sen, diye tutturdum:
"Camerius'umu bana getirin, kötü kızlar!"
Kızın biri çıplak memelerini serip şöyle dedi:
"İşte bak, gül dolu memelerimde gizleniyor."
Ancak sana dayansa dayansa Hercules dayanır.
Böyle koca bir gururla kendini niye çekiyorsun, dostum?
Söyle bana, nerede olacaksın, çıkar ağzından baklayı
kibirle, emanet et bana, gün ışığına güven!
Seni sütbeyaz kızlar mı koruyor, yoksa?
Ağzını kapatıp dilini tutarsan
aşkın bütün tadını kaçıracaksın:
laf yapan bir ağız Venus'un hoşuna gider.
Ya da istersen, dilini sıkı tutabilirsin
aşkıma ortak olduğun sürece.

O rem ridiculam, Cato, et iocosam
dignamque auribus et tuo cachinno.
ride, quicquid amas, Cato, Catullum:
res est ridicula et nimis iocosa.
deprendi modo pupulum puellae
trusantem: hunc ego, si placet Dionae,
protelo rigida mea cecidi.

Ah ne gülünç bir şeydi Cato, ne eğlenceli,
kulaklarına yaraşır, kahkahana da.
Gül, Catullus'u sevdiğince, Cato,
olay gülünç, bir o kadar da matrak.
Az önce bir yetimle karşılaştım, bir kızı
bozan: bu çocuğu ben de, Venus'ın hoşuna gitsin,
kaskatı kamışımla bidüziye düzüp darmadağın ettim.

Pulcre convenit improbis cinaedis,
Mamurrae pathicoque Caesarique.
nec mirum: maculae paris utrisque,
urbana altera et illa Formiana,
impressae resident nec eluentur:
morbosi pariter, gemelli utrique,
uno in lectulo | erudituli ambo,
non hic quam ille magis vorax adulter,
rivales socii et puellularum:
pulcre convenit improbis cinaedis.

57

Güzel güzel anlaşıyor sapık ibneler,
Mamurra ve düzülmüş Caesar.
Şaşacak ne var: birbirine akran iki ben,
biri kentli, öbürü Formiaeli,
damgalanmış olarak kalacak ve bir daha silinmeyecek:
aynı hastalıktan mustarip, ikiz gibi de uyumlu,
ikisi de hünerli bir tek yatakta,
zina etmede biri öteki kadar açgözlü,
küçük kızlar konusunda da birbirine rakip arkadaşlar:
güzel güzel anlaşıyor sapık ibneler.

58

Caeli, Lesbia nostra, Lesbia illa,
illa Lesbia, quam Catullus unam
plus quam se atque suos amavit omnes:
nunc in quadriviis et angiportis
glubit magnanimi Remi nepotes. 5

58

Ah Caelius, benim Lesbia'm, o Lesbia,
Catullus'un kendisinden de
yakınlarından da çok sevdiği Lesbia,
Şimdi yol ağızlarında ve geçitlerde
yüce ruhlu Remus'un torunlarının şehvetini doyuruyor.

Non custos si fingar ille Cretum,
non si Pegaseo ferar volatu,
non Ladas ego pinnipesve Perseus,
non Rhesi niveae citaeque bigae;
adde huc plumipedas volatilesque,
ventorumque simul require cursum,
quos inctos, Cameri, mihi dicares:
defessus tamen omnibus medullis
et multis langoribus peresus
essem te mihi, amice, quaeritando.

58a

Girit'in bekçisinin suretini almış olmasam da,
uçup giden Pegasus'un sırtında taşınmasam da,
Ladas değilsem de ben, kanat ayaklı Perseus,
Rhesus'un karbeyaz, hızlı arabası da olmasam,
tüylü ayakları, ayağı çabukları da buna ekle,
bunların yanında rüzgârların hızını da iste,
bütün bunları bana vakfetseydin bile Camerius:
yine de iliklerime dek yorgun düşerdim
bitkinlerin bitkini olup tükenirdim
dostum, seni arayıp sorarak.

59

Bononiensis Rufa Rufulum fellat
uxor Meneni, saepe quam in sepulcretis
vidistis ipso rapere de rogo cenam,
cum devolutum ex igne prosequens panem
ab semiraso tunderetur ustore.

Rufulus'u emiyor Bononialı Rufa,
Menenius'un karısı, sık sık mezarlıklarda gördüğünüz
ölülerin yakıldığı yığından yiyecek kapıp götürürken,
ateşten düşen ekmeğe saldırırken
tıraşı uzamış ölü yakıcısından dayak yerken.

Num te leaena montibus Libystinis
aut Scylla latrans infima inguinum parte
tam mente dura procreavit ac taetra,
ut supplicis vocem in novissimo casu
contemptam haberes, a, nimis fero corde?

Seni, Libya dağlarından bir dişi kurt mu
yoksa kasıklarının en aşağı bölümünde havlayan Scylla mı
böylesine kalın ve iğrenç kafalı doğurdu?
Mutsuzluğun doruğunda yalvaran sesim
bayağı diye düşünüyorsun, ah, ne taş yüreklilik.

Collis o Heliconiei
cultor, Uraniae genus,
qui rapis teneram ad virum
virginem, o Hymenaee Hymen,
o Hymen Hymenaee,

cinge tempora floribus
suave olentis amaraci,
flammeum cape, laetus huc
huc veni niveo gerens
luteum pede soccum,

excitusque hilări die
nuptialia concinens
voce carmina tinnula
pelle humum pedibus, manu
pineam quate taedam!

namque Vinia Manlio,
qualis Idalium colens
venit ad Phrygium Venus
iudicem, bona cum bona
nubet alite virgo,

floridis velut enitens
myrtus Asia ramulis,
quos Hamadryades deae
Iudicrum sibi rosido
nutriunt humore.

quare age huc aditum ferens
perge linquere Tespiae
rupis Aonios specus,
nympha quos super irrigat
frigerans Aganippe,

Ey Helicon dağının
yerlisi, Urania'nın oğlu,
narin kızı alıp götürüyorsun
kocasına, ey Hymenaeus Hymen,
ey Hymen Hymenaeus.

Sar çepçevre alnını hoş kokan
mercankökü çiçekleriyle,
tak duvağını, şen şakrak, buraya
buraya gel, karbeyaz ayaklarına
giyip sarı ayakkabılarını,

ve canlanıp bu keyifli günde
düğün türküleri söyleyerek
çınlayan sesinle
yeri tepip sallayarak
elinde çam çırayı!

Çünkü Manlius'la evleniyor
Iunia, Idalium'da oturan
Venus kadar güzel
Frigyalı yargıcın yanına geldiğinde
uğurlu, namuslu genç kız.

Işıklar saçan Asia mersini gibi
çiçekli dallarında
Amadriyad perilerinin
beslediği, eğlence olsun diye
kendilerine, çiyin nemiyle.

Öyleyse, haydi buraya gel
yanaşmada acele ederek
Thespia kayasının Aonia mağaralarını
bırak gel, peri Aganippe'nin
serinleterek suladığı,

ac domum dominam voca,
coniugis cupidam novi
mentem amore revinciens,
ut tenax edera huc et huc
arborem implicat errans.

vosque item simul, integrae
virgines, quibus advenit
par dies, agite in modum
dicite 'O Hymenaee Hymen,
o Hymen Hymenaee',

ut lubentius audiens
se citarier ad suum
munus, huc aditum ferat
dux bonae Veneris, boni
coniugator amoris.

quis deus magis est ama-
tis petendus amantibus?
quem colent homines magis
caelitum? o Hymenaee Hymen,
o Hymen Hymenaee.

te suis tremulus parens
invocat, tibi virgines
zonula soluunt sinus,
te timens cupida novos
captat aure maritus.

tu fero iuveni in manus
floridam ipse puellulam
dedis a gremio suae
matris, o Hymenaee Hymen,
o Hymen Hymenaee.

ve çağır evine hanımını
genç eşine karşı arzu dolu
aşkla bağla yüreğini,
inatçı sarmaşık nasıl sararsa
ağacı oraya buraya dolanıp.

Benzer bir günü bekleyen
genç kızlar, siz de hep birlikte
söyleyin haydi, bir ağızdan
"Ey Hymenaeus Hymen,
ey Hymen Hymenaeus",

çağrıldığını işiterek
daha istekle koş diye işine
yanaşmada acele et
iyi kalpli Venus'un kılavuzu
iyi aşkın bağlayıcısı.

Hangi tanrıya yakarmalı
daha çok sevilip sevenler?
Göktekiler arasında kime daha
çok tapar insanlar? Ey Hymenaeus Hymen,
ey Hymen Hymenaeus.

Seni oğulları için çağırır
titrek baba, senin için çözer
genç kızlar kuşaklarından düğümleri,
senden korka korka dinler
kulak kesilmiş genç damat.

Çılgın damadın
koruyuculuğuna veriyorsun sen
çiçeği burnunda kızcağızı
annesinin kucağından, ey Hymenaeus Hymen,
ey Hymen Hymenaeus.

nil potest sine te Venus,
fama quod bona comprobet,
commodi capere: at potest
te volente. quis huic deo
compararier ausit?

nulla quit sine te domus
liberos dare, nec parens
stirpe nitier: at potest
te volente. quis huic deo
compararier ausit?

quae tuis careat sacris,
non quaet dare praesides
terra finibus: at queat
te volente. quis huic deo
compararier ausit?

claustra pandite ianuae!
virgo adest. viden, ut faces
splendidas quatiunt comas?

tardet ingenuus pudor:
quem tamen magis audiens
flet, quod ire necesse est.

flere desine! non tibi, Au-
runculeia, periculum est,
ne qua femina pulcrior
clarum ab Oceano diem
viderit venientem.

Sen olmadan, Venus yararlı hiçbir şey
elde edemez, iyi ünün onayladığı hiçbir şey! ancak sen
istersen elde edebilir. Hangi tanrı
kendini bu tanrıyla kıyaslamaya kalkışabilir?

Hiçbir ev sen olmadan
çocuk veremez, hiçbir baba çocuklarına
sırtını yaslamaz: ancak sen
istersen yaslayabilir. Hangi tanrı
kendini bu tanrıyla kıyaslamaya kalkışabilir?

Senin tapınmalarından yoksun
hangi ülke muhafızlar yetiştirebilir
sınırlarına: ancak sen istersen
verebilir. Hangi tanrı
kendini bu tanrıya kıyaslamaya kalkışabilir?

Açın kapıların sürgülerini!
Gelin geliyor. Bakın nasıl da
sallıyor parlak lülelerini çıralar?

soylu iffet yavaş yavaş gelir:
ama bunu duyunca daha çok ağlar
gitmek zorunda olduğuna.

Bırak ağlamayı! Senin için
tehlike yok, Aurunculeia,
hiçbir kadın, senden güzel,
görmeyecek Okyanus'tan gelen
böylesine parlak bir günü.

talis in vario solet
divitis domini hortulo
stare flos hyacinthinus.
sed moraris, abit dies:
prodeas, nova nupta.

prodeas, nova nupta, si
iam videtur, et audias
nostra veba. vide, ut faces
aureas quatiunt comas:
prodeas, nova nupta.

non tuus levis in mala
deditus vir adultera
probra turpia persequens
a tuis teneris volet
secubare papillis,

lenta quin velut adsitas
vitis implicat arbores,
implicabitur, in tuum
complexum. sed abit dies:
prodeas, nova nupta.

o cubile, quod omnibus

candido pede lecti,

quae tuo veniunt ero,
quanta gaudia, quae vaga
nocte, quae medio die
gaudeat! sed abit dies:
prodeas, nova nupta.

Servet sahibi efendinin
rengârenk bahçesinde böyle
açıyor sümbül çiçeği.
Ancak gecikiyorsun, gün geçiyor:
gel, haydi, taze gelin.

Haydi gel, taze gelin,
canın isterse şimdi, dinle
sözlerimizi. Bak nasıl sallıyor
çıralar altın lülelerini:
gel, haydi, taze gelin.

Kötü zinalara kendini veren
bir adam değil senin kocan
yüzkarası rezaletlerin peşisıra
istemez uzakta uyumak senin
narin memelerinden,

nasıl sararsa, eğilip bükülen asma
yanında dikili ağaçları,
öyle sarılacak senin
sarılışına, ancak gün geçiyor:
gel, haydi, taze gelin.

Ey düğün yatağı, sen herkese

beyaz ayaklı yatağın,

neler neler geliyor efendine,
ne büyük sevinçler, neler gizemli
gecede, neler neler gün ortasında
ona zevk verecek! Ama gün geçip gidiyor:
gel, haydi, taze gelin.

tollite, o pueri, faces:
flammeum video venire.
ite, concinite in modum
'io Hymen Hymenaee io,
io Hymen Hymenaee'

ne diu taceat procax
fescennina iocatio,
nec nuces pueris neget
desertum domini audiens
concubinus amorem.

da nuces pueris, iners
concubine! satis diu
lusisti nucibus: lubet
iam servire Talasio.
concubine, nuces da!

sordebant tibi vilicae,
concubine, hodie atque heri:
nunc tuum cinerarius
tondet os. miser a, miser
concubine, nuces da!

diceris male te a tuis
unguentate glabris marite
amstinere: sed abstine!
io Hymen Hymenaee io,
io Hymen Hymenaee.

scimus haec tibi quae licent
sola cognita: sed marito
ista non eadem licent.
io Hymen Hymenaee io,
io Hymen Hymenaee.

Yükseltin, ey çocuklar çıraları:
ateşten duvağın geldiğini görüyorum.
gidin uyum içinde, şarkı söyleyin
"Yaşa Hymen Hymenaeus yaşa,
yaşa Hymen Hymenaeus yaşa."

Susmasın uzun süre cüretkâr
Fescennia cümbüşü,
yemiş dağıtsın çocuklara
efendinin oğlanı, aşkını
terk ettiğini duyunca.

Yemiş ver çocuklara, beceriksiz
oğlan! Nice zaman, yeterince
cevizlerle oynadın: Talasius'a
hizmet etmelisin artık.
Ey oğlan, yemiş ver!

Senin için kâhya karıları
ey oğlan, adam değildi düne kadar:
şimdi senin yüzünü traş edecek
berber, ah zavallı, zavallı
oğlan, yemiş ver!

Yazık ki, geri duramadığın
söyleniyor tüysüz oğlanlarından,
kokulu yağlar sürünmüş damat: geri dur!
Yaşa Hymen Hymenaeus yaşa,
yaşa Hymen Hymenaeus yaşa.

Biliyoruz sade bildik şeyler
caiz görünür sana: ama bir koca için
böyle şeyler caiz değildir ki.
Yaşa Hymen Hymenaeus yaşa,
yaşa Hymen Hymenaeus yaşa.

nupta, tu quoque, quae tuus
vir petet, cave ne neges,
ni petitum aliunde eat.
io Hymen Hymenaee io,
io Hymen Hymenaee.

en tibi domus ut potens
et beata viri tui:
quae tibi sine serviat
(io Hymen Hymenaee io,
io Hymen Hymenaee),

usque dum tremulum movens
cana tempus anilitas
omnia omnibus adnuit.
io Hymen Hymenaee io,
io Hymen Hymenaee.

transfer omine cum bono
limen aureolos pedes,
rassilemque subi forem!
io Hymen Hymenaee io,
io Hymen Hymenaee.

adspice, unus ut accubans
vir tuus Tyrio in toro
totus immineat tibi!
io Hymen Hymenaee io,
io Hymen Hymenaee.

illi non minus ac tibi
pectore uritur intimo
flamma, sed penite magis.
io Hymen Hymenaee io,
io Hymen Hymenaee.

Sen de gelin, reddedeyim deme
kocanın isteklerini, ki gitmesin
başka yere istediğini bulmaya.
Yaşa Hymen Hymenaeus yaşa,
yaşa Hymen Hymenaeus yaşa.

Baksana, kocanın evi senin için
nasıl zengin, nasıl mutlu:
bırak, sana hizmet etsin
(yaşa Hymen Hymenaeus yaşa,
yaşa Hymen Hymenaeus yaşa),

titreyinceye kadar elin ayağın
bembeyaz yaşlılık çağı
herkes için, her şeye onay verir.
Yaşa Hymen Hymenaeus yaşa,
yaşa Hymen Hymenaeus yaşa.

Aş kapı eşiğini tüm uğurunla
altından ayaklarınla,
ve gir cilalı kapıdan içeri!
Yaşa Hymen Hymenaeus yaşa,
yaşa Hymen Hymenaeus yaşa.

Bak, nasıl da biricik kocan
eflatun sedirine yaslanarak
seni hepten ele geçirmeye çalışıyor!
Yaşa Hymen Hymenaeus yaşa,
yaşa Hymen Hymenaeus yaşa.

Senden daha az ateşle
tutuşup yanmaz yüreği için için
hatta daha da içten yanmaz.
Yaşa Hymen Hymenaeus yaşa,
yaşa Hymen Hymenaeus yaşa.

mitte bracchiolum teres,
praetextate, puellulae:
iam cubile adeat viri.
io Hymen Hymenaee io,
io Hymen Hymenaee.

vos bonae senibus viris
cognitae bene feminae,
collocate puellulam!
io Hymen Hymenaee io,
io Hymen Hymenaee.

iam licet venias, marite:
uxor in thalamo tibi est
ore floridulo nitens
alba parthenice velut
luteumve papaver.

at, marite, (ita me iuvent
caelites!) nihilo minus
pulcer es, neque te Venus
neglegit. sed abit dies:
perge, ne remorare!

non diu remoratus es.
iam venis. bona te Venus
iuverit, quoniam palam
quod cupis cupis et bonum
non abscondis amorem.

ille pulveris Africei
siderumque micantium
subducat numerum prius,
qui vostri numerare volt
multa milia ludei.

Bırak praetextalı çocuk
zarif kolunu kızcağızın:
gitsin artık kocasının yatağına.
Yaşa Hymen Hymenaeus yaşa,
yaşa Hymen Hymenaeus yaşa.

Siz yaşlı kocalarınızca
namuslu bilinen erdemli kadınlar
yatağına yerleştirin kızcağızı!
Yaşa Hymen Hymenaeus yaşa,
yaşa Hymen Hymenaeus.

Artık gelebilirsin damat: karın
senin için yatıyor zifaf yatağında
gözalıcı çiçek gibi yüzüyle
beyaz bir papatya sanki
ya da kırmızı bir gelincik.

Ancak, damat (tanrılar
yardım etsin bana!) sen de daha az
güzel değilsin, seni de gözardı
etmiyor Venus. Ama gün gelip geçiyor.
Haydi, devam et, gecikme!

Çok geciktin sayılmaz.
İşte geliyorsun. Yardımcın olsun
iyi yürekli Venus, açıkça
istiyorsun çünkü istediğini,
erdemli aşkını gizlemiyorsun.

Afrika'nın kumunu saysın,
titreşen yıldızları önce,
sizin binlerce
oynaşınızın sayısını
saymak isteyen o kişi.

ludite, ut lubet, et brevi
liberos date! non decet
tam vetus sine liberis
nomen esse, sed indidem
semper ingenerari.

Torquatus volo parvulus
matris e gremio suae
porrigens teneras manus
dulce rideat ad patrem
semihiante labello.

sit suo similis patri
Manlio et facile inscieis
noscitetur ab omnibus
et pudicitiam suae
matris indicet ore.

talis illius a bona
matre laus genus approbet,
qualis unica ab optima
matre Telemacho manet
fama Penelopeo.

claudite ostia, virgines:
lusimus satis. at, bonei
coniuges, bene vivite et
munere assiduo valentem
exercete iuventam!

Oynaşın, oynaştığınız kadar
kısa zamanda çocuklar verin!
Yakışmaz çocuksuz olmak böyle
eski bir soyadına, tersine her zaman
doğurmak uygun düşer bu kaynaktan.

Küçücük bir Torquatus isterim
annesinin kucağından
narin ellerini uzatarak
tatlı tatlı gülsün babasına
dudakları yarı aralık.

Babası Manlius'a benzesin
ve kolayca bilinsin bütün
tanınmayanlarca da
ve annesinin iffetini
yüzünde taşısın.

Erdemli annesinden dolayı
soyunca böyle bir övgü yakışsın,
çok erdemli biricik annesinden
Penelope'nin oğlu Telemakhos'a
kalan ün gibi.

Kapayın kapıları bakireler:
yeterince oynadık. Ama siz
erdemli çift, mutlu yaşayın
yorulmaz bir sevişmeyle
varedin sağlıklı gençliğinizi!

62

Vesper adest: iuvenes, consurgite! Vesper Olympo
expectata diu vix tandem lumina tollit.
surgere iam tempus, iam pinguis linquere mensas:
iam veniet virgo, iam dicetur hymenaeus.
Hymen o Hymenaee, Hymen ades o Hymenaee!

Cernitis, innuptae, iuvenes? consurgite contra!
nimirum Oetaeos ostendit Noctifer ignes.
sic certest: viden, ut perniciter exiluere?
non temere exiluere: canent, quod vincere par est.
Hymen o Hymenaee, Hymen ades o Hymenaee!

Non facilis nobis, aequalis, palma parata est:
aspicite, innuptae secum ut meditata requirunt!
Non frustra meditantur: habent, memorabile quod sit;
nec mirum, penitus quae tota mente laborant.
nos alio mentes, alio divisimus aures;
iure igitur vincemur: amat victoria curam.
quare nunc animos saltem convertite vestros!
dicere iam incipient, iam respondere decebit.
Hymen o Hymenaee, Hymen ades o Hymenaee!

Hespere, quis caelo fertur crudelior ignis?
qui natam possis conplexu avellere matris,
conplexu matris retinentem avellere natam
et iuveni ardenti castam donare puellam.
quid faciunt hostes capta crudelius urbe?
Hymen o Hymenaee, Hymen ades o Hymenaee!

62

Akşam yaklaşıyor: gençler kalkın! Neyse, en sonunda
nicedir beklenen ışığını Olympus'tan yükseltiyor akşam.
Artık kalkmak zamanı, bereketli sofraları bırakmak:
şimdi gelin gelecek, düğün türküsü söylenecek.
Hymen ey Hymenaeus, Hymen gel ey Hymenaeus!

Görüyorsunuz değil mi gençleri, bakireler? Çıkın karşılarına!
Sonunda Oeta dağının ışıklarını gösteriyor akşam yıldızı.
Kesin, belli: görüyor musunuz, nasıl çevik sıçrıyorlar?
Rastlantı değil sıçramaları: zafere yaraşır bir şarkı söyleyecekler.
Hymen ey Hymenaeus, Hymen gel ey Hymenaeus!

Bizim için kolay değil hurma dalının hazırlanması arkadaşlar:
Bakın, nasıl arıyor bakire kızlar düşündükleri şeyleri!
Boşuna düşünüp taşınmıyorlar: hatırlanmaya değer şeyleri var onların;
bunda şaşacak ne var, bütün yürekleriyle çabalıyorlar.
Aklımızı başka, kulaklarımızı başka yere verdik;
bu yüzden haklı olarak yenileceğiz: zafer özeni sever.
O halde, şimdi, en azından çevirin aklınızı başka yöne!
Artık söylemeye başlayacaklar, artık yanıt vermenin zamanı.
Hymen ey Hymenaeus, Hymen gel ey Hymenaeus!

Akşam yıldızı, var mı gökyüzünde senin ışığından daha acımasız yükselen bir ışık?
Kız evladını ana kucağından kapıp götürebilirsin sen,
anasının kucağında korunan kız evladını
ve ateşli gence sunarsın masum kızı.
Ne yapar düşmanlar bundan gaddar, bir şehri ele geçirdikten sonra?
Hymen ey Hymenaeus, Hymen gel ey Hymenaeus!

Hespere, quis caelo lucet iocundior ignis?
qui desponsa tua firmes conubia flamma,
quae pepigere viri, pepigerunt ante parentes
nec iunxere prius, quam se tuus extilit ardor.
quid datur a divis felici optatius hora?
Hymen o Hymenaee, Hymen ades o Hymenaee!

Hesperus e nobis, aequalis, abstulit unam.

* *

namque tuo adventu vigilat custodia semper.
nocte latent fures, quos idem saepe revertens,
Hespere, mutato comprendis nomine Eous.
at lubet innuptis ficto te carpere questu.
quid tum, si carpunt, tacita quem mente requirunt?
Hymen o Hymenaee, Hymen ades o Hymenaee!

Ut flos in saeptis secretus nascitur hortis,
ignotus pecori, nullo convolsus aratro,
quem mulcent aurae, firmat sol, educat imber...
multi illum pueri, multae optavere puellae;
idem cum tenui carptus defloruit ungui,
nulli illum pueri, nullae optavere puellae:
sic virgo, dum intacta manet, dum cara suis est
cum castum amisit polluto corpore florem,
nec pueris iocunda manet nec cara puellis.
Hymen o Hymenaee, Hymen ades o Hymenaee!

Akşam yıldızı, var mı gökyüzünde senin ışığından daha tatlı parlayan bir ışık?
Güç verirsin ateşinle söz kesilmiş evliliklere
önceden kocaların ve ana babaların karar verdikleri,
Ne verebilir ki tanrılar daha arzulanan mutlu bir saatten başka?
Hymen ey Hymenaeus, Hymen gel ey Hymenaeus!

Akşam yıldızı bizden birini alıp götürdü arkadaşlar.

* *

Sen geldiğinde uyanık durur nöbetçi her zaman.
Hırsızlar gece saklanır, onları yine sen geri dönerek
yakalarsın akşam yıldızı, çoğu kez, sabah yıldızı adına dönüşüp.
Ama bakire kız uydurma yakınmalarla seni yıpratmaktan hoşlanır.
Yıpratıyor da ne oluyor, suskun kalbinde seni arıyorsa?
Hymen ey Hymenaeus, Hymen gel ey Hymenaeus!

Çitlerle çevrili bahçelerde gözden uzak doğan bir çiçek gibi,
sürüden habersiz, hiçbir sabanın altında parçalanmamış,
esintiler okşar seni, güneş güçlendirir, yağmur büyütür...
Nice oğlanlar, nice kızlar arzular onu;
aynı çiçek ince bir tırnakla koparılıp solunca,
hiçbir oğlan, hiçbir kız istemez olur:
Böylece bir genç kız, dokunulmadıkça, yakınları için değerlidir,
bedeni kirletilip masum çiçeğini yitirdiğinde
ne oğlanlar için hoşluğu kalır, ne de kızlar için değeri.
Hymen ey Hymenaeus, Hymen gel ey Hymenaeus!

Ut vidua in nudo vitis quae nascitur arvo,
numquam se extollit, numquam mitem educat uvam,
sed tenerum prono deflectens pondere corpus
iam iam contingit summum radice flagellum;
hanc nulli agricolae, nulli coluere iuvenci;
at si forte eadem est ulmo coniuncta marito,
multi illam agricolae, multi coluere iuvenci:
sic virgo, dum intacta manet, dum inculta senescit;
cum par conubium maturo tempore adepta est,
cara viro magis et menis est invisa parenti.
[Hymen o Hymenaee, Hymen ades o Hymenaee!]

At tu ne pugna cum tali coniuge, virgo!
non aequom est pugnare, pater cui tradidit ipse,
ipse pater cum matre, quibus parere necesse est.
virginitas non tota tua est, ex parte parentum est:
tertia pars patrist, pars est data tertia matri,
tertia sola tua est: noli pugnare duobus,
qui genero sua iura simul cum dote dederunt.
Hymen o Hymenaee, Hymen ades o Hymenaee!

Çıplak arazide doğmuş eşi olmayan bir asma, nasıl
hiçbir zaman kendini doğrultamaz, olgun üzümler veremez,
ancak kırılgan gövdesini ağırlığından başaşağı büker de
filizinin ucu neredeyse köklerine değerse;
hiçbir çiftçi, hiçbir boğa buna bakmaz olur.
Ama olur da aynı asma bir karaağacı koca olarak alıp birleşirse,
ona nice çiftçiler nice boğalar tapar:
Sonunda genç bir kız dokunulmadan kaldığı sürece
yabanıllığıyla yaşlanıp gider;
olgun bir yaşta uygun bir evlilik yaptığındaysa,
kocasına daha değerli, babasına daha tatlı görünür.
[Hymen ey Hymenaeus, Hymen gel ey Hymenaeus!]

Ama böyle bir kocayla dalaşma, ey bakire!
Uygun olmaz dalaşman, babanın kendisi verdi seni ona,
annenle birlikte verdi, onların sözünü dinlemelisin
kızlığın tümüyle senin değil, bir parçası ana babanındır:
Üçte biri babana, üçte biri de anana verilmiştir,
yalnızca öbür üçte bir senin; karşı çıkma o iki insana,
kendi haklarını damada veren, çeyizinle birlikte.
Hymen ey Hymenaeus, Hymen gel ey Hymenaeus!

63

Super alta vectus Attis celeri rate maria
Phrygium ut nemus citato cupide pede tetigit
adiitque opaca silvis redimita loca deae,
stimulatus ibi furenti rabie, vagus animi,
devolsit ilei acuto sibi pondera silice.
itaque ut relicta sensit sibi membra sine viro,
etiam recente terrae sola sanguine maculans
niveis citata cepit manibus leve typanum,
typnaum tuom, Cybele, tua, Mater, initia,
quatiensque terga taurei teneris cava digitis
canere haec suis atorta est tremebunda comitibus:
'Agite ite ad alta, Gallae, Cybeles nemora simul,
simul ite, Dindymenae dominae vaga pecora,
aliena quae petentes velut exules loca
sectam meam executae duceme mihi comites
rapidum salum tulistis truculentaque pelagi
et corpus evirastis veneris nimio odio,
hilarate erae citatis erroribus animum.
mora tarda mente cedat; simul ite, sequimini
Phrygiam ad domum Cybeles, Phrygia ad nemora deae,
ubi cymbalum sonat vox, ubi tympana reboant,
tibicen ubi canit Phryx curvo grave calamo,
ubi capita Maenades vi iaciunt ederigerae,
ubi sacra sancta acutis ululatibus agitant,
ubi suevit illa divae volitare vaga cohors:
quo nos decet citatis clerare tripudiis.'
Simul haec comitibus Attis cecinit notha mulier,
thiasus repente linguis trepidantibus ululat,
leve tympanum remugit, cava cymbala recrepant,

63

Hızlı teknesini derin deniz üstünde sürüp Attis
Frigya korusuna alelacele ayak bastı sabırsızca
ve tanrıçanın ormanlarla kaplı gölgeli mekânına gitti,
çılgın bir öfkeye kapılıp, ruhu sersem sepelek,
sivri bir çakmaktaşıyla koparıp attı kasığındaki ağırlıkları.
Hissedince kalan organlarından erkekliğinin yittiğini,
hatta toprağı lekeleyince taze kanı
aldı karbeyaz ellerine çarçabuk hafif defini,
senin defini, Cybele, ey Cybele Ana, gizli ayinlerini senin,
vura vura sırtına incecik parmaklarıyla boğa derisi defin,
terennüm etmeye başladı yoldaşları için salına salına:
"Haydi, gidin Gallalar, Cybele'nin yüksek korularına, hep beraber,
hep beraber gidin, Dindymus'un sahibesinin gezgin takımı,
başka mekânlar arayan sürgünler gibi
benim önderliğimde arkamdan gelen yoldaşlar,
göğüs gerdiniz yiyip yutan sulara, azgın denizlere,
hadım ettiniz bedeninizi aşkın çekiciliğine duyduğunuz aşırı kinle,
neşelendirin ilahenizin ruhunu sürekli koşuşturmalarınızla,
yavaşlatır duraksamalar, alır aklınızı başınızdan; gidin hep beraber,
izleyin Frigya' daki Cybele'nin evini, Frigya'daki korularını tanrıçanın,
ziller çalar orada, defler yankılanır,
Frigyalı flütçü ağır ağır çalar kıvrık flütüyle,
sarmaşıklar dolanmış başlarını sallar hızlıca Maenadlar orada,
derin inleyişlerle kutlarlar, orada, kutsal ayinlerini,
orada dolanıp durur tanrıçanın gezgin alayı:
bir an önce oraya gitmek yakışır bize hızlı danslarla."
Yoldaşlarına bunları söyler söylemez kadınsı Attis
birden dillerini şiddetle çırparak şenlikçiler feryat ederler,
hafif def karşılık verir buna, yankılanır oyuk ziller,

viridem citus adit Idam properante pede chorus.
furibunda simul anhelans vaga vadit, animam agens,
comitata tympano Attis per opaca nemora dux,
veluti iuvenca vitans onus indomita iugi:
rapidae ducem secuntur Gallae properipedem.
itaque, ut domum Cybeles tetigere lassulae,
nimio e labore somnum capiunt sine Cerere.
piger his labante langore oculos sopor operit:
abit in quiete molli rabidus furor animi.

Sed ubi oris aurei Sol radiantibus oculis
lustravit aethera album, sola dura, mare ferum,
pepulitque noctis umbras vegetis sonipedibus,
ibi Somnus excitum Attin fugiens citus abiit:
trepidante eum recepit dea Pasithea sinu.
ita de quiete molli rapida sine rabie
simul ipse pectore Attis sua facta recoluit,
liquidaque mente vidit, sine queis ubique foret,
animo aestuante rusum reditum ad vada tetulit.
ibi maria vasta visens lacrimantibus oculis,
patriam allocuta maestast ita voce miseriter:

'Patria o mei creatrix, patria o mea genetrix,
ego quam miser relinquens, dominos ut erifugae
famuli solent, ad Idae tetuli nemora pedem,
ut aput nivem et ferarum gelida stabula forem
et earum omnia adirem furibunda latibula:

telaşlı adımlarla yeşil İda'ya gider koro çarçabuk.
Hep beraber soluk soluğa yollarına devam ederler, çılgın gezginler,
ölesiye,
eşlik eder onlara defiyle önderleri Attis, gölgeli korular arasında,
yabanıl bir düve gibi, boyunduruğun ağırlığından kaçan:
hızla izler Gallalar ayağına çabuk önderlerini.
Böylece ulaşınca Cybele'nin tapınağına yorgun argın,
ekmek bile düşünecek halleri kalmadan dalarlar uykuya.
Dermansız kalınca ağır bir uyku çöker gözlerine:
dingin bir sessizlik içinde kaybolur ruhlarının taşkın çılgınlığı.
Ama ışıl ışıl gözleriyle altın yüzlü Güneş
dolaşmaya başlayınca parlak gökyüzünde, katı toprakta, çılgın
denizde,
diri küheylanlarıyla kovunca gecenin gölgelerini,
kendine gelen Attis'i terk edip gitti uykusu o zaman:
çırpınan göğsüne aldı onu tanrıça Pasithea.
Dingin sessizlik sonrasında, düşüncesiz öfkesinden arınmış,
yaptıklarını bir bir aklından geçirdi Attis o an,
ve açık zihniyle gördü yitirdiklerini ve nerede olduğunu,
geri dönüp kumsala koştu tutkuyla yanarken yüreği
orada engin denize bakıp yaşlı gözlerle
kederli sesiyle şöyle seslendi yurduna hüzün içinde:
"Ey beni yaratan, beni doğuran yurdum,
seni terk eden efendilerini bırakıp kaçan beslemeler gibi, zavallı ben,
İda dağının korularında doğruldum ayaklarımın üzerinde,
kar ortasında, yabanıl hayvanların buz kesmiş mağaralarında
yaşamak için
ve girmek için çılgınlıklarını gösterdikleri bütün gizli inlerine:

ubinam aut quibus locis te positam, patria, reor?
cupit ipsa pupula ad te sibi dirigere aciem,
rabie fera carens dum breve tempus animus est.
egone a mea remota haec ferar in nemora domo?
patria, bonis, amicis, genitoribus abero?
abero foro, palaestra, stadio et guminasiis?
miser ah miser, querendum est etiam atque etiam, anime!
quod enim genus figuraest, ego non quod obierim?
ego mulier – ego adolescens, ego ephebus, ego puer,
ego gymnasei fui flos, ego eram decus olei:
mihi ianuae frequentes, mihi limina tepida,
mihi floridis corollis redimita domus erat,
linquendum ubi esset orto mihi sole cubiculum.
ego nunc deum ministra et Cybeles famula ferar?
ego Maenas, ego mei pars, ego vir sterilis ero?
ego viridis algida Idae nive amicta loca colam?
ego vitam agam sub altis Phrygiae columinibus,
ubi cerva silvicultrix, ubi aper nemorivagus?
iam iam dolet quod egi, iam iamque paenitet.'

Roseis ut hinc labellis sonitus ∪∪ adiit
geminas deorum ad auris nova nuntia referens,
ibi iuncta iuga resolvens Cybele leonibus
laevumque pecoris hostem stimulans ita loquitur:

'Agedum' inquit, 'age ferox i, fac ut hunc furor agitet,
fac uti furoris ictu reditum in nemora ferat,

nerede, hangi yörelerde yer aldığını düşüneyim, ey yurdum?
Gözbebeklerim sana yöneltmek istiyor bakışlarını,
şu yabanıl öfkeden kurtulup bir an önce.
Ben miyim evimden uzaklaşıp bu korulara sürüklenen?
Uzak mı kalacağım yurdumdan, mülklerimden, arkadaşlarımdan, ana babamdan,
pazar yerimden, güreş okulumdan, koşu alanımdan, spor okulumdan.
Zavallı, ah zavallı kalbim, bir daha, bir daha yakınmalısın!
Hangi suret kalmış ki ben bürünmemiş olayım?
Delikanlıydım, gençtim, çocuktum ben, şimdi kadınım,
spor okulunun çiçeğiydim, güreş okulunun onuru:
tıklım tıklım olurdu kapım, sıcacık kalırdı eşik,
evim vardı çiçekten çelenklerle donatılan
yatağımdan kalkar kalkmaz güneş doğarken.
Şimdi, tanrıların hizmetçisi mi olacağım ben, Cybele'nin beslemesi?
Bacchus rahibesi mi olacağım, kendimden bir parça ha,
kısır bir erkek mi yoksa?
Yeşil İda'da karla kaplı, soğuk bir yerde mi yaşayacağım?
Frigya'nın yüce doruklarında mı sürdüreceğim yaşamımı?
Yaptıklarım acı veriyor bana şimdi, pişmanlık veriyor."
Gül renkli dudaklarından çıkınca bu ses,
götürünce yepyeni haberler tanrıların kulaklarına,
çözer o zaman Cybele aslanlarının boyunduruğunu,
solda durarı, sürü düşmanını, dürterek der:
"Haydi, haydi git gözüpek hayvan
çılgınlık ele geçirsin bu adamı, rahatsız etsin,
git ki çılgınlık geri döndürsün onu koruya,

mea libere nimis qui fugere imperia cupit.
age caede terga cauda, tua verbera patere,
fac cuncta mugienti fremitu loca retonent,
rutilam ferox torosa cervice quate iubam!'
Ait haec minax Cybele religatque iuga manu.
ferus ipse sese adhortans rapidum incitat animo,
vadit, fremit, refringit virgulta pede vago.
at ubi humida albicantis loca litoris adiit
tenerumque vidit Attin prope marmora pelagi,
facit impetum: ille demens figit in nemora fera.
ibi semper omne vitae spatium famula fuit.
Dea magna, dea Cybele, dea domina Dindymei
procul a mea tuos sit furor omnis, era, domo:
alios age incitatos, alios age rapidos!

egemenliğimden kaçmak isteyen bu özgürlük delisi adamı.
Haydi, vur sırtına kuyruğunla, şaklat kırbaçlarını,
öyle vur ki, yankılansın böğürmeleri dört bir yanda,
salla kızıl yeleni kaslı boynundaki gözüpek hayvan!"
Bunları söyler Cybele, tehdit edercesine, çözüp eliyle
boyunduruğu.
Kendi kendini azdıran yabanıl hayvan yerinden uğrar kızgınlıkla,
yola çıkar, kükrer, kırıp geçirir fundalıkları ayaklarıyla.
Ama bembeyaz köpüklü kıyının ıslak kısmına gelip de
görünce kadınsı Attis'i, denizin parlak yüzeyine yakın yerde,
atılıp saldırır üstüne: yabanıl korulara kaçar Attis, aklını yitirir.
Yaşam boyu kalır orada, hizmetçi olarak.
Büyük tanrıça, tanrıça Cybele, Dindymus'un sahibesi tanrıça,
evimden uzak olsun senin çılgınlıkların:
haydi, git başkalarını hiddete sal, başkalarını çıldırt, haydi!

64

Peliaco quondam prognatae vertice pinus
dicuntur liquidas Neptuni nasse per undas
Phasidos ad fluctus et fines Aeetaeos,
cum lecti iuvenes, Argivae robora pubis,
auratam optantes Colchis avertere pellem
ausi sunt vada salsa cita decurrere puppi,
caerula verrentes abiegnis aequora palmis.
diva quibus retinens in summis urbibus arces
ipsa levi fecit volitantem flamine currum,
pinea coniungens inflexae texta carinae.
illa rudem cursu prima imbuit Amphitriten.
quae simulac rostro ventosum proscidit aequor
tortaque remigio spumis incanduit unda,
emersere feri candenti e gurgite vultus
aequoreae monstrum Nereides admirantes.
illa, atque haud alia, viderunt luce marinas
mortales oculis nudato corpore nymphas
nutricum tenus extantes e gurgite cano.
tum Thetidis Peleus incensus fertur amore,
tum Thetis humanos non despexit hymenaeos,
tum Thetidi pater ipse iugandum Pelea sensit.
o nimis optato saeclorum tempore nati
heroes, salvete, deum genus, o bona matrum
progenies, salvete iterum!...
vos ego saepe meo, vos carmine compellabo,
teque adeo eximie, taedis felicibus aucte
Thessaliae columen Peleu, cui Iupiter ipse,
ipse suos divum genitor concessit amores.
tene Thetis tenuit pulcerrima Nereine?
tene suam Tethys concessit ducere neptem
Oceanusque, mari totum qui amplectitur orbem?

64

Pelion'un doruğunda doğan çamlar bir zamanlar,
denir ki, Neptunus'un durgun sularıyla
Phasis dalgalarına ve Aetes ülkesine yüzüp gitmiş,
Argos'un güç kaynağı, seçkin gençler
Colchis'ten altın postu getirmek isteyip de
pupasıyla gemilerinin tuzlu suları hızla aşıp seyretmeye kalkıştıklarında,
çamdan yapılmış küreklerle masmavi denizi yara yara.
Kentlerin yücelerindeki kaleleri koruyan tanrıça onlar için
hafif bir meltemle uçup giden bir gemi yaptı,
kavisli geminin çamdan omurgasını birleştirip.
Gemi önce hiç bilinmeyen Amphitrite'ye doğru yol aldı.
Burnuyla rüzgârlı denizi yarar yarmaz
ve çekilen küreklerle çalkanan dalgalar köpük köpük ışıldar ışıldamaz,
yabanıl yüzler göründü parıldayan derinliklerden,
bu tuhaf gemiye şaşkın şaşkın bakan deniz kızları Nereidler.
O gün gördüler, o gün, gün ışığında su perilerini
gözleriyle ölümlüler çıplak bedenleriyle
bembeyaz derinliklerden göğüslerine kadar çıkan.
İşte, o zaman Thetis'in aşkıyla tutuşup yandığı söylenir Peleus'in,
o zaman, Thetis bir insanla evlenmeyi hor görmedi,
o zaman, tanrıların babası Thetis'le Peleus'i evlendirmesi gerektiğini düşündü.
Ey, yüzyılların en özlenen zamanında doğan
kahramanlar, uğurlar olsun size, ey tanrıların soyu, anaların
erdemli evlatları, tekrar uğurlar olsun size!
Sizlere sık sık şarkılar okuyacağım,
özellikle de sana, mutlu evlilik meşaleleriyle yücelmiş,
Ey Tesalya'nın direği Peleus, sana Iuppiter,
tanrıların babası, kendi âşığını bağışladı.
Sahip oldun mu güzeller güzeli Nereus kızı Thetis'e?
Sana izin mi verdi torununu götürmene
Thetis ile sularıyla tüm dünyayı çevreleyen Oceanus?

Quae simul optatae finito tempore luces
advenere, domum conventu tota frequentat
Thessalia, oppletur laetanti regia coetu:
dona ferunt prae se, declarant gaudia vultu.
deseritur Cieros, linquunt Phthiotica Tempe
Crannonisque domos ac moenia Larisaea,
Pharsaliam coeunt, Pharsalia tecta frequentant.
rura colit nemo, mollescunt colla iuvencis,
non humilis curvis purgatur vinea rastris,
non glaebam prono convillit vomere taurus,
non falx attenuat frondatorum arboris umbram:
squalida desertis rubigo infertur aratris.
ipsius at sedes, quacumque opulenta recessit
regia, fulgenti splendent auro atque argento.
candet ebor soliis, collucent pocula mensae,
tota domus gaudet regali splendida gaza.
pulvinar vero divae geniale locatur
sedibus in mediis, Indo quod dente politum
tincta tegit roseo conchyli purpura fuco.
Haec vestis priscis hominum variata figuris
heroum mira virtutes indicat arte.
namque fluentisono prospectans litore Diae
Thesea cedentem celeri cum classe tuetur
indomitos in corde gerens Ariadna furores,
necdum etiam sese quae visit visere credit,
utpote fallaci quae tunc primum excita somno
desertam in sola miseram se cernat harena.
immemor at iuvenis fugiens pellit vada remis,

Zaman geçip özlenen günler geldiğinde
Bütün Tesalya eve toplanır
saray neşeli bir kalabalıkla dolup taşar:
armağanlar taşınır açıkta, yüzler sevinçle parlar.
Scyros'u terk ederler, Phthia'nın Tempe vadisini
Crannon'un evlerini, Larisa surlarını,
Pharsalus'ta toplanırlar, Pharsalus çatılarına doluşurlar.
Artık kimse tarlasını ekip biçmez, boyunları gevşer sığırların,
artık eğri çapalarla temizlenmez toprağa yakın asmalar,
boğa artık eğri saban demirini söküp çıkarmaz,
ağaçların gölgesini zayıflatmaz budayıcıların bıçakları:
terk edilmiş sabanları pas içinde bırakır kir, toz.
Peleus'un oturduğu ev ise, zengin sarayından ne kadar uzak olursa olsun,
altın ve gümüşle parıldar ışıl ışıl.
Fildişi ışıldar koltuklarda, masalarda kadehler parlar,
bütün ev kamaşır krallığın gözalıcı hazinesiyle.
Tanrıçanın düğün döşeği de sarayın ortasına yerleştirilir
Hindistan'dan gelen fildişiyle parlatılmış
istiridye kabuğu pembesine boyanmış lal renkli kumaşla örtülür.
Eski insanların resimleriyle donanmış bu örtü
kahramanların hayranlık uyandıran erdemlerini yansıtır ustalıkla.
Dalga dalga yankılanan Dia kıyısından bakarken
hızlı gemisiyle uzaklaşıp giden Theseus'i görür
yüreğinde gem vurulmaz öfkeler taşıyan Ariadna,
hatta daha yeni gördüğü şeyleri gördüğüne inanmaz
çünkü aldatıcı uykusundan uyanır uyanmaz
kendini ıssız bir kumsalda bırakılmış bir zavallı olarak görür.
Delikanlıysa suları savurur küreklerden onu unutmuş kaçıp giderken,

irrita ventosae linquens promissa procellae.
quem procul ex alga maestis Minois ocellis.
saxea ut effigies bacchantis prospicit, eheu,
prospicit et magnis curarum fluctuat undis,
non flavo retinens subtilem vertice mitram,
non contecta levi velatum pectus amictu,
non tereti strophio lactentis vincta papillas,
omnia quae toto delapsa e corpore passim
ipsius ante pedes fluctus salis adludebant:
sic neque tum mitrae neque tum fluitantis amictus
illa vicem curans toto ex te pectore, Theseu,
toto animo, tota pendebat perdita mente.
a, misera, assiduis quam luctibus externavit
spinosas Erycina serens in pectore curas
illa tempestate, ferox quo ex tempore Theseus
egressus curvis e litoribus Piraei
attigit iniusti regis Gortynia tecta.

Nam perhibent olim crudeli peste coactam
Androgeoneae poenas exsolvere caedis
electos iuvenes simul et decus innuptarum
Cecropiam solitam esse dapem dare Minotauro.
quis angusta malis cum moenia vexarentur,
ipse suum Theseus pro caris corpus Athenis
proicere optavit potius quam talia Cretam

esip geçen fırtınalara bırakır verdiği boş sözleri.
Uzaklardan, yosunlardan Minos'un kızı hüzünlü gözlerle
Bacchus şenliğinde taş kesmiş bir heykel gibi ona bakar,
ne yazık ki, dev dalgalarda çalkanıp durur.
Sarı saçlı başını saran ince uzun kurdelesi yok artık,
taşımıyor göğsünü örten incecik giysisi
bağlı değil artık yuvarlak bir kuşakla süt dolu memeleri,
herşey kaymış bütün gövdesinden oraya buraya
tuzlu dalgalar ayaklarının önünde oynaşırken onunla:
o sırada ne kurdelesi, ne de suyun üstünde çalkanan giysisi
onun için önemliydi, bütün kalbiyle sana Theseus,
bütün ruhu, bütün aklıyla sana takılıydı bitik kız.
Ah, zavallı, beni sürekli ağlayış bağırışlarla çıldırtıp bitirdi
yüreğine yaman kaygılar salarak Erykslü Venus
küstah Theseus'in Piraeus'un girintili çıkıntılı
kıyılarından çıktığı zamanlardan beri,
adaletsiz kralın Gortynia tapınağına vardığı.

Çünkü, derler ki, vaktiyle aman vermeyen vebanın telef ettiği
seçkin gençleri, aynı zamanda bakire kızların onurunu
Minotaurus'a şölen niyetine sunarmış,
Androgeos'un öldürülmesinin cezasını çeken Cecropia kenti.
Böylesine felaketlerle sarsılırken dapdaracık surlar,
sevgili Atina kenti uğruna Theseus'in kendisi
canını feda etmek istedi, Cecropia'nın yaşayan ölülerinin

funera Cecropiae nec funera portarentur.
atque ita nave levi nitens ac lenibus auris
magnanimum ad Minoa venit sedesque superbas.
hunc simulac cupido conspexit lumine virgo
regia, quam suavis expirans castus odores
lectulus in molli complexu matris alebat,
quales Eurotae progignunt flumina myrtos
aurave distinctos educit verna colores,
non prius ex illo flagrantia declinavit
lumina, quam cuncto concepit corpore flammam
funditus atque imis exarsit tota medullis.
heu misere exagitans immiti corde furores
sancte puer, curis hominum qui gaudia misces,
quaeque regis Golgos quaeque Idalium frondosum,
qualibus incensam iactastis mente puellam
fluctibus in flavo saepe hospite suspirantem!
quantos illa tulit languenti corde timores!
quanto saepe magis fulgore expalluit auri,
cum saevum cupiens contra contendere monstrum
aut mortem appeteret Theseus aut praemia laudis!
non ingrata tamen frustra munuscula divis
promittens tacito succepit vota labello.
nam velut in summo quatientem bracchia Tauro
quercum aut conigeram sudanti cortice pinum
indomitus turbo contorquens flamine robur
eruit (illa procul radicitus exturbata
prona cadit, late quaecumvis obvia frangens),
sic domito saevum prostravit corpore Theseus

cenazelerinin böyle Creta'ya taşınmasındansa.
Ve böylece hafif gemisiyle ışık saçarak ılık esintilerle
yüce gönüllü Minos'a, görkemli evine geldi.
Arzulu gözlerle ona bakar bakmaz kralın bakire kızı
hoş kokular saçan iffetli yatağı onu
annesinin yumuşacık kucağında beslerdi
Eurotas nehrinde yetişen mersin çiçekleri gibi,
ya da baharın esintisiyle çeşit çeşit çiçeklerin açması gibi,
alev alev yanan gözlerini ayırmadı ondan
bütün gövdesiyle ateşi emmeden derinlerine
ve en derin yerlerine kadar tümüyle tutuşmadan önce.
Yazık, ey zavallı, acımasız kalbinle çılgın tutkuları kışkırtıp
ey kutsal çocuk, insanların sevinçlerine keder katarsın,
ve sen Golgi'de hüküm süren, ve sen yapraklarla kaplı Idalium'da,
hangi tufanlarla, yanıp tutuşan bu kızı tasaya boğdunuz
sarışın yabancı için iç çekerken sık sık!
Gücü kalmamış yüreğinde kaç korkuya dayandı!
Kaç kez ışıltılı altından daha solgun bir renge büründü,
yabanıl canavara karşı savaşmak isteyip de
ölümü ya da övgüye değer davranışının ödüllerini aldığında Theseus!
Tatsız olmaz yine de tanrılara boyuna küçük armağanlar söz verip
dudaklarıyla ima ederek adak adaması.
Tıpkı Taurus'un tepesinde dalları sallanan
meşe ya da kabuğundan su sızdıran kozalaklı çam gibi
karşı konulmaz kasırganın sert rüzgârlarla sarsarak
söküp attığı (burkutulup kökten koparılır, başaşağı düşer uzaklara
karşısına çıkanı kırıp geçirerek yayıla yayıla),
işte böyle gem vurup yere serdi yabanıl canavarı Theseus,

nequiquam vanis iactantem cornua ventis.
inde pedem sospes multa cum laude reflexit
errabunda regens theui vestigia filo,
ne labyrintheis e flexibus egredientem
tecti frustraretur inobservabilis erro.

Sed quid ego a primo digressus carmine plura
commemorem, ut linquens genitoris filia vultum,
ut consanguineae complexum, ut denique matris,
quae misera in gnata deperdita laetabatur,
omnibus his Thesei dulcem praeoptarit amorem,
aut ut vecta rati spumosa ad litora Diae
venerit, aut ut eam devinctam lumina somno
liquerit immemori discedens pectore coniunx?
saepe illam perhibent ardenti corde furentem
clarisonas imo fudisse ex pectore voces,
ac tum praeruptos tristem conscendere montes,
unde aciem pelagi vastos per tenderet aestus,
tum tremuli salis adversas procurrere in undas
molia nudatae tollentem tegmina surae,
atque haec exqtremis maestam dixisse querelis,
frigidulos udo singultus ore cientem:

'Sicine me patriis avectam, perfide, ab aris,
perfide, deserto liquisti in litore, Theseu?
sicine discedens neglecto numine divum
immemor, a, devota domum periuria portas?

boynuzlarını rüzgârlara boşu boşuna çarpıp dururken.
büyük bir başarıyla döndü oradan sağ salim
başıboş ayak izlerini ince bir iplikle denetleye denetleye,
dolambaçlı dönemeçlerden çıkarken
yapının göze çarpmayan labirenti aldatmasın diye kendini.
Ama ne diye ayrılıp ilk türkümden
daha çok şey hatırlatayım ki, babasının yüzünü ardında bırakan kızı,
kız kardeşinin, sonra annesinin sarılışını
kızı için ölesiye sevinç duyan o zavallı kadını,
bunların hepsine Theseus'in aşkını yeğ tuttuğunu,
ya da bir tekneye binip Dia'nın köpüren kıyılarına ulaştığını,
ya da savsak düşünceli kocasının
uykudan gözleri kapanan eşini terk etmesini?
Derler ki, sık sık yüreğinde yanan korla çılgına dönen o kız
yüreğinin derinliklerinden gelen çığlıkları kusarmış,
ve sonra sarp dağlara tırmanırmış hüzünlü hüzünlü,
oradan açık denizin engin kabartılarına keskin gözlerle bakarmış,
sonra da titreyen denizin dalgalarının önüne koşarmış,
yumuşacık giysisini kaldırıp çıplak kalan baldırlarına,
en son şunları söylemiş mahzun mahzun,
donmuş hıçkırıklarını ıslak ağzından çıkararak:
"Baba evimin sunaklarından beni alıp
bu ıssız kıyıda bıraktın, değil mi, vefasız Theseus?
Tanrıların isteklerine aldırmadan terkedip,
ah, nankör, lanetli yeminleri evine taşıyorsun değil mi?

nullane res potuit crudelis flectere mentis
consilium? tibi nulla fuit clementia praesto,
immite ut nostri vellet miserescere pectus?
at non haec quondam blanda promissa dedisti
voce mihi, non haec miserae sperare iubebas,
sed conubia laeta, sed optatos hymenaeos;
quae cuncta aerii discerpunt irrita venti.
nunc iam nulla viro iuranti femina credat,
nulla viri speret sermones esse fidelis;
quis dum aliquit cupiens animus praegestit apisci,
nil metuunt iurare, nihil promittere parcunt:
sed simulac cupidae mentis satiata libido est,
dicta nihil metuere, nihil periuria curant.
certe ego te in medio versantem turbine leti
eripui et petius germanum amittere crevi,
quam tibi fallaci supremo in tempore deessem:
pro quo dilaceranda feris dabor alitibusque
praeda neque iniacta tumulabor mortua terra.
quaenam te geniut sola sub rupe leanea,
quod mare conceptum spumantibus expuit undis,
quae Syrtis, quae Scylla rapax, quae vasta Carybdis,
talia qui reddis pro dulci praemia vita?
si tibi non cordi fuerant conubia nostra,
saeva quod horrebas prisci praecepta parentis,
at tamen in vostras potuisti ducere sedes,
quae tibi iocundo famularer serva labore
candida permulcens liquidis vestigia lymphis

Hiçbir şey döndüremedi mi acımasız aklının verdiği karardan?
Hiç mi acıma yok sende,
katı yüreğinden bana acımasını isteyecek?
Ama bir zamanlar verdiğin sözler bunlar değildi,
yüzüme gülen sesinle bana, bunlar değildi
acıma uyandıran şeyler, umut etmemi istediğin,
neşeli evlilikti, özlenen bir düğün:
dağıtıp geçiyor havadaki rüzgârlar bütün boş sözleri.
inanmasın bundan böyle hiçbir kadın yeminler eden erkeğe,
hiçbir kadın beklemesin erkekten vefalı sözler;
bir şeyi istediler mi, ona erişmek için yanıp tutuşurken,
hiç korkmazlar yemin etmekten, söz vermekten kaçınmazlar:
ama doyurulur doyurulmaz istekli aklın tutkusu,
hiç korkmazlar dediklerinden, aldırmazlar yalan yeminlere.
Elbet ben kurtardım seni çekip ölüm girdabında
dönüp dururken, kardeşimi yitirmenin daha iyi olacağına karar verdim,
eninde sonunda sen yalancıdan yoksun kalmaktan,
yem olarak verileceğim buna karşılık
yabanıl hayvanlara ve kuşlara parçalanmak için,
toprak değmeden gömüleceğim ölü bedenime.
Hangi aslan doğurdu seni, ıssız bir kayanın altına
hangi deniz savurup attı gebe kalıp köpüklü dalgalarıyla,
hangi Syrtis, hangi yırtıcı Scylla, hangi uçsuz bucaksız Carybdis,
tatlı yaşamına karşılık böyle ödüller mi veriyorsun?
Gönlün razı olmadıysa evlenmemize
korktuğun için yaşlı babanın katı kurallarından,
yine de evine götürebilirdin beni,
aşkın şevkiyle bir köle gibi hizmet etmem için sana,
bembeyaz ayaklarını billur sularla yıkayıp

purpureave tuum consternens veste cubile. –
sed quid ego ignaris nequiquam conqueror aureis
externata malo, quae nullis sensibus auctae
nec missas audire queunt nec reddere voces?
ille autem prope iam mediis versatur in undis,
nec quisquam apparet vacua mortalis in alga.
sic nimis insultans extremo tempore saeva
Fors etiam nostris invidit questibus auris.
Iupiter omnipotens, utinam ne tempore primo
Gnosia Cecropiae tetigissent litora puppes,
indomito nec dira ferens stipendia tauro
perfidus in Creta religasset navita funem,
nec malus hic selans dulci crudelia forma
consilia in nostris requisset sedibus hospes!
nam quo me referam? quali spe perdita nitor?
Idaeosne petam montes? a, gurgite lato
discernens ponti truculentum ubi dividit aequor?
an patris auxilium sperem? quemme ipsa reliqui
respersum iuvenem fraterna caede secuta?
coniugis an fido consoler memet amore?
quine figit lentos incurvans gurgite remos?
praeterea nullo litus, sola insula, tecto,
nec patet egressus pelagi cingentibus undis:
nulla fugae ratio, nulla spes: omnia muta,
omnia sunt deserta, ostentant omnia letum.
non tamen ante mihi languescent lumina morte
nec prius a fesso secedent corpore sensus,

eflatun bir örtü sererek yatağına.
Ben neden yakınayım ki boşuna duygusuz melteme,
çılgına dönmüş bir halde acıdan, hiçbir duygu taşımayan melteme?
Ne söylediklerimi işitebilir, ne de sesime yanıt verebilir.
Sevdiğim adam ise denizin ortasında bir yerde çalkanıp duruyor,
hiçbir ölümlü görünmüyor bomboş yosunlukta.
En sonunda acımasız kader bile hor görüp
kulaklarını tıkadı yakınmalarıma.
Ey her şeye gücü yeten Iuppiter, keşke Attica gemileri
hiç yanaşmasaydı Gnosus kıyılarına,
tüyler ürpertici bir haraç ödeyerek yabanıl boğaya,
bağlamasaydı halatını Girit'e vefasız gemici,
ve bu kötü konuk acımasız kararlarını saklayarak
tatlı bir görünüm altında dinlenmeseydi evimizde!
Neye güveneyim? Hangi yitik umuda bel bağlayayım?
İda dağlarının yolunu mu tutayım? Ah, denizin yırtıcı yüzü
büyük bir girdapla bölünerek nerede ayırıyor beni onlardan?
Yoksa, babamdan mı yardım istesem? Onu terk eden ben değil miyim.
kardeşinin kanıyla lekelenmiş bir gencin peşinden gidip?
Yoksa, kocamın vefalı aşkıyla mı avutsam kendimi?
Ama güçlü küreklerini batıra çıkara kaçan sevdiğim adam değil mi?
Hiçbir ev de yok bu kıyıda, ıpıssız bir ada burası,
geçit vermiyor denizin dalgalarıyla çevrilmiş çıkış,
ne bir kaçış yolu var, ne umut: her şey suskun,
her yer ıssız, ölüm kokuyor her şey.
Yine de gözlerimi örtmeyecek ölüm,
can çıkmayacak yorgun bedenimden

quam iustam a divis exposcam prodita mulctam
caelestumque fidem postrema comprecer hora.
quare, facta virum mulctantes vindice poena
Eumenides, quibus anguino redimita capillo
frons expirantis praeportat pectoris iras,
huc huc adventate, meas audite querelas,
quas ego, vae, misera extremis proferre medullis
cogor inops, ardens, amenti caeca furore.
quae quoniam verae nascuntur pectore ab imo,
vos nolite pati nostrum vanescere luctum,
sed quali solam Theseus me mente reliquit,
tali mente, deae, funestet seque suosque!'
Has postquam maesto profudit pectore voces
supplicium saevis exposcens anxia factis,
annuit invicto caelestum numine rector,
quo motu tellus atque horrida contremuerunt
aequora concussitque micantia sidera mundus.
ipse autem caeca mentem caligine Theseus
consitus oblito dimisit pectore cuncta,
quae mandata prius constanti mente tenebat,
dulcia nec maesto sustollens signa parenti
sospitem Erectheum se ostendit visere portum.
namque ferunt olim, classi cum moenia divae
linquentem gnatum ventis concrederet Aegeus,
talia complexum iuveni andata dedisse:
'Gnate mihi longe iocundior unice vita,
gnate, ego quem in dubios cogor dimittere casus,

tanrılardan hakkım olan intikamı dilemeden
ihanete uğrayan ben, son saatimde kazanmadan göktekilerin güvenini.
Bu yüzden erkeklerin yaptıklarının intikamını korkunç cezayla alan
alınları yılanlı saçlarla kaplı Eumenidler,
dışa vuruyor soluk alıp veren göğsünüzden taşan öfkeleri,
buraya yaklaşın, buraya, dinleyin yakınmalarımı,
bunları ben, ah zavallı ben, ne yazık, ta iliklerimden gelen
kudurmuş bir öfkeyle körleşmiş bir halde
ortaya seriyorum alevler içinde.
Bu yakınmalar yüreğimin derinliklerinden geldiğinden,
sizler, izin vermeyin sakın, çığlığımın kaybolup gitmesine;
ancak nasıl bıraktıysa Theseus beni bir başıma,
ey tanrıçalar, onu da, yakınlarını da öyle bırakın!"
Üzgün kalbinden gelen bu sözleri dökünce
davranışların cezasız kalmamasını dileyip azap içinde,
göklerin yenilmez hâkimi başını sallayıp onayladı,
titredi yeryüzü ve korku salan denizler bu hareketle
ve şiddetle salladı gökyüzü parlak yıldızları.
Theseus ise karartıp koyu bir sisle zihnini
uzaklara yollamıştı nankör yüreğiyle ,
önceden tutarlı aklında tuttuğu buyrukları,
yaşlı babasına bir sevinç ışığı yollamayıp
bildirmedi kazasız belasız Erectheus limanına ulaştığını.
Derler ki, vaktiyle, tanrıçanın surlarını gemisiyle
terk eden oğlunu rüzgârlara teslim ettiğinde Aegeus,
gence şöyle buyruklar verdiğini söylemişti:
"Bana uzun bir ömürden daha tatlı gelen biricik oğlum,
oğlum, ben seni sonu belirsiz bir kadere göndermeye zorlanıyorum,

reddite in extrema nuper mihi fine senectae,
quandoquidem fortuna mea ac tua fervida virtus
eripit invito mihi te, cui languida nondum
lumina sunt gnati cara saturata figura:
non ego te gaudens laetanti pectore mittam
nec te ferre sinam fortunae signa secundae,
sed primum multas expromam mente querelas
canitiem terra atque infuso pulvere foedans,
inde infecta vago suspendam lintea malo,
nostros ut lustus nostraeque incendia mentis
carbasus obscurata dicet ferrugine Hibera.
quod tibi si sancti concesserit incola Itoni,
quae nostrum genus ac sedes defendere Erecthei
annuit, ut tauri respergas sanguine dextram,
tum vero facito ut memori tibi condita corde
haec vigeant mandata nec ulla oblitteret aetas,
ut simulac nostros invisent lumina collis,
funestam antennae teponant undique vestem
candidaque intorti sustollant vela rudentes,
quam primum cernens ut laeta gaudia mente
agnoscam, cum t reducem aetas prospera sistet.'
haec mandata prius constanti mente tenentem
Thesea ceu pulsae ventorum flamine nubes
aerium nivei montis liquere cacumen.
at pater, ut summa prospectum ex arce petebat
anxia in assiduos absumens lumina fletus,
cum primum inflati conspexit lintea veli,
praecipitem sese scopulorum e vertice iecit
amissum credens immiti Thesea fato.
sic funesta domus ingressus tecta paterna

bana yaşlılığımın şu son deminde verilen oğlum,
talihim ve senin ateşli cesaretin
istemesem de beni senden kopardığı için
kapanan gözlerim sevgili yüzüne doyamadı henüz senin:
seni ben gönenmiş, sevinçli bir yürekle gönderemem,
izin veremem uğurlu bir talihin nişanesini taşıyıp götürmene,
ak saçlarımı toza toprağa karıştırıp kirleterek
yüreğimden nice yakınmalar dökeceğim önce,
siyah yelken açacağım sonra gezgin gemi direğine,
kederimi, yüreğimdeki yangını söylesin diye
söylesin diye pasla kararmış Hiber kumaşı.
İzin verirse sana, soyumuzu sopumuzu,
Erectheus'te oturanları korumaya söz veren
kutsal Itonus'un yerli tanrıçası boğanın kanına sağ elimi bulamam için,
yaşat o zaman tasalı zihninde sakladığın buyruklarımı
ve unutturmasın sana onları geçen yüzyıllar,
gözlerin görür görmez tepelerimizi,
kurtulsun serenlerin her yandan cenaze giysisinden
burulmuş halatların kaldırsın bembeyaz yelkenlerini
ki çoşkun ruhumla sevinç nişanelerini aldığımı anlayayım bir an önce
uğurlu bir saat senin geri döndüğünü gösterdiğinde!"
Önceden Theseus'in vefalı yüreğiyle uyduğu bu buyruklar
ansızın esen rüzgârla sürüklenen bulutlar gibi
eriyip kayboldu karlı dağın göğe ağan doruğundan.
Ama kalenin tepesinden çevreyi gözlerken babası
durmadan akan yaşlarla tüketip tasalı gözlerini
görür görmez rüzgârla şişmiş yelkenleri
bıraktı kendini kayaların doruğundan aşağı,
yitip gittiğine inanarak Theseus'in acımasız bir yazgıyla.
Girince Theseus babasının ölümüyle çıldırmış bir halde
yasa bürünmüş evine,

morte ferox Theseus, qualem minoidi luctum
obtulerat mente immemori, talem ipse recepit.
Quae tum prospectans cedentem maesta carinam
multiplices animo volvebat saucia curas. –
At parte ex alia florens volitabat Iacchus
cum thiaso Satyrorum et Nysigenis Silenis
te quaerens, Ariadna, tuoque incensus amore.

quae tu alacres passim lymphata mente furebant
euhoe, bacchantes, euhoe, capita inflectentes.
harum pars tecta quatiebant cuspide thyrsos,
pars e divolso iactabant membra iuvenco,
pars sese tortis serpentibus incingebant,
pars obscura cavis celebrabant orgia cistis,
orgia, quae frustra cupiunt audire profani;
plangebant aliae proceris tympana palmis
aut tereti tenuis tinnitus aere ciebant,
multis raucisonos efflabant cornua bombos
barbaraque horribili stridebat tibia cantu.
Talibus amplifice vestis decorata figuris
pulvinar complexa suo velabat amictu.
quae postquam cupide spectando Thessala pubes
expleta est, sanctis coepit decedere divis.
hic, qualis flatu placidum mare matutino
horrificans Zephyrus proclivas incitat undas
Aurora exoriente vagi sub limina Solis,
quae tarde primum clemeti flamine pulsae

Minos'un kızına verdiği kedere benzer
bir acı duydu vefasız yüreğinde.
O sırada uzaklaşıp giden gemiye bakakalan kızcağızın
türlü kaygılar gidip geliyordu yaslı yüreğinde.–
Yatak örtüsünün başka bir yerindeyse ışık saçan Iacchus
uçarcasına geziniyordu bir Satir alayıyla ve Nysa'dan doğan Silenlerle birlikte,
seni arayarak, Ariadna, senin aşkınla yangınlara düşmüş,

Bacchalar gibi çığlıklar atıp çılgınca sallayarak başlarını.
Kimileri parçaladıkları boğanın organlarını saçıyordu oraya buraya,
kimisi yılanları beline doluyordu,
kimisiyse çukur kutularla gizemli ayinler yapıyordu,
dinsizlerin boşuna dinlemek istedikleri ayinler,
başkalarıysa avuçlarını indire kaldıra def çalıyor
ya da yuvarlak bronz zilden ince tınılar çıkarıyordu,
bazılarıysa boğuk sesler çıarıyordu boruları üfleyip
ölüm kokan bir ezgiyle çınlıyordu yabanıl flüt.
Bu tür şekillerle bezenmiş örtü
kıvrımlarıyla yatağın her yanını kaplıyordu.
Tesalya gençleri onu arzuyla seyredip
yatıştıktan sonra kutsal tanrılara yer vermeye başladılar.
Burada, korku salan Zephyrus'un sabah meltemiyle
dingin denizi kabaran dalgalara çevirdiği gibi,
Aurora gezgin Güneşin kapısının eşiğinde göründüğünde,
önce hafif bir meltemle yavaş yavaş itilen sular

procedunt leviterque sonant plangore cachinni,
post vento crescente magis magis increbescunt
purpureaque procul nantes ab luce refulgent:
sic tum vestibuli linquentes regia tecta
ad se quisque vago passim pede discedebant.
Quorum post abitum princeps e vertice Pelei
advenit Chiron portans silvestria dona:
nam quoscumque ferunt campi, quos Thessala magnis
montibus ora creat, quos propter fluminis undas
aura parit flores tepidi fecunda Favoni,
hos indistinctis plexos tulit ipse corollis,
quo permulsa domus iocundo risit odore.
confestim Penios adest, viridantia Tempe,
Tempe, quae silvae cingunt super impendentes,
† Minosim linquens doris celebranda choreis,
non vacuos: namque ille tulit radicitus altas
fagos ac recto proceras stipite laurus
non sine nutanti platano lentaque sorore
flammati Phaetontis et aeria cupressu.
haec circum sedes late contexta locavit,
vestibulum ut molli velatum fronde vireret.
post hunc consequitur sollerti corde Prometheus
extenuata gerens veteris vestigia poenae,
quam quondam silici restrictus membra catena

ilerler ve kıyıya hafiften çarpıp şırıldar
rüzgâr arttıkça da daha fazla büyür
ve uzaklarda hayal gibi erguvan bir ışıktan yansırlar:
O zaman bırakıp böyle büyük girişteki krallık evlerini
her biri kendi evine dönüyordu çabuk adımlarla dağılarak.
Onlar ayrıldıktan sonra ilk Chiron geldi
Peneus tepesinden, ormanın armağanlarını taşıyarak:
Ovalarda yetişen bütün çiçekleri,
Teselya kıyısında, yüksek dağlarda yetişenleri,
nehir kollarına yakın ılık Favonius'un
verimli esintisiyle açan çiçekleri getirdi,
alelade çelenklerle örülmüş bu çiçekleri,
tatlı tatlı gülümsedi kokularıyla büyülenen ev.
Derken, Peneus geldi yeşil Tempe'den,
† su perilerini bırakıp Dor danslarıyla ayinler yaparak
eli de boş değildi: kökleriyle kayın ağaçlarını getirdi
ve dimdik gövdeli yüksek defne ağaçlarını, sallanan çınarı
alevlerin yuttuğu Phaethon'un yalpalanan kardeşini
ve göğe ağan serviyi de almadan gelmedi.
Hepsini evin çevresine dikti birbirine örüp,
kapı girişi yumuşak yapraklarla örtülüp yeşillensin diye.
Bunu yüreği hünerle dolu Prometheus izledi sonra,
eskiden çektiği cezanın belli belirsiz izini taşıyarak üstünde,
vaktiyle zincire vurulmuş uzuvlarını

persoluit pendens e verticibus praeruptis.
inde pater divum sancta cum coniuge natisque
advenit, caelo te solum, Phoebe, relinquens
unigenamque simul cultricem montibus Idri:
Pelea nam tecum pariter soror aspernata est
nec Thetidis taedas voluit celebrare iugalis.
Qui postquam niveis flxerunt sedibus artus,
large multiplici constructae sunt dape mensae,
cum interea infirmo quatientes corpora motu
veridicos Parcae coperunt edere cantus.
his corpus tremulum complectens undique vestis
candida purpurea talos incinqerat ora,
at roseae niveo residebant vertice vittae
aeternumque manus carpebant rite laborem.
laeva colum molli lana retinebat amictum,
dextera tum leviter deducens fila supinis
formabat digitis, tum prono in pollice torquens
libratum tereti versabat turbine fusum,
atque ita decerpens aequabat semper opus dens,
laneaque aridulis haerebant morsa labellis,
quae prius in levi fuerant extantia filo.
ante pedes autem candentis mollia lanae
vellere virgati custodibant calathisci.
haèc tum elarisona vellentes vellera voce
talia divino fuderunt carmine fata,
carmine, perfidiae quod post nulla arguet aetas:
'O decus eximium magnis virtutibus augens,
Emathiae tutamen, Opis carissime nato,

sarp uçurumlardan sarkıtarak ödediği.
Sonra tanrıların babası geldi, karısı tanrıça ve çocuklarıyla,
gökte seni yalnız bırakarak, ey Phoebus,
bir de Idrus dağında oturan kızkardeşini:
Küçümsemişti çünkü senin gibi, kızkardeşi de Peleus'i,
istememişti kutlamak evlilik meşalesini Thetis'in.
Tanrılar kardan beyaz sedirlerin üzerine uzattıklarında gövdelerini,
baştan aşağı donandı masalar çeşit çeşit şölen aşlarıyla,
bu arada gövdelerini halsizce sallayarak
gerçeği dile getiren şarılar söylemeye başladılar Parcalar.
Titrek bedenlerini dört yandan saran etekleri
örtüyordu beyaz topuklarını erguvan renkli bir kenarlıkla,
karbeyaz başlarında gülden kurdeleler vardı,
ve ellerinde bitip tükenmez işlerini eğiriyorlardı.
Soldaki yumuşak yünle sarılı bir öreke tutuyordu,
sağdaki parmaklarını kıvırıp bir yandan hafifçe çekerek iplik eğiriyordu,
bir yandan da aşağı doğru bükerek baş parmağını
yuvarlak çıkrıkla iği savurup çeviriyordu
ve yaptığı işi durmadan düzleştiriyordu dişiyle koparıp
yün parçaları yapışıyordu kuru dudaklarına,
az önce düz ipliğin üstünde bulunan yün parçaları.
Ayaklarının önündeyse bembeyaz parıldayan yumuşak yün yumakları
söğütten yapılmış sepette bekliyordu.
Yünleri iteleyip o sırada berrak bir sesle
şu yazgıları dile getirdiler ilahi bir şarkıyla
gelecekte hiçbir çağın vefasızlıkla suçlayamayacağı:
"Ey sen yüce erdemlerle büyüyen üstün onur nişanesi,
Emathia gücünün koruyucusu, doğuştan seçkin kişi,

accipe, quod laeta tibi pandunt luce sorores,
veridicum oraclum. sed vos, quae fata secuntur,
currite ducentes subtegmina, currite, fusi!
Adveniet tibi iam portans optata maritis
Hesperus, adveniet fausto cum sidere coniunx,
quae tibi flexanimo mentem perfundat amore
languidulasque paret tecum coniungere somnos
levia substernens robusto bracchia collo.
currite ducentes subtegmina, currite, fusi!
Nulla domus umquam tales contexit amores,
nullus amor tali coniunxit foedere amantes,
qualis adest Thetidi, qualis concordia Peleo.
currite ducentes subtgmina, currite, fusi!
Nasetur vobis expers terroris Achilles,
hostibus haud tergo, sed forti pectore notus,
qui persaepe vago victor certamine cursus
flammea praevertet celeris vestigia cervae.
currite ducentes subtegmina, currite, fusi!
Non illi quisquam bello se conferet heros,
cum Phrygii teucro manabunt sanguine campi
Troicaque obsidens longinquo moenia bello
periuri Pelopis vastabit tertius heres.
currite ducentes subtegmina, currite, fusi!
Illius egregias virtutes claraque facta
saepe fatebuntur gnatorum in funere matres,
cum incultum cano solvent a vertice crinem

dinle bu mutlu günde sana kız kardeşlerinin açıkladıkları,
gerçeği dile getiren kehaneti. Ama sizler,
yazgının izlediği iplikleri çekerek
koşun döne döne, iğler, iplikleri çekerek, koşun döne döne!
Sana gelecek şimdi akşam yıldızı taşıyarak
evlilere istediklerini, mutlu bir yıldızla gelecek karın,
senin aklına saçacak ruhu yatıştıran aşkı
vee huzurlu uykulara dalacak seninle
düzgün kollarını güçlü boynuna dolayarak
koşun döne döne, iğler, iplikleri çekerek, koşun döne döne!
Böylesi bir aşk görmedi hiç bir ev,
hiçbir aşk birleştirmedi aşıkları böylesi bir düğünle,
Thetis'le Peleus'in arasındaki uyum gibi.
koşun döne döne, iğler, iplikleri çekerek, koşun döne döne!
Yılgı nedir bilmeyen Achilles doğacak sizden,
dönük sırtından değil cesur yüreğiyle tanıdıkları düşmanlarının,
uzun mesafeli araba yarışının galibi olarak her zaman
alevden izlerini hızlı geyiğin aşıp geçecek.
Koşun döne döne, iğler, iplikleri çekerek, koşun döne döne!
Hiçbir kahraman savaşta onunla kendini karşılaştırmayacak,
Troya kanına bulandığında Frigya ovaları,
uzun yıllar süren savaşta Troya surlarını yalan yere
yemin eden Pelops'un üçüncü kuşağından biri olarak yerle bir edecek.
koşun döne döne, iğler, iplikleri çekerek, koşun döne döne!
Olağanüstü erdemlerini onun, parlak başarılarını
anlatacak analar hep cenaze törenlerinde oğullarının,
bembeyaz başından taranmamamış saçlarını çözdükçe

putridaque infirmis variabunt pectora palmis.
currite ducentes subtegmina, currite, fusi!
Namque velut densas praecerpens messor aristas
sole sub ardenti flaventia demetit arva,
Troiugenum infesto prosternet corpora ferro.
currite ducentes subtegmina, currite, fusi!
Testis erit magnis virtutibus unda Scamandri,
quae passim rapido diffunditur Hellesponto,
cuius iter caesis angustans corporum acervis
alta tepefaciet permixta flumina caede.
currite ducentes subtegmina, currite, fusi!
Denique testis erit morti quoque reddita praeda,
cum teres excelso coacervatum aggere bustum
excipiet niveos percussae virginis artus.
currite ducentes subtegmina, currite, fusi!
Nam simulac fessis dederit Fors copiam Achivis
urbis Dardaniae Neptunia solvere vincla,
alta Polyxenia madefient caede sepulcra,
quae, velut ancipiti succumbens victima ferro,
proiciet truncum submisso poplite corpus.
currite ducentes subtegmina, currite, fusi!
Quare agite optatos animi coniungite amores!
accipiat coniunx felici foedere divam,
dedatur cupido iamdudum nupta marito.
currite ducentes subtegmina, currite, fusi!
Non illam nutrix orienti luce revisens
hesterno collum poterit circumdare filo
(currite ducentes subtegmina, currite, fusi),
anxia nec mater discordis maesta puellae

türlü hallere soktukça güçsüz avuçlarıyla kuru göğüslerini.
Koşun döne döne, iğler, iplikleri çekerek, koşun döne döne!
Hasatçı nasıl dolgun başakları vaktinden önce toplayıp
sararan tarlaları hasat ederse güneş altındaki,
öyle sürecek Troialıların gövdelerini aman vermez kılıcıyla.
Koşun döne döne, iğler, iplikleri çekerek, koşun döne döne!
Yüce erdemlerine onun tanık olacak Scamender'in dalgaları,
kaç yönden akıp giden hızlı Hellespontos'a,
ceset yığınları darlaştırıp tıkayacak bu nehrin yolunu
katliama bulayıp kızdıracak derin sularını.
Koşun döne döne, iğler, iplikleri çekerek, koşun döne döne!
Sonunda ölüme de tanıklık edecek ona sunulan ödül,
soylu yığınla kümelenen gömüt
aldığında göğsüne öldürülen genç kızın karbeyaz uzuvlarını.
Koşun döne döne, iğler, iplikleri çekerek, koşun döne döne!
Yorgun Achalar'a fırsat tanır tanımaz yazgı
Dardania kentinden Neptunus'un vurduğu zincirleri çözmeye,
Polyxena'nın kanıyla ısınacak yüksek mezarı,
keskin kılıç darbesiyle düşen bir kurban gibi,
dizlerinin bağı çözülüp yere serilecek yaralı bedeni.
Koşun döne döne, iğler, iplikleri çekerek, koşun döne döne!
Öyleyse acele edin ruhlar, birleştirin birbirini arzulayan aşıkları!
Mutlu bir evlilikle alsın eş olarak tanrıçayı,
arzulu kocasına verilsin artık gelin.
Koşun döne döne, iğler, iplikleri çekerek, koşun döne döne!
Güneş doğduğunda süt ninesi onu tekrar göremeyecek
dün sardığı bantla saramayacak boynunu
(koşun döne döne, iğler, iplikleri çekerek, koşun döne döne!)
Üzülmeyecek tasalı annesi kocasıyla
geçimsiz kızının yataklarını ayırmasına,

secubitu caros mittet sperare nepotes.
currite ducentes subtegmina, currite, fusi!
Talia praefantes quondam felicia Pelei
carmina divino cecinerunt pectore Parcae.
praesentes namque ante domos invisere castas
heroum et sese mortali ostendere coetu
caelicolae nondum spreta pietate solebant.
saepe pater divum templo in fulgente revisens,
annua cum festis venissent sacra diebus,
conspexit terra centum procumbere tauros.
saepe vagus Liber Parnasi vertice summo
Thyiadas effusis euantis erinibus egit,
cum Delphi tota certatim ex urbe ruentes
acciperent laeti divum fumantibus aris.
saepe in letifero belli certamine Mavors
aut rapidi Tritonis era aut Rammusia virgo
armatas hominum est praesens hortata catervas.
sed postquam tellus scelere est imbuta nefando,
iustitiamque omnes cupida de mente figarunt,
perfidere manus fraterno sanguine fratres,
optavit genitor primaevi funera nati,
liber ut innuptae poteretur flore novercae,
ignaro mater substernens se impia nato
impia non verita est divos scelerare parantes:
omnia fanda nefanda malo permixta furore
iustificam nobis mentem avertere deorum.
quare nec talis dignantur visere coetus
nec se contingi patiuntur lumine claro.

umut kesmeyecek sevgili torunlarını beklemekten.
Koşun döne döne, iğler, iplikleri çekerek, koşun döne döne!"
İşte böyle mutluluklarını önceden haber vererek Peleus'e
tanrısal yüreklerinden şarkılar okurdu Parcalar,
Önceleri bedenlenerek kutsal evlerini ziyaret ederlerdi kahramanların
ve ölümlü kalabalığa gösterirlerdi kendilerini
henüz hor görülmezken dindarlık.
Işıl ışıl tapınağına dönerken tanrıların babası çoğu kez,
bayram günü geldiğinde her kutsal yıl,
yüz boğa serildiğini görürdü toprağa.
Parnassos'un doruğunda gezgin Bacchus çoğu kez
çığlıklar atan Thyaslarını katıp sürerdi önüne uçuşan saçlarıyla,
bütün Delphi çıkıp giderken kentten yarıştaymış gibi,
dumanlar çıkan sunakların önünde sevinçle kabul ederdi tanrıçayı.
Kıran kırana savaşta çoğu kez Mars
ya da hızlı akan Triton'un sahibesi veya bakire Rhamnusia görünüp
yüreklendirirdi alayla silahlı insanı.
Ama toprak iğrenç bir günahla lekelenince,
herkes adaleti açgözlü ruhundan kovunca,
kardeşler ellerini kardeş kanına bulayınca,
oğul ölüp giden ana babasına ağlamayı kesince,
baba en küçük oğlunun ölüm törenini isteyince
özgürce elde etsin diye henüz gerdeğe girmemiş taze gelini,
günahkâr anne cahil oğluyla yatıp
ev tanrılarına karşı günah işlemekten korkmayınca;
işte o zaman bütün sevaplarla günahlar
iğrenç bir çılgınlıkla birbirlerine girdiler
bize yüz çevirdi haktanır istenci tanrıların.
Bu yüzden, ne böyle toplantılarda görünmeyi
yakıştırırlar artık kendilerine
ne de berrak gün ışığının kendilerine dokunmasına dayanabilirler.

65

Etsi me assiduo defectum cura dolore
sevocat a doctis, Ortale, virginibus,
nec potis est dulcis Musarum expromere fetus
mens animi (tantis fluctuat ipsa malis:
namque mei nuper Lethaeo gurgite fratris
pallidulum manans alluit unda pedem,
Troia Rhoeteo quem subter litore tellus
ereptum nostris obterit ex oculis.
alloquar, audiero numquam tua [facta] loquentem,
numquam ego te, vita frater amabilior,
aspiciam posthac; at certe semper amabo,
semper maesta tua carmina morte canam,
qualia sub densis ramorum concinit umbris
Daulias amsumpti fata gemens Itylei) –
sed tamen in tantis maeroribus, Ortale, mitto
haec expressa tibi carmina Battiadae,
ne tua dicta vagis nequiquam credita ventis
effluxisse meo forte putes animo,
ut missum sponsi furtivo munere malum
procurrit casto virginis e gremio,
quod miserae oblitae molli sub veste locatum,
dum adventu matris prosilit, excutitur;
atque illud prono praeceps agitur decurs,
huic manat tristi conscius ore rubor.

65

Istırabım beni tüketip dinmez bir kederle
bilgili genç kızlardan uzak tutsa bile, Ortalus,
esin perilerinin tatlı meyvalarını sergileyecek güçte değilse de,
akıl yetim (öyle büyük bir kederle çalkalanıyorum:
çünkü çok olmadı Lethe'nin girdabındaki sular
kardeşimin solgun ayaklarını yıkayalı,
gözümüzün önünden kaçırılıp atılmış üstüne
Troas toprağı, Rhoeteum kıyısının aşağısında.
Sesleneceğim ama hiç duyamayacağım seni yaptıklarını anlatırken,
hayatımdan çok sevdiğim kardeşim,
seni hiç göremeyeceğim bir daha, ama kuşkusuz hep seveceğim seni,
kederli şarkılar söyleyeceğim ölümün için her zaman,
ağaçların sık dallarının gölgeleri altında
yitirdiği Itylus için yas tutan Daulisli kuşun söylediği türden,
ama yine de bunca keder sarmışken beni, sana yolluyorum, ey Ortalus,
Kallimakhos'un bu çarpıcı şiirlerini,
sanma diye başıboş rüzgârlara bıraktığın sözlerin
bir biçimde aklımdan çıkıp gitti,
bir genç kızın saf göğsünden fırlayan bir elma gibi
nişanlısının armağan olarak gizlice yolladığı
ve koyduğunu unuttuğu zavallı kızın yumuşak giysisinin altına,
annesi gelir gelmez dışarı fırlayınca sallanıp düşen;
ve aşağıya doğru hızla yuvarlanır elma,
anlar kız yayıldığını bir kızarıklığın hüzünlü yüzüne.

66

Omnia qui magni dispexit limina mundi,
    qui stellarum ortus comperit atque obitus,
flammeus ut rapidi solis nitor obscuretur,
    ut cedant certis sidera temporibus,
ut Triviam furtim sub Latmia saxa relegans
    dulcis amor guro devocet aerio,
idem me ille Conon caelesti limine vidit
    e Beroniceo vertice caesariem
fulgentem clare, quam multis illa dearum
    levia protendens bracchia pollicita est,
qua rex tempestate novo auctus hymenaeo
    vastatum finis iverat Assyrios,
dulcia nocturnae portans vestigia rixae,
    quam de virgineis gesserat exuviis.

66

Engin gökyüzünün bütün ışıklarını olduğu gibi gören,
yıldızların doğuşunu ve batışını,
telaşlı güneşin ateşten parıltısının nasıl gölgelendiğini,
nasıl sönüp gittiğini burçların belli mevsimlerde
tatlı bir aşkın Trivia'yı göksel dönüşünden geri çağırıp da nasıl gizlice
Latmas kayasının altına sürüp getirdiğini araştıran,
Conon, işte bu aynı kişi, göksel ışıkta gördü beni,
Berenice'nin başından uzaklardaki
pırıltılı ışıklar saçan, nice tanrıçaya uzatarak
incecik kollarını adak olarak sunduğu saçlarını.
O dönemde yeni evliliğiyle ün kazanan kral
Asur ülkesine gitmişti harap etmek için,
tatlı izlerini taşıyarak gece oynaşlarının,
bakirenin adakları için savaşmıştı.

estne novis nuptis odio venus? anne parentum
frustrantur falsis gaudia lacrimulis,
ubertim thalami quas intra limina fundunt?
non, ita me divi, vera gemunt, iuerint!
id mea me multis docuit regina querelis
invisente novo proelia torva viro.
an tu non orbum luxti deserta cubile,
sed fratris cari flebile discidium?
quam penitus maestas exedit cura medullas!
ut tibi tunc toto pectore sollicitae
sensibus ereptis mens excidit! at [te] ego certe
cognoram a parva virgine managnanimam.
anne bonum oblita es facinus, quo regium adepta's
coniugium, quod non fortior ausit alis?
sed tum maesta virum mittens quae verba locuta es!
Iuppiter, ut tristi lumina saepe manu!
quis te mutavit tantus deus? an quod amantes
non longe a caro corpore abesse volunt?
atque ibi me cunctis pro dulci coniuge divis
non sine taurino sanguine pollicita es,
sei reditum tetulisset: is haut in tempore longo
captam Asiam Aegypti finibus addiderat.
quis ego pro factis caelesti reddita coetu
pristina vota novo munere dissoluo.
invita, o regina, tuo de vertice cessi,
invita: adiuro teque tuumque caput,

Yeni gelinler nefret mi eder Venus'tan? Alay mı ederler
eşiğinde yatak odasının bolca döktükleri gözyaşlarıyla,
ana babalarının sevinçleriyle?
Yardım etsin bana tanrılar, yas tutmuyorlar gerçekten!
Bütün yakınmalarıyla kraliçem öğretti bunu bana
genç damat acımasız savaşlara giderken.
Yoksa sen kardeşinden yoksun kaldığına gözyaşı dökmedin de,
öksüz kalan yatağında terk edilince
onun hüzünlü ayrılışına mı ağladın?
Acı çeken iliklerine işleyip nasıl da kemiriyor seni ıstırabın!
Tedirginlik içindeki seni nasıl da kalbinden
yakalayıp, terk ediyor duygularını aklın! Kuşkusuz
seni ben çocukluğundan beri hep yüce gönüllü bildim.
Unuttun mu yoksa erdemli davranışını, kral eşi yapan seni
daha güçlü biri cesaret edememişti hani?
Ama o zaman yaslı yaslı erkeğini gönderdiğinde neler söyledindi!
Iuppiter için, ne kadar sık sildiydin gözyaşlarını elinle hüzünler içinde!
Bu kadar yüce hangi tanrı değiştirdi seni? Yoksa bu kadınların
uzun süre ayrı kalmayı istemediklerinden mi sevgililerin gövdesinden?
Ve orada sevgili kocan için bütün tanrılara
boğa kanı akıtıp beni kurban etmeye söz verdi
dönüp gelsin diye sana: çok geçmeden o
feth edip Asia'yı, Mısır'ı topraklarına katmıştı.
Ben yapılanlar uğruna geri verilip göksel birliğe
yeni bir armağan olarak önceki adaklarını ödüyorum.
İstemeye istemeye ayrılıyorum, ey tanrıçam, senin başından,
istemeye istemeye, yemin ederim sana ve senin başına

digna ferat quod si quis inaniter adiurarit:
sed qui se ferro postulet esseparem?
ille quoque eversus mons est, quem maximum in oris
progenies Thiae clara supervehitur,
cum Medi rupere novum mare, cumque iuventus
per medium classi barbara navit Athon.
quid facient crines, cum ferro talia cedant?
Iuppiter, ut Calybum omne genus pereat,
et qui principio sub terra quaerere venas
institit ac ferri fingere duritiem!
abiunctae paulo ante comae mea fata sorores
lugebant, cum se Memnonis Aethiopis
unigena, impellens nutantibus aera pennis,
optulit Arsinoes Locricos alitebos.
isque per aetherias me tollens avolat umbras
et Veneris casto collacat in gremio.
ipsa suum Zephyritis eo famulum legarat,
Trassa Canopitis incola litoribus.
gentibus hic vario ne solum in lumine caeli
ex Ariadneis aurea temporibus
fixa corona foret, sed nos quoque fulgeremus,
devotae flavi verticis equviae,

cezasını bulsun boşuna yemin eden her kimse:
kim öne sürebilir kendisinin demirle eş olduğunu?
O dağ bile yerle bir oldu, Thia'nın ünlü oğlu aşmıştı
karadaki en yüksek bu dağı,
yeni bir deniz yarattığında Medler ve Attos'un ortasından
yabanıl gençlik donanmalarla seyrettiğinde.
Ne yapsın saçlar, böyleleri demire boyun eğdiğinde?
Tüm Chalybs soyu mahvolsun, ey Iuppiter,
ve ilk kez damarlar aramaya başlayan toprak altında
ve işlenmemiş demiri döven kişi!
Boyunduruğundan kurtulmuş kızkardeşlerim saçlar az önce
yas tutuyordu üzüncüme, Aithiopiah Memnon'un kardeşi göründüğünde
kanatlarını çırpa çırpa havayı yarıp geçerken
Locrisli Arsinoe'nin kanatlı atı.
Uçurur beni sırtına alıp göğün gölgeli yerlerinden
Venus'un tertemiz kucağına koyar.
Yunanlı tanrıça Zephyritis atamıştı hizmetçisini bu işe,
Canopus kıyısının yerlisi.
Yalnız kalsın diye değil değişik ışıltıları içinde gökyüzünün
Ariadna soyu zamanından beri altın bir taç olarak
değişmeden, biz de parlayalım diye,
sarışın bir başın sunduğu adak olarak,

uvidulam a fluctu cedentem ad templa deum me
    sidus in antiquis diva novum posuit:
virginis et saevi contingens namque Leonis
    lumina, Callisto iuncta Lycaoniae,
vertor in occasum, tardum dux ante Booten,
    qui vix sero alto mergitur Oceano.
sed quanquam m noct premunt vestigia divum,
    lux autem canae Tethyi restituit
(pace tua fari hic liceat, Ramnusia virgo;
    namque ego non ullo vera timore tega
nec, si me infestis discerpent sidera dictis,
    condita quin verei petoris evoluam):
non his tam laetor rebus quam me afore semper,
    afore me a dominae vertice discrucior,
quicum ego, dum virgo quondam fuit Hymenis expers,
    unguenti cuatum milia multa bibi.
nunc vos, optato quom iunxit lumine taeda,
    non prius unanimis corpora coniugibus
tradite nudantes reiecta veste papillas,
    quam iocunda mihi munera libet onyx,
vester onyx, casto colitis quare iura cubili.
    sed quae se impuro dedit adulterio,

tanrıların tapınağına girdiğimde gözlerim yaşla ıpıslak
tanrıça beni eski yıldızların içine yeni bir yıldız olarak yerleştirdi.
Virgo'nun ve yabanıl Leo'nun
Lycao'nun kızı Callisto'ya yakın ışıklarına dokunarak,
günbatımına doğru yönliyorum, yavaşça devinen Bootes'in önünde
yol gösterip,
geç olmadan derin Oceanos'a dalan.
Ne ki, beni ezse bile tanrıların ayak izleri geceleyin,
gün olunca ak Thetis'e geri verir
(hoşgörüne sığmarak bana isim ver söyleyeyim, Ramnusis'in bakire kızı;
çünkü gizlemeyeceğim gerçeği ben korkusuzca
yıldızlar saldırgan sözlerle dağıtsalar bile beni
gerçek bir yüreğin sırlarını açıklayacağım):
Sevinç duymuyorum bunlardan, senden hep uzak kalmamdan,
kraliçemin başından uzak kalmama kederlendiğim kadar.
Bir zamanlar genç kızken, binlerce bardak içtim onunla,
Hymenis kokularından yoksun.
Şimdi sizleri birleştirdiğinde düğün çırası, arzulanan ışığıyla,
bedenlerinizi vermeyin canciğer olduğunuz
kocalarınıza, göğüslerinizi açıp giysilerinizi fırlatarak,
bana boş armağanlar sunmadan önce parfüm şişesi,
şu sizin parfüm şişeniz, kutsal yatakta saygı gösteren evliliğinize.
Ama kendini aşağılık bir zinaya kaptıran kadını

illius a! mala dona levis bibat irrita pulvis:
    namque ego ab indignis praemia nulla peto.
sed magis, o nuptae, semper concordia vostras
    semper amor sedes incolat assiduus.
tu vero, regina, tuens cum sidera divam
    placabis festis luminibus Venerem
unguinis expertem non siris esse tuam me,
    sed potius largis affice muneribus.
sidera cur retinent? utinam coma regia fiam:
    proximus Hydrochoi fulgeret Oarion!

ah, onun batıl kötü armağanlarını incecik tozlar içip bitirsin:
çünkü hiçbir armağan istemem değersiz kadınlardan.
Ama daha çok, ey gelinler, hep bir uyum,
dinmeyen bir sevgi yerleşsin evlerinize her zaman,
ve sen ey kraliçem, yıldızlara çevirince gözlerini
İlahe Venus'u yatıştıracaksın bayram kandilleriyle
yoksun kılma beni kokundan,
cömert armağanlarla sevindir gönlümü sevindirebildiğince.
Niçin alıkor beni yıldızlar? Keşke kraliçenin saçı olsaydım:
Aquarius'a yakın ışıldasaydı Oarion!

67

O dulci iocunda viro, iocunda parenti,
salve, teque bona Iupiter auctet ope,
ianua, quam Balbo dicunt servisse benigne
olim, cum sedes ipse senex tenuit,
quamque ferunt rursus nato servisse maligne,
postquam es porrecto facta marita sene:
dic agedum nobis, quare mutata ferars
in dominum veterem deseruisse fidem.
'Non (ita Caecilio placeam, cui tradita nune sum)
culpa mea est, quamquam dicitur esse mea,
nec peccatum a me quisquam potedicere quidquam:
verum isti populo ianua quicque facit!

67

Ey, tatlı bir koca için hoş olan, ana babaya hoş gelen Kapı
selam! Hayırlı yardımlarıyla kutsasın seni Iuppiter,
senin Balbus'a şevkle hizmet ettiğini söylerler
vaktiyle evin sahibiyken o yaşlı adam,
yine derler ki, oğluna pek kötü hizmet etmişsin,
yaşlı adam iki seksen uzandığında, sen evli bir çiftin kapısı olduktan sonra:
Haydi, anlat bana, ortalıkta neden böyle değiştiğin söyleniyor,
efendine eskisi gibi bağlı değilmişsin,
"Suç bende değil (şimdi mülkiyetine geçtiğim Caecilius'u böyle hoşnut
edebilirim)
benim suçum değil, benim suçum olduğu söylense bile,
herhangi biri benim suçum olduğunu söyleyemez.
Halka sorarsanız, elbet her şey kapının başının altından çıkar!

qui, quacumque aliquid reperitur non bene factum,
ad me omnes elamant: "Ianua, culpa tua est."
Non istuc satis est uno te dicere verbo,
sed facere, ut quivis sentiat et videat.
'Qui possum? nemo quaerit nec scire laborat.'
Nos volumus; nobis dicere ne dubita!
'Primum igitur, virgo quod fertur tradita nobis,
falsm est. non illam vir prior attigerit,
languidior tenera cui pendens sicula beta
numquam se mediam sustulit ad tunicam;
sed pater illus gnati violasse cubile
dicitur et miseram concelerasse domum,
sive quod impia mens caeco flagrabat amore,
seu quod iners sterili semine natus erat
et quaerendus [homo], unde foret nervosius illud,
quod posset zonam solvere virgineam.'
Egregium narras mira pietate parentem,
qui ipse sui gnati minxerit in gremium!
'Atqui non solum hoc dicit se cognitum habere
Brixia Cycneae suppositum speculae,
flavus quam molli praecurrit flumine mella,
Brixia, Veronae mater amata meae;
sed de Postumio et Corneli narrat amore,
cum quibus illa malum fecit adulterium.
dixerit hic aliquis: "Quid? tu istaec, ianua, nosti,
cui numquam domini limine abesse licet
nec populum auscultare, sed hic suffixa tigillo
tantum operire soles aut aperire domum?"

Ne zaman iyi yapılmayan bir şey olsa,
hep bir ağızdan bağırırlar bana: 'Kapı, suç sende.' "
Bir tek sözle kendini anlatman yeterli olmaz,
öyle yapacaksın ki herkes anlasın görsün.
"Ne yapabilirim? Kimse sorup soruşturmaya, kimse bilmeye çabalamaz."
Ben istiyorum; bana anlatmaya hiç çekinme!
"Öyleyse, en başta bana gelen kadının kız olduğunu söylerlerse
yalandır, kocası değildir ona ilk dokunan
kırılgan bir pazıdan daha güçsüz, sarkık bir uzvu olan,
hiçbir zaman giysisinin ortası kabarmayan:
ama denir ki oğlanın babası gelin yatağını lekelemiş
ve acınası evi kirletmiş;
ister günahkâr, kör bir aşkla yanıp tutuştuğundan olsun,
isterse, kısır tohumla iktidarsız doğmuş olduğundan,
neden olursa olsun, birinin bulunması gerekirdi,
genç kızlık kemerini çözebilecek daha kaslı bir organı çıkaracak."
Şaşılacak derecede dindar, üstün bir babayı anlatıyorsun,
kendi oğlunun yatağına giren!
"Ama yalnız bunu bildiğini de söylemiyor,
Brixia kenti, Cynea kalesinin altına yakın yerde kurulu,
altın rengi Mella'nın yavaşça aktığı
Verona'cığımın sevgili annesi Brixia;
Postumius'u da anlatıyor, Cornelius'un aşkını da,
o kadın ki bunlarla aşağılık bir zinada bulundu.
Şöyle diyebilir biri burada: 'Ne yani? Bütün bunlardan haberin var mı kapı?
Asla izin verilmez ayrılmana efendinin eşiğinden
halka kulak vermemen, tam tersine, burada kirişe saplanarak
evi açıp kapamaktan başka bir şey değil mi işin?'

saepe illam audivi furtiva voce loquentem
solam cum ancillis haec sua flagitia,
nomine dicentem quos diximus, utpote quae mi
speret nec linguam esse nec auriculam.
praeterea addebat quendam, quem dicere noio
nomine, ne tollat rubra supercilia:
longus homo est, magnas cui lites intulit olim
falsum mendaci ventre puerperium.'

O kadını kaç kez duydun kısık bir sesle anlatırken
rezaletlerini bütün hizmetçileriyle birlikte bir başına,
adını söylediklerimden söz ederken, sandı kuşkusuz,
ne dilim var benim, ne kulağım.
Bunun yanı sıra, birini de ekliyordu,
kızıl renkli kaşlarını kaldırmasın diye, adını ağzıma almak istemem.
Uzun boylu bir adamdır, vaktiyle büyük bir davası olmuştu
yalancı bir gebelikle sahte bir doğum yüzünden."

68

Quod mihi fortuna casuque oppressus acerbo
conscriptum hoc lacrimis mittis epistolium,
naufragum ut eiectum spumantibus aequoris undis
sublevem et a mortis limine restituam,
quem neque sancta Venus molli requiescere somno
desertum in lecto caelibe perpetitur,
nec veterum dulci scriptorum carmine Musae
oblectant, cum mens anxia pervigilat,
id gratum est mihi, me quoniam tibi dicis amicum
muneraque et Musarum hinc petis et Veneris.
sed tibi ne mea sint ignota incommoda, mi Alli,
neu me odisse putes hospitis officium,
accipe, quis merser fortunae fluctibus ipse,
ne amplius a misero dona beata petas.
tempore quo primum vestis mihi tradita pura est,
iocundum cum aetas florida ver ageret,

68

Yazgının ve acımasız bir talihin tokadını yemiş olarak
gözyaşlarıyla yazdığın bu kısa mektubu bana yollamışsın,
denizin köpüren dalgalarında kazaya uğramış gemiden çıkan seni yatıştırmam,
ölümün eşiğinden döndürüp eski haline kavuşturmam için,
bırakmaz ki kutsal Venus rahat bir uyku çekesin
terk edildiğin, yalnız kaldığın yatağında,
avutmaz ki esin perileri tatlı şiirleriyle eski şairlerin
gece boyunca uyanık kalan huzursuz zihnini,
beni sevindirdi bu, çünkü dostum olduğunu söylüyorsun
ve burada hem esin perilerinin, hem Venus'un armağanlarını istiyorsun.
Ama başımdaki belalardan habersiz kalmayasın diye, Allius'cuğum,
düşünmeyesin diye evsahipliği görevinden nefret ettiğimi,
yazgının dalgalarında gör bak, nasıl batıp çıkıyorum,
ben zavallıdan mutlu armağanlar isteme daha,
Ak giysileri ilk kez giydiğim zaman,
yaşarken çiçeği burnunda gençliğimin baharını,

multa satis lusi; non est dea nescia nostri,
quae dulcem curis miscet amaritiem:
sed totum hoc studium luctu fraterna mihi mors
abstulit. o misero frater adempte mihi,
tu mea tu moriens fregisti commoda, frater,
tecum una tota est nostra sepulta domus,
omnia tecum una perierunt gaudia nostra,
quae tuus in vita dulcis alebat amor.
cuius ego interitu tota de mente fugavi
haec studia atque omnes delicias animi.
quare, guod scribis Veronae turpe Catullo
esse, quod hic quisquis de meliore nota
frigida deserto tepefactet membra cubili,
id, mi Alli, non est turpe, magis miserum est.
ignosces igitur, si, quae mihi luctus ademit,
haec tibi non tribuo munera, cum nequeo.
nam, quod scriptorum non magna est copia apud me,
hoc fit, quod Romae vivimus: illa domus,
illa mihi sedes, illic mea carpitur aetas;
huc una ex multis capsula me sequitur.
quod cum ita sit, nolim statuas nos mente maligna
id facere aut animo non satis ingenuo,
quod tibi non utriusque petenti copia posta est:
ultro ego deferrem, copia si qua foret.

Non possum reticere, deae, qua me Allius in re
iuverit aut quantis iuverit officiis,

yeterince haşır neşir oldum şiirle: benden haberi yok değil tanrıçanın
kaygılarla birbirine karıştıran tatlı acılığı:
ama kardeşimin ölümünden duyduğum acı yoldan çıkardı bütün
çalışmamı. Ey benden koparılıp götürülen zavallı kardeşim
benim de yaşamımı mahvettin ölümünle,
seninle gömüldü o anda bütün evimiz,
bütün sevincimiz o anda kaybolup gitti,
yaşarken sen tatlı sevginle beslenen.
Çıkardım attım ölümünle senin çalışmaları aklımdan,
tüm zevklerini ruhumun. Bu yüzden diyorsun ki
mektubunda, "Catullus için Verona'da olmak aşağılık bir şey,
çünkü iyi tanınan birileri burada
soğuk uzuvlarını ısıtıyor yapayalnız bıraktığın yatağında."
Bu, Allius'cuğum, aşağılık olmaktan çok, zavallı bir durum.
Öyleyse, bağışla, kederimden sana armağan yollamamam,
bunu yapmamın olanaksız olduğu bir zamanda.
Yanımda çok şiir kitabı olmadığından, doğal bu,
yaşadığımdan Roma'da: orası benim evim,
oturduğum yer, orada geçiyor ömrüm;
buraya, yanımda bunca kitap kutusundan yalnız bunu getirdim.
Bundan ötürü, kötücül bir düşünceyle
ya da ince bir zekâyla bunu yaptığımı düşünmeni istemem,
iki isteğini de doyasıya yerine getiremedim:
seve seve yapardım yapabilseydim eğer.

Sessiz duramam tanrıçalar, Allius'un hangi konuda
bana yardımcı olduğuna gelince, kaç kez hizmette bulunup
yardımcı olduğuna,

ne figiens saeclis obliviscentibus aetas
illius hoc caeca nocte tegat studium:
sed dicam vobis, vos porro dicite multis
milibus et facite haec carta loquatur anus

notescatque magis mortuus atque magis,
nec tenuem texens sublimis aranea telam
in deserto Alli nomine opus faciat.
nam mihi quam dederit duplex Amathusia curam,
scitis, et in quo me torruerit genere,
cum tantum arderem quantum Trinacria rupes
lymphaque in Oetaeis Malia Thermopylis,
maesta neque assiduo tabescere lumina fletu
cessarent tristique imbre madere genae.
qualis in aerii perlucens vertice montis
rivus muscoso prosilit e lapide,
qui, cum de prona praeceps est valle volutus,
per medium densi transit iter populi,
dulce viatori lasso in sudore levamen,
cum gravis exustos aeustus hiulcat agros
ac velut in nigro iactatis turbine nautis
lenius aspirans aura secunda venit
iam prece Pollucis, iam Castoris implorata:
tale fuit nobis Allius auxilium.

unutkan yüzyıllarla akıp geçen ömür
gizlemesin diye onun bu çabasını ışıksız bir geceyle:
ancak size diyeceğim, siz de anlatın gelecekte
binlercesine, konuşturun bu kâğıdı yaşlandığında

ve daha çok, daha çok tanınsın öldüğünde,
yükseklerde ince ağını ören örümcek
işlemesin eserini üstüne Alius'un bir kenarda unutulmuş adının.
Çünkü ne dertlere saldı beni güvenilmez Amathusia
bilirsiniz, nasıl kasıp kavurdu,
Trinacria kayası gibi yanıp tutuştuğum zaman
Oeta dağının orda, Thermopylae'daki Malia suyu kadar,
üzgün gözlerim durmadan ağlamaktan heba olup giderken,
yanaklarım hüzün sağanaklarıyla sırılsıklam olduğunda.
Nasıl, göğe ağan bir dağın doruğunda
billur sular yosunlu taşlardan fırlarsa,
başaşağı kıvrılarak vadiden,
halkın toplandığı yolun ortasından geçip
tatlı bir ter içinde yorgun düşmüş yolcuya avuntu olursa
bunaltan sıcaklık yanıp kavrulan tarlaları yarıp açtığı zaman,
gemicilerin hortum içinde çalkanıp durmaları gibi
elverişli bir rüzgâr hafiften eserek gelirse
gözyaşlarıyla yardım dilenip bir Polluks'a, bir Castor'a:
böyle bir yardım da Allius bana getirdi.

is clausum lato patefecit limite campum,
isque domum nobis isque dedit dominae,
ad quam communes exerceremus amores.
quo mea se molli candida diva pede
intulit et trito fulgentem in limine plantam
innixa arguta constituit solea,
coniugis ut quondam flagrans advenit amore
Protesilaem Laudamia domum
inceptam frustra, nondum cum sanguine sacro
hostia caelestis pacificasset eros.
nil mihi tam valde placeat, Ramnusia virgo,
quod temere invitis suscipiatur eris.
quam ieiuna pium desideret ara cruorem,
docta est amisso Laudamia viro,
coniugis ante coacta novi dimittere collum,
quam veniens una atque altera rursus hiemps
noctibus in longis avidum saturraset amorem,
posset ut abrupto vivere coniugio:
quod scibant Parcae non longo tempre abisse,
si miles muros isset ad Iliacos:
nam tum Helenae raptu primores Argivorum
coeperat ad sese Troia ciere viros,
Troia (nefas) commune sepulcrum Asiae Europaeque,
Troia virum et virtutum omnium acerba cinis:
quaene etiam nostro letum miserabile fratri
attulit. ei misero frater adempte mihi,

O kapalı alanı geniş bir geçitle açtı önüme
ve verdi bana evimi, verdi sahibesini,
bu çatı altında ortak aşkımızı yaşamak için;
Oraya yumuşacık, bembeyaz ayaklarıyla geldi tanrıçam
ve incecik sandallarıyla parıldayan ayağını uzatıp
iyice aşınmış eşikte durdu,
bir zamanlar, aşkından yanıp tutuşan Laudamia'nın
gelmesi gibi Protesilaus'un evine,
boşa emek harcanmış evine, henüz kurban
kutsal kanıyla yatıştırmadığından göğün sahiplerini.
Hiç hoşuma gitmez, bakire Rhamnusia,
gönlü olmadan göksel varlıkların, düşünmeden bu işin üstlenilmesi.
Susuz sunak nasıl da arzular kutsal kanı,
erkeğini yitirince öğrendi Laudamia,
taze gelinken kollarını kocasının boynundan ayırmaya zorlanıp
bir kışı öbür kış izlemeden,
uzun gecelerde doyurmadan tutkulu aşkını,
öyle ki eşi alınıp götürülse de yaşayabilmeyi öğrendi:
Bilirdi Parcalar uzun süre gelmeyeceğini
bir asker Ilion surlarına gitmişse eğer:
çünkü o sıralar, Helena'nın kaçırılmasıyla, Argoslu önderleri
kendisine karşı tahrik etmeye başlamıştı Troia,
Troia (ne günahkârlık) Asya ve Avrupa'nın ortak mezarı,
Troia, bütün yiğitlerin ve yiğitliklerin mevsimsiz gömütü:
hatta odur kardeşime acınası ölümü getiren.
Ey, benden koparılıp alınan zavallı kardeşim,

ei misero fratri iocundum lumen ademptum!
tecu una tota est nostra sepulta domus,
omnia tecum una perierunt gaudia nostra,
quae tuus in vita dulcis alebat amor.
quem nunc tam longe non inter nota sepulcra
nec prope cognatos compositum cineris,
sed Troia omscena, Troia infelice sepultum
detinet extremo terra aliena solo.
ad quam tum properans fertur simul undique pubes
Graeca penetralis deseruisse focos,
ne Paris abducta gavisus libera moecha
otia pacat degeret in thalamo.
quo tibi tum casu pulcerrima Laudamia,
ereptum est vita dulcius atque anima
coniugium: tanto te absorbens vertice amoris
aestus in abruptum detulerat barathrum,
quale ferunt Grai Peneum prope Cylleneum
siccare emulsa pingue palude solum,
quod quondam caesis montis fodisse medullis
audit falsiparens Amphitryoniades,
tempore quo certa Stymphalia monstra sagitta
perculit impero deterioris eri,
pluribus ut caeli lereretur ianua divis,
Hebe nec longa virginitate foret.
sed tuus altus amor marathro fuit altior illo,
qui tunc indomitam ferre iugum docuit:
nam nec tam carum confecto aetate parenti
una caput seri nata nepotis alit,

ey, tatlı günışığı, zavallı kardeşimden çalınan!
Seninle o anda gömüldü bütün evimiz,
seninle o anda uçup gitti bütün sevincimiz,
hayattayken tatlı sevginin beslediği.
Şimdi çok uzaklarda gömülüsün,
ne tanıdıklarımızın mezarları arasında,
ne de akrabalarımızın yanında küllerin,
meşum Troia alıkoymuş mezarını,
yaban ellerde, dünyanın bir ucundaki ıssızlıkta.
Aceleyle koşmuş buraya, her yerden Yunan gençleri
bırakıp evlerini, ocaklarını, kaçırdığı metresiyle
Paris özgür vaktini hoş geçirmesin diye, huzur dolu yatağında.
Bu yüzden güzeller güzeli Laudamia,
alındı elinden hayatından ve ruhundan çok
sevdiğin eşin: böylesi bir girdapla
yutup seni aşk ateşin, dipsiz bir kuyuya atmıştı,
Yunanlılar nasıl anlatır hani, Pheneus ve Cyllene yakınlarında
bataklığın suyunu içip kuruttuğunu bereketli toprağı,
o toprağın bir zamanlar dağın içlerini delip kazdığını
işitmişti Amphitryon'un üvey oğlu,
hedefini vuran bir okla Stymphalus canavarlarını
aşağılık efendisinin buyruğuyla öldürdüğü zaman,
aşındırılsın diye göğün kapısı tanrılarca daha çok,
ve uzun sürmesin diye Hebe'nin kızlığı.
Ama o kuyudan da derindi senin aşkın
yabanlıktan kurtarıp seni, boyunduruğa girmeyi öğretti:
ihtiyarlıktan omuzları çökmüş babasına değerli gelmez o kadar
biricik kızının beslediği geç doğmuş torununun başı,

qui, cum divitiis vix tandem inventus avitis
nomen testatas intulit in tabulas,
impia derisi gentilis gaudia tollens
suscitat a cano volturium capiti:
nec tantum niveo gavisa est ulla columbo
compar, quae multo dicitur improbius
oscula mordenti semper decerpere rostro
quam quae praecipue multivola est mulier:
sed tu horum magnos vicisti sola furores,
ut semel es flavo conciliata viro.
aut nihil aut paulo cui tum concedere digna
lux mea se nostrum contulit in gremium,
quam circumcursans hinc illinc saepe Cupido
fulgebat crocina candidus in tunica.
quae tamenetsi, uno non est contenta Catullo,
rara verecundae furta feremus erae,
ne minium simus stultorum more molesti:
saepe etiam Iuno, maxima caelicolum,
coniugis in culpa flagrantem concoquit iram
noscens omnivoli plurima furta Iovis.
atqui nec divis homines componere [fas est];

aequum est:
ingratum tremuli tolle parentis onus.
nec tamen illa mihi dexstra deducta paterna
ragrantem Assyrio venit odore domum,
sed furtiva dedit mira numuscula nocte
ipsius ex ipso dempta viri gremio.
quare illud satis est, si nobis is datur unis
quem lapide illa dies candidiore notat.

sonunda atadan kalma servete bir mirasçı bulununca güçbela
vasiyetnameye geçirince torununun adını yaşlı adam
alaya alınan bir akrabanın günahkâr sevincini ortadan kaldırıp
kır saçlarından akbabayı uçurur:
hiçbir dişi güvercin öylesine hoşlanmamıştır karbeyaz eşinden
gagasıyla ısıra ısıra öpücükler aldığı söylense de
doymak bilmez bir kadından bile daha acımasızca:
ancak sen tek başına bunların büyük çılgınlıklarının da ötesine geçtin,
sarışın erkeğinle birleşir birleşmez.
Ya hiç ya da azıcık lütuf bağışlıyordu
değerli ışığım, kendini koynuma attığı zaman,
etrafında Cupido sıçrayıp duruyordu bir oraya bir buraya
safran rengi giysisinin içinde bembeyaz ışıldıyordu.
Bir tek Catullus'la tatmin olmasa da,
mahçup sahibemin ender hilelerine katlanabilirim,
aptallar gibi aşırı sıkıcı olmamak için:
Gökte oturan büyük kadın Iuno bile gizledi öfkesini çoğu kez,
kocasının yediği haltlardan ötürü kudurup dururken,
bile bile nice kaçamağını her şeyi isteyen Iuppiter'in.
Yine de caiz değildir tanrılarla insanları karşılaştırmak,

. . . . . uygundur:
bırak titrek babanın uğursuz yükünü.
Elinden tutup getirmedi ki babası onu bana
Syria kokularıyla donanmış eve,
ama küçük armağanlarıydı gecenin kaçamaklar
kocasının koynundan çıkıp gelince.
Bu yüzden yeter bana, yalnız bana veriyorsa
daha parlak bir taşla işaretlediği günü.

Hoc tibi, quod potui, confectum carmne munus
pro multis, Alli, redditur officiis,
ne vostrum scabra tangat rubigine nomen
haec atque illa dies atque alia atque alia.
huc addent divi quam plurima, quae Themis olim
antiquis solita est munera ferre piis.
sitis felices et tu simul et tua vita
et domus, in qua [nos] lusimus et domina,
et qui principio nobis terram dedit haustis,
a quo sut primo omnia nata bona,
et longe ante omnes mihi quae me carior ipso est,
lux mea, qua viva vivere dulce mihi est!

Şiir biçiminde verebildiğim bu armağan
nice hizmetlerinden dolayı sana yollanıyor Allius,
bugün, o gün ve başka başka günler
kaba bir pasla adını örtmesin diye.
Sayısız armağan katacak buna tanrılar
vaktiyle Themis'in eski dindarlara
getirmeyi âdet edindiği armağanları.
Mutlu olasınız sen ve senin hayatın
oyunlar oynadığımız ev ve ev sahibesi,
ilkin, biz tükenenlere toprak veren,
ondan doğdu her iyilik öncelikle,
o daha değerlidir benim için kendimden bile
ışığım, sen yaşarken yaşamak benim için tatlıdır!

Noli admirari, quare tibi femina nulla,
Rufe, velit tenerum supposuisse femur,
non si illam rarae labefactes munere vestis
aut perluciduli deliciis lapidis.
laedit te quaedam mala fabula, qua tibi fertur
valle sub alarum trux habitare caper.
hunc metuunt omnes; neque mirum: nam mala valde est
bestia, nec quicum bella puella cubet.
quare aut crudelem nasorum interfice pestem,
aut admirari desine, cur fugiunt!

69

Hiç şaşma neden hiçbir kadın senin yumuşacık uyluğuna
sokulmak istemiyor diye Rufus,
armağan olarak sunduğun seyrek dokulu bir giysi
titretse bile onu, ya da şirin, saydam bir taş.
Kötü bir iftira yaralıyor seni, koltukaltlarına
ekşi bir teke kokusunun yerleştiğini söyleyen.
Herkes kaygı duyuyor bundan; hayrete gerek yok:
güzel bir kız yatağa girmez korkunç bir hayvanla.
Bu yüzden şu iğrenç sümüğünü yok et burnunun,
ya da vazgeç kadınlar neden kaçıyor diye hayret etmekten!

Nulli se dicit mulier mea nubere malle
quam mihi, non si se Iupiter ipse petat.
dicit: sed mulier cupido quod dicit amanti,
in vento et rapida scribere oportet aqua.

70

Senden başka kimseye varmam
diyor, sevdiğim, Iuppiter bile olsa.
Ama bir kadının ateşli âşığına söylediğini
rüzgâra ve akan suya yazmalı.

71

Si quoi iure bono sacer alarum obstitit hircus,
aut si quem merito tarda podagra secat,
aemulus iste tuus, qui vostrum exercet amorem,
mirifice est fato nactus utrumque malum.
nam quotiens futuit, totiens ulciscitur ambos:
illam affligit odore, ipse perit podagra.

71

İyi haklarla donanmış bir adam varsa
işinden alıkonan koltukaltlarının murdar ter kokusu yüzünden,
ya da ağır bir gut hastalığının layıkıyla işkence çektirdiği biri,
işte senin ortağın bu adam: sevgilinle teşriki mesai ediyor,
hayret ki her iki belayı da senden almış.
Çünkü ne zaman o kadınla yatsa, ikisinden de o kadar acısı çıkıyor:
kadın boğuluyor kokudan, adam da guttan mahvoluyor.

72

Dicebas quondam solum te nosse Catullum,
Lesbia, nec prae me velle tenere Iovem.
dilexi tum te non tantum, ut vulgus amicam,
sed pater ut gnatos diligit et generos.
nunc te cognovi: quare etsi impensius uror,
multo mi tamen es vilior et levior.
'qui potis est?' inquis. quod amantem iniuria talis
cogit amare magis, sed bene velle minus.

Bir zamanlar, Lesbia, biricik Catullus'un olduğumu,
beni Iuppiter'e bile değişmeyeceğini söylerdin.
O zaman, seni sıradan bir âşık gibi değil,
bir babanın oğullarını ve damatlarını sevdiği gibi sevmiştim.
Artık seni tanıyorum; senin için daha çok yanıp tutuşuyorsam da,
gözümde çok daha basit ve hoppa bir kadınsın.
Nasıl olur, diye soracaksın. Çünkü böyle bir haksızlık
bir âşığın aşkını şiddetlendirir, ama dostluğunu azaltır.

Desine de quoquam quicquam bene velle mereri
aut aliquem fieri posse putare pium.
omnia sunt ingrata, nihil fecisse benigne
[prodest], immo etiam taedet obestque magis:
ut mihi, quem nemo gravius nec acerbius urget,
quam modo qui me unum atque unicum amicum habuit.

Birine iyi hizmet etmeyi istemekten vazgeç
ya da birinin saygıdeğer olabileceğini düşünmekten.
Herkes nankör, işe yaramıyor birine kerem eylemek
üstelik daha da çok bıkkınlık ve zarar veriyor:
bana olduğu gibi, kimse bundan daha acı vererek
sık boğaz etmedi beni, tek ve biricik dostu saydığı bana yaptıklarından.

Gellius audierat patruum obiurgare solere,
si quis delicias diceret aut faceret.
hoc ne ipsi accideret, patrui perdepsuit ipsam
uxorem et patruum reddidit Arpocratem.
quod voluit fecit: nam, quamvis irrumet ipsum
nunc patruum, verbum non faciet patruus.

74

Gellius duymuş ki amcası âdet edinmiş azarlamayı
biri oynaşmalarını anlatsa, ya da oynaşsa.
Bu durum başına gelmesin diye baştan çıkardı amcasının
karısını ve amcasını Arpocrates'e dönüştürdü.
İstediği oldu: şimdi amcasını düzse bile
adam tek kelime edemeyecek.

75

Huc est mens deducta tua, mea Lesbia, culpa
atque ita se officio perdidit ipsa suo,
ut iam nec bene velle queat tibi, si optuma fias,
nec desistere amare, omnia si facias.

Bu hallere düşmemin sebebi sensin Lesbia'm
aklım öyle yiyip bitirdi ki kendini sana düşkünlüğünden,
artık ne senin iyi olmanı diliyor, en iyi kadın olsan da,
ne de seni sevmekten vazgeçebiliyor, her şeyi yapsan da.

76

Si qua recordanti benefacta priora voluptas
est homini, cum se cogitat esse pium
nec sanctam violasse fidem, nec foedere nullo
divum ad fallendos numine abusum homines:
multa parata manent in longa aetate, Catulle,
ex hoc ingrato gaudia amore tibi. | possunt
nam quaecumque homines bene cuiquam aut dicere
aut facere, haec a te dictaque factaque sunt:
omnia quae ingratae perierunt credita menti.
quare cur te iam amplius excrucies?
quin tu animo offirmas atque istinc teque reducis
et dis invitis desinis esse miser?
difficile est longum subito deponore amorem;
difficile est, verum hoc, qua lubet, efficias:
una salus haec est, hoc est tibi pervincendum;
hoc facias, sive id non pote sive pote.
O di, si vestrum est misereri, aut si quibus umquam
extremo, iam ipsi in morte, tulistis opem,
me miserum aspicite et, si vitam puriter egi,
eripite hanc pestem perniciemque mihi!
hei mihi, subrepens imos ut torpor in artus
expulit ex omni pectore laetitias.
non iam illud quaero, contra me ut diligat illa,
aut, quod non potis est, esse pudica velit:
ipse valere opto et taetrum hunc deponere morbum.
o di, reddite mi hoc pro pietate mea!

Önceden yaptığı iyilikleri anımsamak nasıl zevk verirse insana
görevine nasıl düşkün olduğunu
kutsal andını bozmadığını
ve hiçbir anlaşmasında insanları aldatmak için
tanrıların iradesini kötüye kullanmadığını:
uzun ömründe de sana, Catullus, nice sevinçler kalır
şu kadri bilinmeyen aşkından.
Çünkü insanlar iyilik adına ne söyleyebilir, ne yapabilirse
senin tarafından söylenmiş ve yapılmıştır:
her şey mahvolup gitti değer bilmez bir yüreğe emanet edilen.
Öyleyse neden kendini daha çok kahrediyorsun?
Neden yüreğini pek tutmayıp kendini geri çekmiyorsun
gönülsüz tanrılara karşı zavallı olmaktan vazgeçmiyorsun?
Zordur birdenbire uzun bir aşktan kurtulmak;
zordur, gerçek bu, ama ne yapıp yapıp bunu başarmalısın:
tek kurtuluşun bu, üstesinden gelmelisin;
mümkün olsa da olmasa da yapacağın bu.
Ey tanrılar, sizin işinizse acımak, ölümün
tam kıyısındaki birilerine el uzatırsanız son kez,
şöyle bir bakın zavallı bana, yaşamımı lekesiz olarak
sürdürdüysem, bu belayı ve yıkımı alın benden!
Vah bana, uyuşukluk gibi işleyerek en iç eklemlerime
kaldırdı tüm sevincimi yüreğimden!
Artık istemiyorum sevgime karşılık vermesini
ya da olamayacak bir şey olduğundan
namuslu olmayı kabul etmesini de:
bizzat sağlıklı olmayı diliyorum
ve bu iğrenç hastalıktan kurtulmayı:
ey tanrılar, benim inancıma karşılık
bağışlayın bana bunu!

77

Rufe mihi frustra ac nequiquam credite amice
(frustra? immo magno cum pretio atque malo),
sicine subrepsti mi atque intestina perurens
ei misero eripuisti omnia nostra bona?
eripuisti, eheu nostrae crudele venenum
vitae, eheu nostrae pestis amicitiae!

Rufus, kendisine boşuna inandığım dost
(boşuna mı? daha da kötüsü, bana pahalıya mal oldu),
gizlice bana sokulup içimi yakıp kavurarak
zavallı benden alıp götürdün bütün iyilikleri, öyle mi?
Alıp götürdün, yazık, hayatımın acımasız zehiri,
yazık, dostluğumun belası!

Gallus habet fratres, quorum est lepidissima coniunx
alterius, lepidus filius alterius.
Gallus homo est bellus: nam dulces iungit amores,
cum puero ut bello bella puella cubet.
Gallus homo est stultus nec se videt esse maritum,
qui patruus patrui monstret adulterium.

İki erkek kardeşi var Gallus'un, birinin eşi çok zarif,
öbürünün de zarif bir oğlu var.
Gallus yakışıklı bir adam: çünkü tatlı âşıkları boyunduruğa vuruyor,
yakışıklı oğlanla güzel kızı yatırmak için.
Gallus aptalın teki, evli bir adam olduğunu görmüyor,
yeğenini amcasının karısıyla zinaya itiyor.

Sed nunc id doleo, quod purae pura puellae
savia conminxit spurca saliva tua.
verun id non impune feres: nam te omnia saecla
noscent et, qui sis, fama loquetur anus.

Gel gör ki saf bir kızın tertemiz dudağının
şimdi senin iğrenç tükürüğünle birleşmesi bana acı veriyor.
Cezasız kalmayacaksın ama: çünkü seni bütün yüzyıllar tanıyacak
yıllanmış dedikodular senin kim olduğunu anlatacak.

Lesbius est pulcer: quid ni? quem Lesbia malit
quam te cum tota gente, Catulle, tua.
sed tamen hic pulcer vendat cum gente Catullum,
si tria notorum savia reppererit.

79

Güzel çocuk Lesbius: Neden olmasın ki?
Lesbia onu yeğler sana, tüm soyunla birlikte Catullus.
Yine de bu çocuk Catullus'u tüm soyuyla satsın bakalım,
bulabilirlerse tanıdıklar arasında üç beş tanık.

Quid dicam, Gelli, quare rosea ista labella
hiberna fiant candidiora nive,
mane domo cum exis et cum te octava quiete
e molli longo suscitat hora die?
nescioquid certe est: an vere fama susurrat
grandia te medii tenta vorare viri?
sic certe est: clamant Victoris rupta miselli
ilia et emulso labra notata sero.

Ne demeliyim, Gellius, şu gül dudaklarının
kışın karından daha beyaz olmasına,
sabah evden çıkarken, uzun yaz gününün sekizinci saatinde
asude uykusundan uyanırken?
Kuşkusuz bir şey olmalı: kulağımıza çalınanlar gerçek mi
adamın büyüyen orasını içine çekip yuttuğun?
Kuşkusuz böyle: zavallı Victor'un kasıkları çatlayıp haykırıyor
ve emilen suyla damgalanmış dudakların.

Nemone in tanto potuit populo esse, Iuventi,
bellus homo, quem tu diligere inciperes,
praeterquam iste tuus moribunda ab sede Pisauri
hospes inaurata pallidior statua?
qui tibi nunc cordi est, quem tu praeponere nobis
audes: et nescis, quid facinus facias.

81

Bunca insan arasında hiç mi sosyetik yok, Iuventius,
değer vermeye başlayacağın, üstelik şu senin
Pisaurum'un ölümlü yöresinden gelen konuğun
altın yaldızlı heykelden daha soluk değil mi?
Kalbini kazanmış senin, sen de kalkmış onu bana tercih ediyorsun,
nasıl bir kalleşlik ettiğini bilmeden.

Quinti, si tibi vis oculos debere Catullum
    aut aliud si quid carius est oculis,
eripere ei noli, multo quod carius illi
    est oculis seu quid carius est oculis.

82

Quintius, sana gözleri borçlu kalsın istiyorsan Catullus'un
ya da gözlerinden değerli bir şeyi varsa onu,
alıp kaçma sakın, kendisine gözlerinden değerli gelen
ya da gözlerinden daha değerli olan şeyi.

83

Lesbia mi praesente viro mala plurima dicit:
haec illi fatuo maxima laetitia
mule, nihil sentis. si nostri oblita taceret,
sana esset; nunc quod gannit et obloquitur,
non solum meminit, sed, quae multo acrior est res,
irata est: hoc est, uritur et loquitur.

Lesbia çok kötü şeyler söyler bana kocasının önünde:
o ahmağın çok hoşuna gider bu sözler.
Seni katır, hiçbir şeyden çakmıyorsun. Beni unutup sussaydı eğer
sağlıklı olurdu: kesik kesik havlayıp örtülü konuştuğuna göre,
beni yalnız hatırlamakla kalmıyor, aynı zamanda,
sorun daha da vahim, kızgınlıktan köpürüyor: yanıyor yani,
konuşup duruyor.

'Chommoda' dicebat, si quando 'commoda' vellet
    dicere, et 'insidias' Arrius 'hinsidias',
et tum mirifice sperabat se esse locutum,
    cum, quantum poterat, dixerat 'hinsidias'.
credo, sic mater, sic liber avunculus eius,
    sic maternus avus dixerat atque avia.
hoc misso in Syriam requierant omnibus aures:
    audibant eadem haec leniter et leviter
nec sibi postilla metuebant talia verba,
    cum subito affertur nuntius horribilis
Ionios fluctus, postquam illuc Arrius isset,
    iam non Ionios esse, sed – Hionios.

"Münasip" demek istediğinde "hünasip" derdi Arrius
"tuzak" demek istediğinde de "huzak",
ve o zaman kendinin mucizevi konuştuğunu sanırdı,
olanca sesiyle "huzak" diye bağırdığı zaman.
Kuşkusuz annesi de, azatlı dayısı da böyle söylerdi,
böyle söylerdi dedesi ve anneannesi.
Bu adam Syria'ya gönderildiğinde herkesin kulakları bayram etmişti:
yine aynı sözcükleri duyuyorlardı yumuşak ve hafifçe,
korkuları yoktu neyse artık bu tür sözcüklerden,
derken korkunç bir haber sardı ortalığı
Arrius oraya gittiğinden beri Ionia denizi,
Ionia değil, Hionia'ydı artık.

85

Odi et amo. quare id faciam, fortasse requiris.
nescio, sed fieri sentio et excrucior.

85

Nefret ediyorum ve seviyorum. Neden diye sorarsan, bilmiyorum, böyle geçiyor içimden, ve kahroluyorum.

Quintia formosa est multis, mihi candida, longa,
recta est. haec ego sic singula confiteor,
totum illud 'formosa' nego: nam nulla venustas,
nulla in tam magno est corpore mica salis.
Lesbia formosa est, quae cum pulcerrima tota est,
tum omnibus una omnis subripuit veneres.

86

Quintia çoğu için güzeldir, bana göre hoş, uzun boylu
ve dürüsttür. Bunları tek tek itiraf ediyorum,
"güzel" olduğu hariç: çünkü zarafetten eser yok
böyle iri bir gövdede tuz tanesi kadar.
Lesbia güzeldir, en güzel her şeye sahip olduğundan,
çalmıştır bütün kadınlardan her tür çekiciliği.

87

Nulla potest mulier tantum se dicere amatam
vere, quantum a me Lesbia amata mea est;
nulla fides ullo fuit umquam foedere tanta,
quanta in amore tuo ex parte reperta mea est.

87

Söyleyemez hiçbir kadın gerçekten sevildiğini
benim Lesbia'mı sevdiğim kadar;
böyle bir birleşmede duyulmadı hiçbir zaman güven
senin aşkına duyduğum kadar.

88

Quid facit is, Gelli, qui cum matre atque sorore
prurit et abiectis pervigilat tunicis?
quid facit is, patruum qui non sinit esse maritum?
ecquid scis, quantum suscipiat sceleris?
Suscipit, o Gelli, quantum non ultima Tethys
nec genitor nympharum abluit Oceanus:
nam nihil est quicquam sceleris, quo prodeat ultra,
non si demisso se ipse voret capite.

88

Ne yapıyor o adam, Gellius, annesiyle ve kardeşiyle
kaşınıp duran, giysisini fırlatıp uykusuz geceler geçiren,
ne yapıyor o adam, amcasının kocalık etmesine izin vermeyen?
Biliyor musun ne büyük bir günah işliyor?
Evet işliyor, ey Gellius, bu kadarını ne dünyanın son durağı Tethys
ne de su perilerinin babası Oceanus yıkayıp temizleyemedi:
çünkü hiç kimse bundan daha aşırı bir suç işleyemez,
başını öne eğip kendini düzse bile.

Gellius est tenuis: quid ni? cui tam bona mater
tamque valens vivat tamque venusta soror
tamque bonus patruus tamque omnia plena puellis
cognatis, quare is desinat esse macer?
qui ut nihil attingat, nisi quod fas tangere non est,
quantumvis quare sit macer invenies.

Gellius incecik: nasıl olmasın ki? Bu kadar iyi
bu kadar sağlıklı yaşayan bir anası, bu kadar çekici bir kızkardeşi,
bu kadar iyi bir amcası olan, çevresini sarmış onca kız akrabasıyla
dolaşan kişi, sıskalıktan nasıl vazgeçsin ki?
Dokunması caiz olmayana dokunsa bile yalnız
neden sıska olduğunu dilediğince anlayabilirsin.

Nascatur magus ex Gelli matrisque nefando
coniugio et discat Persicum aruspicium:
nam magus ex matre et gnato gignatur oportet,
si vera est Persarum impia religio,
gratus ut accepto veneretur carmine divos
omentum in flamma pingue liquefaciens.

Gellius ile annesinin günahkâr birleşmesinden
bir büyücü doğsun ve Persler'in kehanet sanatını öğrensin:
çünkü anayla oğuldan bir büyücü çıkması gerekir,
Persler'in günahkâr dini gerçekse,
öyle ki o bağırsağı ateşte yağla eriterek
makbul bir duayla tanrıların lütfunu kazanabilir.

Non ideo, Gelli, sperabam te mihi fidum
in misero hoc nostro, hoc perdito amore fore,
quod te cognossem bene constantemve putarem
aut posse a turpi mentem inhibere probro,
sed neque quod matrem nec germanam esse videbam
hanc tibi, cuius me magnus edebat amor;
et quamvis tecum multo coniungerer usu,
non satis id causae credideram esse tibi.
tu satis id duxti: tantum tibi gaudium in omni
culpa est, in quacumque est aliquid sceleris.

Bundan dolayı, Gellius, bana bağlı kalacağını umuyordum
şu acınası, şu darmadağan olan aşkımızda,
seni iyi tanıdığımdan ya da olgunlaştığını düşündüğümden değil,
zihnini alçak bir iftiradan sakınmayı düşündüğümden de değil,
büyük aşkının beni yiyip tükettiği bu kadının
senin ne annen ne de öz kardeşin olduğunu gördüğümden.
Ve sana çok büyük bir dostlukla bağlandığım halde,
o nedenin sana yeterli olacağına inanmamıştım.
sen yeterli saydın: bunca zevk aldığın
her ayıpta onca büyük bir bela saklıdır.

Lesbia mi dicit semper male nec tacet umquam
de me: Lesbia me dispeream nisi amat.
quo signo? quia sunt totidem mea: deprecor illam
assidue, verum dispeream nisi amo.

Lesbia durmadan benim hakkımda atıp tutuyor:
eğer beni sevmiyorsa kahrolayım,
neden mi? ben de aynı şeyi yapıyorum: onun için
atıp tutuyorum, ama sevmiyorsam kahrolayım.

Nil minium studeo, Caesar, tibi velle placere
nec scire, utrum sis albus an ater homo.

Hiç derdim değil Caesar, hoşuna gitmeyi istemek
ne de bilmek, ak mı kara mı bir adam olduğunu.

'Mentula moechatur.' moechatur mentula certe.
hoc est, quod dicunt: 'ipsa olera olla legit.'

"Zina ediyor Mentula." Elbet zina eder Mentula.
Derler ya, "her şey dengi dengine."

Zmyrna mei Cinnae nonam post denique messem
quam coepta est nonamque edita post hiemem,
milia cum interea quingenta Hortensius uno

Zmyrna cavas Satrachi penitus mittetur ad undas,
Zmyrnam cana diu saecula pervoluent.
at Volusi annales Paduam morientur ad ipsam
et laxas scombris saepe dabunt tunicas.
parva mei mihi sint cordi monumenta [sodalis]:
at populus tumido gaudeat Antimacho.

Sonunda Zmyrna'sı yayımlandı Cinna'cığımın
dokuz kış, dokuz yaz geçtikten sonra,
Hortensius beş yüz bin dize yazarken bu arada yılda

Başaşağı gönderilecek Zmyrna, Satrachus'un derin yataklı sularına,
ak saçlı yüzyıllar baştan sona okuyacaklar Zmyrna'yı.
Ama Padua ırmağında yok olacak Volusius'un yıllıkları
ve uskumrular girecek geniş derilerine kaç kez
yürekten değer veririm dostumun küçük yapıtlarına benim
şişik Antimachus'tan da halk zevk alsın.

Si quicquam mutis gratum acceptumve sepulcris
accidere a nostro, Calve, dolore potest,
quo desiderio veteres renovamus amores
atque olim missas flemus amicitias:
certe non tanto mors immatura dolorist
Quintiliae, quantum gaudet amore tuo.

Bir sevinç duyuyor, bir haz alabiliyorsa
sessiz gömüler acımdan, Calvus,
yenileyelim bu arzuyla eski aşklarımızı
gözyaşı dökelim vaktiyle gönderilen dostlarımıza:
kuşkusuz acı duymaz zamansız ölümünden
Quintilia, sevginden aldığım haz kadar.

Non (ita me di | ament) quicquam referre putavi,
utrum os an culum | olfacerem Aemilio.
nilo mundius hoc, nihiloque immundius illud,
verum etiam culus mundior et melior:
nam sine dentibus est. hoc dentis sesquipedalis,
gingivas vero ploxeni habet veteris,
praeterea rictum, qualem diffissus in aestu
meientis mulae cunnus habere solet.
hic fututt multas et se facit esse venustum,
et non pistrino traditur atque asino?
quem si qua attingit, non illam posse putemus
aegroti culum lingere carnificis?

Kimse ilgilenmez diye düşündüm (tanrılar beni gözetsin),
Aemilius'un ağzını ya da kıçını koklamamla.
Biri öbüründen temiz, öbürü de ötekinden pis değil,
hatta kıçı daha temiz, daha iyi:
dişleri yok çünkü. Ötekinin ağzındaki diş bir buçuk ayak,
dişetleri de eski bir araba tıpkı,
bir esnedi mi bütün dişleri görünüyor,
yazın ayrık ayrık işeyen katırın kıçı gibi.
Çok kadın becerdi, aklı sıra çekici;
yine de değirmen taşının ve eşeğin yerine konulmaz mı?
Bir kadın dokunacak olsa ona, o kadın için de düşünmez miyiz
hastalıklı bir celladın kıçını yaladığını?

In te, si in quemquam, dici pote, putide Victi,
id quod verbosis dicitur et fatuis:
ista cum lingua, si usus veniat tibi, possis
culos et crepidas lingere carpatinas.
si nos omnino vis omnes perdere, Victi,
hiscas: omnino quod cupis efficies.

Herkesten çok sana yaraşır kokuşmuş Victius,
gevezelerle ahmaklar için söylenen şey:
çıkarına gelse, yakalayabilirsin dilinle
kıçlarını, sandallarını, çariklarını.
Hepimizi toptan yok etmek istiyorsan, Victius,
ağzını açıp konuşman yeter: her şey toptan yok olur.

Surrupui tibi, dum ludis, mellite Iuventi,
suaviolum dulci dulcius ambrosia.
verum id non impune tuli: namque amplius horam
suffixum in summa me memini esse cruce,
dum tibi me purgo nec possum fletibus ullis
tantillum vestrae demere saevitiae.
nam simul id factum est, multis diluta labella
guttis abstersti lomnibus articulis,
ne quicquam nostro contractum ex ore maneret,
tamquam commictae spurca saliva lupae.
praeterea infesto miserum me tradere Amori
non cessasti omnique excruciare modo,
ut mi ex ambrosia mutatum iam foret illud
suaviolum tristi tristius elleboro.
quam quoniam poenam misero proponis amori,
numquam iam posthac basia surripiam.

Bir öpücük çaldım senden, oyun oynarken, baldan tatlı Iuventius,
tatlı ambrosiadan daha tatlı.
Gerçekten cezamı çektim ben: çünkü hatırlıyorum bir saatten çok
darağacının tepesinde asılı kaldığımı,
kendimi sana karşı temize çıkarırken,
gözyaşlarımla hiç yatıştıramam kızgınlığını azıcık olsun.
Çünkü bu olur olmaz, ıslak, küçücük dudaklarını
su damlalarıyla sildin tek tek parmaklarınla,
ağzımdan bir şey bulaşıp kalmasın diye,
çamura batmış bir fahişenin iğrenç tükürüğü gibi.
Üstelik, unutmadın ben zavallıyı güvençsiz Aşk'a teslim etmeyi,
türlü türlü işkencede bulunmayı,
öyle ki, artık benim için ambrosialıktan çıkan
o tatlı öpücük acı baldırandan da acı.
Değil mi ki, bu cezayı reva gördün zavallı aşkıma
bundan böyle asla çalmam senden tek öpücük bile.

Caelius Aufilenum et Quintius Aufilenam
flos Veronensum depereunt iuvenum,
hic fratrem, ille sororem. hoc est quod dicitur illud
'fraternum' vere 'dulce sodalicium'
cui faveam potius? Caeli, tibi: nam tua nobis
per facta exhibita est unica amicitia,
cum vesana meas torreret flamma medullas.
sis felix, Caeli, sis in amore potens!

Caelius Aufilenus'a, Quintius da Aufilena'ya
deli oluyor, Verona gençliğinin bu iki çiçeği,
biri erkek kardeşi için deliriyor, öbürü kız kardeşi için
işte buna denir kardeşçe tatlı dostluk!
Daha çok hangisinin yanında olayım? Senin, Caelius:
çünkü sen benzersiz bir dostluk gösterdin bana,
gözü dönmüş bir ateş kavurduğunda iliklerimi.
Mutlu ol, Caelius, ve güçlü ol aşkta!

Multas per gentes et multa per aequora vectus
    advenio has miseras, frater, ad inferias,
ut te postremo donarem munere mortis
    et mutam –nequiquam!– alloquerer cinerem,
quandoquidem fortuna mihi tete abstulit ipsum,
    heu, miser indigne frater adempte mihi!
nunc tamen interea haec, prisco quae more parentum
    tradita sunt tristi munere ad inferias,
accipe fraterno multum manantia fletu
    atque in perpetuum, frater, ave atque vale!

Nice ülkeler, nice denizler aşarak geliyorum
kardeşim, bu acıklı cenaze törenine,
sunmak için ölümün son armağanını sana
ve seslenmek için, boşuna biliyorum, sessiz külüne,
ayırmış bir kez alınyazısı seni benden,
heyhat, benden zamansız koparılan kardeşim!
Yine de kabul et bunları törenin için
ana babamın eski töresinden kalan bu hüzünlü armağanı,
ve sonsuzluğa doğru, güle güle kardeşim, hoşça kal!

Si quicquam tacito commissum est fido ab amico,
cuius sit penitus nota fides animi,
meque esse invenies illorum iure sacratum,
Corneli, et factum me esse puta Arpocratem.

Güvenilir bir dost bir sır emanet ederse sessizce,
ruhundaki bağlılığı kesinlikle bildiği birine,
beni onların dinsel töreniyle kutsanmış bulacaksın,
Cornelius, ve benim Arpocrates olduğumu düşün.

Aut sodes mihi redde decem sestertia, Silo,
deinde esto quamvis saevus et indomitus:
Aut, si te nummi delectant, desine quaeso
leno esse atque idem saevus et indomitus!

Silo, lütfen geri ver bana on bin sestersimi,
sonra istediğin kadar sert ol, istediğin kadar dizginsiz:
ya da para hoşuna gidiyorsa, rica ederim, bırak
pezevenkliği, sert ve dizginsiz olmayı.

Credis me potuisse meae maledicere vitae,
ambobus mihi quae carior est oculis?
non potui, nec, si possem, tamperdite amarem:
sed tu cum Tappone omnia monstra facis.

İnanıyor musun kötü konuşmuş olabileceğime,
iki gözümden değerli hayatım, sevgilime?
Konuşamadım, konuşsaydım, sevebilir miydim mahvolurcasına:
sen Tappo'yla birlikte her şeyi canavarlaştırıyorsun.

Mentula conatur Pipleium scandere montem:
Musae furcillis praecipitem eiciunt.

Mentula çıkmaya çalışıyor Pimpla dağına:
esin perileri başaşağı atıyorlar onu küçük çatallarıyla.

Cum puero bello praeconem qui videt esse,
quid credat, nisi se vendere discupere?

106

Bir tellalın yanında güzel bir oğlan görünce,
onun kendini satmak istemesinden başka neye inanabilir insan?

Si quoi quid cupido | optantique optigit umquam
insperanti, hoc est gratum animo proprie.
quare hoc est gratum nobis quoque, carius auro,
quod te restituis, Lesbia, mi cupido,
restituis cupido atque insperanti, ipsa refers te
nobis: o lucem candidiore nota!
qui me uno vivit felicior aut magis hac res
optandas vita dicere quis poterit?

Kişi kavuşursa hiç ummadığı, heves ettiği bir şeye
gerçektir içinde kıpraşan sevinç.
Benim de işte böyle bir sevinç var içimde, altından değerli,
çünkü geri döndün Lesbia, seni nicedir özleyen
ama hiç umudu kalmayan bana geri döndün:
Ey parlak ışığıyla ünlenen gün!
Var mı benden mutlu yaşayan, kim söyleyebilir
daha çok istenecek şeyler olduğunu yaşamdan?

Si, Comini, populi arbitrio tua cana senectus
spurcata inpuris moribus intereat,
non equidem dubito, quin primum inimica bonorum
lingua execta avido sit data vulturio,
effossos oculos voret atro gutture corvus,
intestina canes, cetera membra lupi.

Halkın yargısıyla akıp giderse, Cominius
şu rezil yaşamla kirlenmiş ahir ömrün,
hiç kuşku duymam, önce iyi insanlara düşman dilin
açgözlü bir akbabaya yem olup koparılsa,
kara gırtlaklı karga oyup gözlerini yutsa,
bağırsaklarını köpekler, öbür organlarını da kurtlar.

Iocundum, mea vita, mihi proponis amorem
    hunc nostrum inter nos perpetuumque fore.
Di magni, facite, ut vere promittere possit
    atque id sincere dicat et ex animo,
ut liceat nobis tota perducere vita
    aeternum hoc sanctae foedus amicitiae.

Bana söz veriyorsun, hayatım, aramızdaki
tatlı aşkımız sonsuza dek sürecek diye.
Ulu tanrılar, gerçek olsun verdiği söz
sağlayın içten, yürekten söylemesini bunu,
öyle ki kutsal dostluğumuzun bu sonsuz anlaşması
ömrümüz boyunca sürsün dursun.

Aufilena, bonae semper laudantur amicae:
    accipiunt pretium, quae facere instituunt.
tu, quod promisti, mihi quod mentita inimica es,
    quod nec das et fers saepe, facis facinus.
aut facere ingenuae est, aut non promisse pudicae,
    Aufilena, fuit: sed data corripere
fraudando est facinus plus quam meretricis avarae,
    quae sese toto corpore prostituit.

110

Erdemli sevgililer, ey Aufilena, her zaman övülür:
parasını alırlar, ama kafalarına koyduklarını da yaparlar.
Oysa sen, söz verdiğin şeyi yapmadın, düşmanımsın,
vermek nerde, hep alıp götürüyorsun suç işleyerek.
Ya soylu bir kadına yaraşır gibi yerine getirseydin sözünü
ya da namuslu bir kadın gibi söz vermeseydin,
Aufilena, verilenleri dolandırıp gasp etmek daha büyük suçtur
gözü doymaz bir fahişenin gövdesini satılığa çıkarmaktan.

Aufilena, viro contentam vivere solo,
    nuptarum laus est laudibus ex nimiis:
sed cuivis quamvis potius succumbere par est,
    quam matrem fratres [te parere] ex patruo.

Bir tek adamla mutlu yaşamak, Aufilena,
gelinlerin bütün övünçlerinden üstündür:
ama canının çektiğiyle olmak daha yaraşır bir kadına,
amcasıyla yatıp kendine kardeş getirmektense.

Multus homo es, Naso, neque tecum multus homo est, qui descendit: Naso, multus es et – pathicus.

Koca adamsın Naso, ama seninle düşüp kalkan
koca adam değil ki: koca adamsın Naso ve ibnesin.

Consule Pompeio primum duo, Cinna, solebant
    Maeciliam; facto consule nunc iterum
manserunt duo, sed creverunt milia in unum
    singula: fecundum semen adulterio!

Maecilia'yla yatıp kalkan iki kişi vardı, Cinna,
ilk defa konsül olduğunda Pompeius; şimdi yine o konsül oldu
onlar da iki kişi kaldılar, ama her biri bin oldu
teker teker: doğurgan tohum zina işledi!

Firmanus saltus non falso, Mentula, dives
fertur, qui tot res in se habet egregias,
aucupium, omne genus piscis, prata, arva ferasque.
nequiquam: fructus sumptibus exuperat.
quare concedo sit dives, dum omnia desint;
saltum laudemus, dummodo | ipse egeat.

Yalan değil, Firmum'daki topraklarıyla zengin
sayılır Mentula, bunca üstün şeye sahipken,
yaban kuşlarına, türlü balıklara, çayırlara, tarlalara ve yabanıl hayvanlara.
Boşuna, giderleri gelirini aşıyor.
Öyleyse, bırakayım da zengin olsun, her şeyini
yitirmesi koşuluyla, topraklarını öveduralım o bunlardan yoksun kalırken.

Mentula habet instar triginta iugera prati,
quadraginta arvi: cetera sunt maria.
cur non divitiis Croesum superare potis sit
uno qui in saltu tot bona possideat,
prata, arva, ingentis silvas saltusque paludesque
usque ad Hyperboreos et mare ad Oceanum?
omnia magna haec sunt, tamen ipsest maximus ultro,
non homo, sed vero mentula magna minax.

Geniş çayırları var Mentula'nın,
dönüm dönüm toprakları: kalanı deniz,
zenginlikte neden geçmesin Kroisos'u
bir toprakta bunca malı mülkü barındırıyor,
çayır çimeni, tarlaları, geniş ormanları, meraları, gölleri,
ta Hyperborlar'a, Okyanus'a kadar.
Bütün bunlar büyük, ama en büyüğü kendisi,
insan değil o, tehditkâr bir mentula.

Saepe tibi studioso animo venante requirens
carmina uti possem mittere Battiadae,
qui te lenirem nobis, neu conarere
tela infesta [meum] mittere in usque caput,
hunc video mihi nunc frustra sumptum esse laborem,
Gelli, nec nostras hic valuisse preces.
contra nos tela ista tua evitamus amictu:
at fixus nostris tu dabi(s) supplicium.

Zaman zaman düşünür de beynimi yerim
Kallimakhos'un şiirlerini sana nasıl gönderebilirim diye,
senin gönlünü yatıştırayım diye
düşmanca oklarını başıma yollamaya kalkışma diye,
şimdi görüyorum bu çabamın boşa gittiğini, Gellius,
hiç değer vermedin isteklerime
senin mızraklarından sakınıyorum zırhımı kuşanıp,
ama zokayı yutacaksın seni delip geçince oklarım.

FRAGMENTA

1. *Terentianus Maurus 2754 sqq.:*

   Hunc lucum tibi dedico consecroque, Priape,
   qua domus tua Lampsaci est quaque [lege] Priapi:
   nam te praecipue in suis urbibus colit ora
   Hellespontia ceteris ostriosior oris.

2. *Nonius Marcellus 134 M.:*

   — ∪ | — ∪ ∪ | de meo ligurrire libido est.

3. *Porphyrio ad Hor. carm. I 16, 22:*

   At non effugies meos iambos.

ŞİİRLERDEN KALANLAR

1 Terentianus Maurus 2754 vd.:

Sana sunuyorum bu koruyu, Priapus, sana adıyorum
Lampsacus'taki Priapus'un evinin töresi uyarınca.
Çünkü sana tapar özellikle, Hellespontus kıyısı kendi kentlerinde,
öbür kıyılara göre istiridyesi bol bir kıyıdır bu.

2. Nonius Marcellus 134 M.:

— ∪ | — ∪ ∪ | *benim için bir keyiftir tat almak.*

3. Porphyrio ad Hor. carm. I 16, 22:

Ama kaçıp kurtulamayacaksın yergilerimden.

ŞİİRLER İÇİN NOTLAR

1

süngertaşıyla Eskiçağ dünyasında ruloların kenarlarını düzleştirmek için süngertaşı (ponzataşı) kullanılırdı.
Cornelius Nepos: (İÖ y 99-24): Catullus'un şiirlerini adadığı çağdaşı şair.
Iuppiter: Eski Yunan mitolojisinde *Zeus* adıyla bilinen ve hem Eski Yunan'da hem Roma'da tanrıların babası olan en güçlü tanrı; Saturnus'un oğullarından biri; Gök Tanrısı.
ey koruyucu bakirem ... : bir esin perisine ithaf.

2

sevdiğim kızın Catullus bu şiirde sevgilisi Lesbia'dan sözetmektedir.

2a

Yalnız üç dizesi elimize geçen bu şiirde sözü edilen, avcı kız Atalante'dir: Babası Iasos'un erkek gibi yetiştirdiği ve koşuda kimsenin geçemediği Atalante, Arkadya'da Artemis'in simgesi olarak bilinir. Kız oğlan kız kalmaya ant içtiği için, kendisiyle birlikte olmak isteyenlerle yarışa girer ve taliplerini bu yarışlarda geçerek kargısıyla öldürür. Ancak Hippomenes (ya da Melanion) adlı bir delikanlı Aphrodite'nin Kıbrıs'taki tapınağından aldığı söylenen üç altın elmayla bu yarışa katılınca işler değişir.

Delikanlı yarış sırasında elmaları teker teker yere atar, Atalante elmaların cazibesine dayanamayıp onları toplamaya çalışır. Bu yüzden yarışı kaybeder ve delikanlıyla evlenir.

3

Venus: Eski Yunan mitolojisinde Aphrodite olarak bilinen aşk, sevgi ve sevişmeyi simgeleyen tanrıça. *Theogonia*'da (160-206) bu tanrıçanın denizin köpüklü dalgalardan doğduğu anlatılır.
Cupido: Venus'un oğlu olarak bilinen ve annesiyle birlikte aşkın güç kaynağı olarak gösterilen tanrı. Eski Yunan dünyasında Eros olarak bilinir. Şiirlerde, insanları oklarıyla yaralayan afacan bir çocuk olarak tasvir edilmiştir.
Orcus: Romalılar'a göre ölümün meskeni, yeraltı dünyası.

4

tekne [*phasellus*] İlk başlarda Mısır'da kullanılan ve papirüs ya da kilden inşa edilen fasulye kabuğuna benzer hafif bir tekne türü. Sonraları daha geniş ve büyük bir tür seyahat aracı ve yük gemisi olarak kullanılmaya başlandı (*Bkz.* Sallust. *Hist.* 111, 8).
Bu şiirde birçok seyahat yapmış, şimdilerde kullanılmayan ve Kastor ile Polluks'a adanmış böyle bir tekneden sözediliyor.
Kyklad adaları [*Cyclades*]: Ege Denizi'nde adalar topluluğu.
Rodos [*Rhodus*]: Rodos Adası.
Trakya [*Tracia*]: Bugünkü Trakya.
Propontis: Marmara Denizi.
Pontus: Karadeniz. Karadenizin güney kıyıları ormanlıktı ve gemi yapımında önemli bir özelliğe sahipti.
Cythorus: Cytorus'un Paphlogonia'daki limanının üzerindeki tepeler.
Amastris: Bir Karadeniz şehri, Paphlogonia'nın başşehri. Bugünkü Amasra.
essin Iuppiter : Rüzgâra işaret ediyor (Yun. *Zeus ourios*).
kıyı tanrılarına Fırtınalı zamanlarda gemicilerin adakta bulundukları, kıyılarda mabetleri olan tanrılar: Glaucau, Panopea,

Melicertes, Palaemon, Neptunus, Venus, Dioscuri.
ey Castor, ey ikiz kardeşi onun: Burada Leda'nın oğulları olan Kastor ve Polluks'tan, bir başka deyişle, "Zeus'un delikanlıları" anlamına gelen "Dioscuri"den söz ediliyor. Birbirleriyle büyük bir dayanışma içinde olan bu iki delikanlı birlikte girdikleri savaşlar ve kazandıkları zaferlerle kardeşliğin simgesi olmuştur.

6
Syria: Asya'da bir ülke. Bugünkü Suriye.

7
Iuppiter tapınağı Zeus ve Iuppiter'le özdeşleştirilen Mısır tanrısı Ammon'un tapınağından söz ediliyor.
Battus: Cyrene'nin kurucusu. Ölümünden sonra kendisine bir kahraman olarak tapınılmıştır. Mezarı şehrin merkezindeydi.
kükürtlü [laserpicium] Yun. *silphion*. "Laser" sözcüğü buradan gelir. (Pli. *Nat. Hist.* 19, 38).
Cyrene: Kuzeydoğu Afrika'da Eski Yunan şehri. Kurucusu Battus'tur.

9
Veranus: Catullus'un İspanya'dan dönen bir dostu. 12., 28. ve 47. şiirlerde de kendisinden söz edilmektedir.
Hispania: İspanya'nın Eski Yunanca adı.

10
Henüz yeni tanınmakta olan Bithynia eyaletine yapılan bir gezi sonunda, İÖ y 56 baharında yazılan bir şiir.
Varus: Alfenus Varus. Catullus'un yakın bir dostu.
Bithynia: Asia Minor'un (Küçük Asya) kuzeybatı eyaleti; Marmara Denizi ile Karadeniz arasında kalan bölge.
praetor: İ.Ö. 58 yılında *praetor* (hukuk işlerinde en yüksek memur, adliye bakanı ve orduda komutada *consul* yardımcısı) olan ve İÖ 57'de Bithynia eyaletine vali olarak atanan C. Memmius'tan söz edilmektedir. Bu kişinin İskenderiye akımına ve bu

akımın Roma'daki temsilcilerine bir yakınlık duyduğu gözlemlenmektedir. Memmius aynı zamanda Lucretius'un *De Rerum Natura* adlı eserini ithaf ettiği kişidir.

tahtırevan : Genelde dört kolu olan bir seyahat aracı. Sekiz kişinin taşıdığı tahtırevan (*lectica octophorus*) Bithynia'ya özgü bir araç olarak bilinirdi (Cic. *Verr.* 2, 5. 27).

Serapis: Roma'da resmi olarak tanınan Mısır tanrısı.

Gaius Helvius Cinna: Catullus'un dostu, Romalı şair. *Smyrna* adlı, günümüze ulaşmayan bir şiirin yazarı. Bithynia yolculuğuna da katılmıştır.

11

Furius ve Aurelius: Catullus'un bunlardan söz ederken iğneleyici sözcükler kullanıldığı bilinir (örn. 15., 16., 23., 24., 26. şiirler). Ona göre bu iki adam iyilik bilmez, nankör kişilerdir.

India: Hindistan, İndus Irmağı'ndan Çin'e kadar uzanan ülke.

Indus: Hintli.

Hyrcanlar: Hyrcani: Hazar Denizi yakınlarında yaşayan bir halk.

Araplar: Arabs: Arap; *Arabia*: Arabistan.

Sagalar: Sagae: Kuzey Asya halkı. Sakalar.

Parthlar: Parthi: Scytia halkı. Yetenekli okçuları ve gezgin savaşçılarıyla tanınmıştır.

Nil: Nilus: Nil Nehri.

Alpler: Alpes: Alp Dağları.

Caesar: Gaius Iulius Caesar. Büyük Romalı komutan, orator, devlet adamı, *dictator* ve edebiyatçı: Gens Iulia'ya (Iulia Soyu) bağlı bir Roma ailesinin en şöhretli üyesi. İÖ 100 yılında doğdu. İÖ 59 yılında konsül oldu. İÖ 58 yılında Gallia ile savaşa başladı ve İÖ 55'te Britanya'yı istila etti. İÖ 48'de Pompeius'u yenip senatoya hâkim oldu ve elde ettiği bu güçle 44 yılında diktatörlüğünü ilan etti. Aynı yıl Cumhuriyet yanlısı Brutus ve Cassius tarafından öldürüldü.

bıraktığı anıtları görmek için Caesar İÖ 55'in yazında Rhen Nehri'ni geçmiş ve sonbaharda Britanya'ya ulaşmıştır.

Rhen: Rhenus: Gallia ile Germania arasındaki nehir.
Britanlar: Britanni: Büyük Britanya yerlisi.
küçük bir haber iletin sevgilime ... : Sevdiği kadın Catullus'u aldatmaktadır ve şair son derece üzgündür. Bu şiirde ikisinin arasının iyi olmadığı vurgulanır.

12
Asinius Marrucinus: Marrucini soyundan gelen Asinius Pollio. Bu soy İtalya'nın halklarındandır. Marrucinus'ların yaşadığı bölge Adriyatik kıyılarındaki Aternus Nehri yakınındadır. Başkenti Teate (bugünkü Chieti).
sol el Romalıların inancına göre sağ el hayırlı, sol el kirli işlerde kullanılır. Ovidius *Metamorphoses*'te (13, 3) sol elin hırsızlık için yaratıldığından (*nata ad furta*) söz eder.
geri yolla mendilimi Ketenden yapılmış, göğüste taşınan mendil (*linteum*). Yüz silmek için ya da el temizliğinde (Romalılar elleriyle yemek yerlerdi) kullanılırdı.
Saetabis: İspanya'nın keten endüstrisiyle ünlenen kenti: Hispania Tarrocenensis.
on bir heceli (*Hendecasyllabi*) on bir heceli vezin. Catullus'un sevdiği ve çok kullandığı bir vezindir.
Fabullus ve Veranius: Catullus'un dostları.

13
Fabullus: *Bkz.* 12.

14
Calvus Licinius: Tarihçi ve orator Licinius Macer'in oğlu, Catullus'un seçkin ve soylu arkadaşı. Kendisi de şair ve orator'dur.
o armağan yüzünden : Saturnalia arifesinde Calvus, dostu Catullus'a, birçok şairin şiirini kapsayan kötü dizelerle dolu bir kitapçık gönderiyor.
Vatinianus: "Vatinius'a ait olan" Vatinius, Cicero'nun düşmanlığını kazanmış, kötü şöhretli bir kişi.
o adama Catullus, bu kitapçığı Calvus'un bir hizmetlisinin

kendisine getirdiğini sezdirmektedir.
öğretmen Sulla: İlkokul öğretmeninden (*litterator*) söz edilmektedir.
Saturnalia: Saturnus onuruna yapılan şenlikler (17 Aralık'ta başlar ve birkaç gün sürerdi).
Caesius: Kimliği bilinmeyen bir kişi.
Aquinus: Ünlü olmayan bir şair.
Suffenus: Kötü bir şair.
uğursuz şairler Catullus yeni şiir akımını benimsemeyen ve bu türde yazmayan eski geleneğe bağlı şairleri kınamaktadır.

14a
Bu şiir elimize geçmemiş bir şiirin başlangıcı olarak düşünülmektedir (*Catullus*, C.J. Fordyce, s. 139).

17
Bu şiir genç karısına gerektiği gibi özen göstermeyen, Catullus'un taşralı bir hemşehrisine yazılmıştır.
Colonia: Verona yakınlarında bulunan küçük bir kasaba.
Mars rahiplerinin ... Latincesi *salisubsoli* olan ve Catullus'un *Salii-subsolio* (*subsolio*: yukarı sıçramak, zıplamak) sözcüklerinden türettiği bir terim. "Mars rahiplerinin dansı" anlamında kullanılmaktadır. *Salii*, Roma'nın kralı Numa tarafından Mars'a hizmet etmekle görevlendirilen rahipler kuruluna verilen addır. Bu rahipler silahlı olup Numa döneminde gökten düştüğüne inanılan yumurta biçimli bir kalkan taşırlar. Her yıl martın ilk yarısında şarkılar ve danslar eşliğinde dinsel törenler yaparlardı.
Liguria baltasıyla ... Ligures, Gallia Cisalpina'da bir İtalyan halkıdır.
nallarını Romalılarda nal, hayvanların toynaklarına çakılmazdı; hayvanın ayağına geçirilen, metalli deriden yapılmış bir tür terlikti.

18-20
Bu üç şiir Catullus'un elyazmaları arasında bulunamamıştır.

22
müsvedde tutmadan [*in palimpseston relata*] Özellikle Ortaçağ'da yeni bir parşömen bulunulamadığı zaman, kullanılmış parşömen *codex*'ine yazılan yazılar kazınır ve üzerine yeni bir metin yazılırdı. Catullus burada kitabın yeniliğine işaret etmektedir.
kâğıtlar ak pak [*cartae reliae*] Papirüsün yapıldığı *Cyperus papyrus* bitkisi birkaç işlemden geçtikten sonra tabaka haline getirilirdi. Bu tabakalar güneşte kurutulduktan sonra deniz kabuğu ve fildişiyle düzleştirilir ve *carta*'lar oluşturulurdu.
rulolar yepyeni [*novi libri*] ... : Papirüslere tahtadan (ya da kemikten) bir çubuk sarılır ve rulo haline getirilirdi.
çubuklar [*umbilici*] ... : Papirüsü rulo yapmada kullanılan kemikten yapılmış sert çubuklar (tekili *umbilicus*).
derisi kırmızı parşömen : Antikçağda deriye *membrana*, *diphthera* ya da *derma* ya da *somation* denirdi.
kurşunla ... : Kurşun: *plumbum*. Küçük dairevi levha.
süngertaşıyla Parşömen derisi kurutulduktan sonra, süngertaşıyla düzleştirilirdi ve *folium* adı verilen tabakalar elde edilirdi. (Bu konularda ayrıntılı bilgi için *bkz*. Bedia Demiriş, *Eskiçağ'da Yazı Araç ve Gereçleri*, Eskiçağ Enstitüsü Yayınları, İstanbul 1995.)

23
Furius: 11. şiirin notlarında (ayrıca bkz. 16. şiir) Aurelius'la birlikte Catullus'un hoşlanmadığı bir arkadaşı olarak gösterilen Furius, bu şiirde sosyeteye katılmak istediği halde parası olmayan bir kişi olarak betimleniyor.
ne tahtakurun Furius'un, Roma'da fakirliğin göstergesi olan hayvanlardan bile yoksun olduğunu gösteriyor.

24

Iuventius'ların küçük çiçeği Iuventius Thalna. Veronalı olduğu düşünülmektedir (*Il libro di Catullo*, M. Lenchantin de Gubernatis, s. 49). Tusculum'dan gelen eski ve seçkin bir ailedendir. (*Ayrıca bkz.* 48, 81, 99)

Midas'ın serveti ... : Bir deyim olarak kullanılır.

o adama ... : Furius'un kastedildiği düşünülmektedir (*ibid.*)

sosyetik [*homo bellus*] ... : Sosyal çevresi olan, kibarlığın kuralların bilen kişi.

25

Tallus: Catullus'un, hırsızlıklarını açığa vurduğu bir adam.

Thynia: Bithynia'ya göç eden Trakya halkının buradaki yerleşim yeri.

26

beşbin iki yüz sesters borca ... : "İpotekli" anlamında kullanılıyor.

27

Falernum: Falernus ager: Campania'da, Massinus Dağı eteklerinde şaraplarıyla ünlü Falernum bağı (Falernum ager). Falernus ager'in şarabı.

Postumia: İçkili toplantılara başkanlık eden (*arbiter, magister*) birisi seçilirdi. Catullus'un bu şiirde söz etttiği toplantıya seçilen başkan, Postumia adında, sosyal çevresi olan bir kadındır.

Bacchus şarabı Thyonianus: Burada Bacchus, *Thyoneus* olarak adlandırılır.

28

Piso: *Propraetor* olan L. Calpurnius Piso Caesoninus.

Memmius: Catullus'un Bithynia'ya birlikte gittiği *propraetor*.

Romulus: Roma'nm kurucusu ve ilk kralı; *Remus*: Romulus'un kardeşi.

size giren kazık ... Piso ve Memmius'a hitap ediyor.

29

Bu şiir İÖ 55 sonbaharında Mamurra ve onun koruyucusu Caesar ile Pompeius'a ithafen yazılmıştır.

Mamurra: Güney Latium'daki Formiae kentinde (İtalya'nın eski halklarından olan Laestrygones'in yaşadığı Campania sınırındadır; bugünkü Mola di Gaeta) doğmuş, atlı sınıfından çok zengin bir adam. Servetini birçok skandallara adı karıştıktan sonra elde ettiğinden dolayı Catullus'un nefret ettiği bir kişiliktir. Gallia'da Caesar'ın ordusunda *praefectus fabrum* olarak görev yaptı. Burada oldukça zengin oldu. Mons Coelis'teki evinin duvarlarını mermerlerle kaplattı ve o dönemde evinde ilk mermer sütunlara sahip kişi olarak tanındı. Formiae, *Mamurrarum urbs* ("Mamurra'ların kenti") olarak bilinir.

beyaz bir güvercin [*columbus*] Venus'un evcil hayvanı.

Adonis: Syria ya da Kıbrıs kralı ile kızının ilişkisinden doğan Kıbrıslı güzel bir delikanlı. Güzellik tanrıçası Aphrodite'nin işe karışması sonucu babasına âşık olan Myrrha adlı kız babasını kandırarak onunla sevişmiş ve hamile kalmıştır. Babası durumu anlayınca onu öldürüp, istemeden işlediği bu günahtan kurtulmak istemiş, ancak tanrıların kızına acıyıp onu mersinağacına çevirince, amacına ulaşamamıştır. Bu ağacın kabuğunun çatlaması sonucu dünyaya gelen Adonis, kendisine vurulan Aphrodite ile yeraltı tanrıçası Persephone arasındaki büyük çatışmaya neden olmuştur. Tanrılar tanrısı Zeus'un olaya karışması sonucu, Adonis'in dört ayını Persephone'nin, dört ayını da Aphrodite'nin yanında geçirmesine, yılın kalan kısmını da istediği biçimde harcamasına karar verilmiştir. Ancak Adonis sekiz ayını Aphrodite ile geçirmeye kalkışınca, Ares ile Artemis'in öfkesini çekmiş ve onların yolladığı bir yabandomuzu tarafından öldürülmüştür. Kanıyla bulanan topraktan Manisalalesi (dağlalesi, anemon) adı verilen çiçekler fışkırmıştır.

eşşiz komutan : Caesar'dan alaycı bir dille söz ediyor.

Batının en ücra adasına Caesar'ın Britannia istilasından söz edilmektedir.

Pontus'tan gelen ganimetleri Mamurra'nın Pompeius'un yap-

tığı Mithridates savaşına da (İÖ 64-63) katıldığı anlaşılıyor.
Hiberus'tan gelenleri Caesar Hispania Ulterior'un proprae-tor'u olarak Lusitania'ya sefer düzenlemiş ve kendisine ve birliklerine büyük servet kazandırmıştır.
Tagus ırmağı Altın kaynağı olarak bilinir. Burası, Mamurra'nın hırsızlıklarının canlı bir tanığıdır.
damat ve kayınbaba Caesar'ın kızı Iulia, Pompeius'un dördüncü karısıydı.

30
Alfenus: Alfenus Varus. Cremonalı tanınmış bir hukukçu ama Catullus'un güven duymadığı bir arkadaşı.
Fides: Numa'nın kurduğu çok eski dini bir kurum. Burada, Catullus dostluğun sadakat ile eşanlamlılığını vurguluyor.

31
Sirmio: Yukarı İtalya'da, Benacus Gölü'nün (Lago di Garda) kıyılarında uzun, ince, kayalık bir ada. Bugünkü Sermione. Catullus'un bu adadaki mülkü ailesinden kalmadır.
Neptunus: Denizlerin ve ülke içindeki tüm suların tanrısı.
Thyni: Bithynia'ya göç eden Trakyalı bir halk. Catullus İÖ 56 yılında Bithynia gezisini bitirip dönünce, Sirmio'ya gelir.
Lidya: Asia Minor'da başkenti Sardis olan bir bölge. Etrüsklerin kurduğuna inanılır. Benacus gölünün suları da Lidyalıdır. Ayrıca, Lidya bölgesi sularının temizliğiyle tanındığından, şair burada neşe ve sevinç getiren temizlik ve parlaklıktan söz etmektedir.

32
Ipsitilla: Genç bir fahişe.

33
Vibennius ve oğlu: İkisi hakkında da bilgimiz yok.

34

Bu şiir Catullus'un Diana'ya bir ilahisidir.

Diana: Iuppiter ile Latona'nın kızı, Apollo'nun kızkardeşi ve bakire ay tanrıçası olan Artemis'le özdeşleştirilen Romalı tanrıça. Iuno, Lucina, Latonia, Luna ve Trivia adlarıyla anılır. Bakireliğin koruyucusudur. Doğumların denetçisi olduğundan, Lucina adını almıştır. Ayrıca, gece büyülerinin denetleyicisi olma özelliğinden dolayı yol başlarına heykelleri dikilir.

Trivius: Tapınakları üç yolun kesiştiği noktalarda yapılan Hekate'nin lakabı.

Delos: Ege'de küçük bir ada. Kyklad Adaları'ndan biri. Apollo ve Diana'nın doğum yeri.

35

Caecilius: Catullus'un arkadaşı, epik şair.

Novum Comum: Comum kenti. İÖ 59 yılında bu adı almıştır.

Comum: Gallia Transpadana'da önemli bir kent. Larius Gölü'nün güneybatı kolunun sonunda yer alır.

Dindymus Tanrıçası: Caecilius'un başlayıp bitiremediği, Cybele (Magna Mater = Ana Tanrıça) üzerine bir şiir.

Dindymus: Frigya'da Pessinus yakınındaki Mysia'da bir dağ. Cybele için kutsal sayılır ve bu tanrıçanın tapınma merkezi olarak bilinirdi. Bu kült sonradan Roma'ya gelmiştir.

Sappho'nun esin perisi "Bir şair olarak Sappho"nun kendisinden söz ediliyor.

Ana Tanrıça: Cybele, Magna Mater.

36

Volusius: Poeta Novus'ların çalışmalarından hoşlanmayan epik şair.

sevgilimin adağını ... : Lesbia'nın, Catullus'un kendisine dönmesi ve kendisine tahkir edici şiirler yazmaması için adak adamış olduğu görülüyor.

en kötü şairin ... Volusius'tan söz ediliyor.

topal tanrıya ... Vulcanus'a hitap ediliyor.

Iḍalium, Amathus ve Golgi: Kıbrıs'ta, Aphrodite tapınmasıyla ünlü kentler.
Urii: Strabon'un *Geographia* adlı eserinde geçen (VI, 284), Apulia kıyısındaki Ourion.
Ancona: Adriyatik kıyılarında, Picenum'un kuzeyinde yer alan eski bir Yunan kolonisi. Bir liman kentidir. Parasının üstünde Venus başı vardır.
Cnidus: (Yun. Knidos) Karya'da bir Dor şehri. Praksiteles'in Venus heykeliyle ünlü.
Hadria: Po deltasındaki Hadria yerleşimine, Yunanlılar Adriyatik Denizi adını vermiştir.
Durrachium. Illyria'da, Brundisium'un karşısında önemli bir ticaret merkezi. Italya ve Yunanistan arasındaki kısa deniz geçidinin doğu sınırını da oluşturduğundan "Adriyatik Denizi'nin hanı" olarak bilinir.

37

keçe şapka giyen ikizler Kastor ve Polluks'tan söz edilmektedir.
uğruna nice uğraşlar verdiğim sevgilim Lesbia'ya hitap edilmektedir.
Celtiberia: Orta İspanya'da bir kent. Halkı Keltler ile Iberia yerlilerinin karışımından meydana gelmiştir.
Egnatius: Lesbia'ya âşık olduğu için Catullus'un nefretini kazanan bir kişi.

38

Q. Cornificius: İÖ 48'de Cilicia'ya vali olarak atanan, Catullus'un dostu olan bir kişi. Cicero'dan üç yıl mektup alan birisi olarak da tanınır (Cic. *Fam*. 13, 17-300).
Hercules: (Yun. Herakles) Iuppiter ile Alcmena'nın oğlu, Deianira'nın ve sonradan Hebe'nin eşi. Güç tanrısı ve zenginlerin koruyucusu olarak bilinir.
Simonides: Kos'lu ünlü lirik şair (İÖ 556-467).

39
Egnatius: *Bkz.* 37. şiir. Catullus bu şiirde de onu züppe bir kişi olarak hicvediyor.
Etruria: Merkezi İtalya'da bir kent.
Lanuvium: Latium'un batısında bir kent.

40
Ravidius: Catullus'un rakibi olan, hakkında fazla bilgi sahibi olamadığımız bir kişi.

41
Ameana: Catullus'un nefret ettiği Mamurra'nm sevgilisi. Bu şiirde, Catullus bu kızı Mamurra'ya saldırmak için kullanıyor.
Formiaeli: Mamurra'dan söz edilmektedir.

42
Bu şiirde şair yazı tabletlerini eline geçiren ve geri vermek istemeyen genç bir kadına veryansın etmektedir.
on bir heceli vezinler : Catullus, herhangi bir suistimal durumu söz konusu olduğunda, on bir heceli vezni kullanmayı uygun bulur.
yazı tabletleri [*pugillaria*] Balmumu kaplı tabletler. *Pugillus*, bir el dolusu demektir, bu nedenle *pugillari* tabletlerin hacmini belirtir.
Gallicanus: Cisalpina ile Narbonensis'e işaret eder.

43
selam sana. ... : 41. şiirdeki kıza sesleniliyor.

44
Ah çiftliğim ... : Catullus'un kır evi. Tibur'un ötesinde, ager Sabinus yönünde yer almaktaydı. Bir çiftliğin Tibur topraklarında olması soyluluk işareti olarak alınırdı. Sabin arazisinde olması ise sade bir çiftlik yaşamına karşılık gelirdi.
P. Sestius: Catilina suikastına yardımcı olmuş biri. İÖ 63 yılında

quaestor'luk görevinde bulundu. Kötü konuşma yeteneğiyle Catullus'un eleştirilerine maruz kalan Sestius çok iyi yemek pişirmektedir. Bu şiirde, Catullus'a bir yemek sonrası, okuması için bir söylevini verdiği, ancak konuşmanın soğukluğundan dolayı Catullus'un üşüttüğü ve çareyi çok sevdiği villasına çekilip dinlenmekte bulduğu anlatılmaktadır.
Antius: Bir kamu görevine aday olduğu anlaşılan, hakkında bilgimizin olmadığı bir kişi.

45
Septimius: Septimillus ile aynı kişi. Ancak kimliği hakkında başka bilgimiz yok.
Acme: Kim olduğu bilinmeyen bir kadın.
Amor: Aşk tanrısı Cupido.
hapşırarak ... Yunanlılar ve Romalılar arasında, hapşırma, özellikle aşk söz konusu olduğunda hayırlı bir işaret olarak bilinir. Yunanlılar için, sağ taraftan hapşırma iyiye, şansa karşılık gelirken, sol taraftan hapşırmak kötüyü, şanssızlığı dile getirir. Roma'da ise sol taraf uğurludur. Ancak daha sonra sol taraf konusunda Yunanlıların düşüncesini benimsemişlerdir. Bu şiirde, aşk tanrısı âşıkların etrafında dolaşıp hem sağda hem solda hapşırır. Acme'nin sağı, Septimius'un soludur. Şanslı tarafları birbirlerinin sağı ve solu olduğundan, aşk tanrısı nerede olursa olsun, hapşırması onların şanslı taraflarına denk düşecektir.

46
Catullus bu şiiri İÖ 56 yılında, Bithynia'dan ayrılırken yazmıştır.
Frigya ovaları: Nicaea'nın (İznik) bulunduğu, Batı Bithynia'nın düzlükleri.
Nicaea: Bithynia'nın, Nicomedia'dan sonra en önemli kenti. Ascania Gölü kıyısında yer alır. Eskiden Antigone adı verilen bu kent bugünkü İznik'tir.

47
Porcius: Porcius Cato olduğu düşünülebilir (*bkz.* 56. şiir).
Socration: Piso'nun ordusunda *praetoria* olan ve hakkında bilgimizin olmadığı bir kişi.
Piso: L. Calpurnius Piso Caesoninus: Caesar'ın eşi Calpurnia'nın babası. *Propraetor* görevini üstlenmişti. Caesar'a yakınlığından dolayı Catullus'un sevgisini kazanamadı.
Priapus: Şehvet düşkünü kişi.

48
Iuventius: Iuventius Thalna. Catullus'un eşcinsel ilişkide bulunduğu oğlan (*bkz.* 24. şiirin notları).
buğdayları ... : ürünleri.

49
Marcus Tullius Cicero: Ünlü Romalı edebiyatçı, devlet adamı ve söylev ustası (İÖ 106- 43). Atlı sınıfından gelen Cicero, Roma siyasetinde *Novus Homo* (Eyaletli) idi. Arpinum'da doğdu ve 63 yaşındayken, Cumhuriyet yanlısı olduğundan, Antonius'un askerleri tarafından öldürüldü. Eyalet doğumlu olduğu halde, Catullus ona "Romulus'un torunu" demektedir.

50
Licinus: C. Licinius Calvus: Şair ve orator (*bkz.* 53. şiir).
Nemesis: Adalet tanrıçası. İnsanı kibirlilik ve kendini bilmezlikle cezalandırır.

51
Bu şiir Sappho'nun bir odesidir. Catullus bu şiirde Lesbia'ya duyduğu aşkın karmaşık duygulanımlarını yansıtmaktadır.

52
İÖ 55 ya da 54'te yazılmış olan bu şiir Triumvirlerin zenginliklerine ve şanslarına lanet okumaktadır.
Nonius: Hangi Nonius olduğu belli değildir. Bu yıllarda ünlü

olan iki Nonius vardı. L. Nonius Asprenas, Caesar'ın İspanya ve Afrika'daki ordularında görevli bir kişiydi. M. Nonius Sufenas ise Pompeius'un destekleyicisiydi ve İ.Ö. 51-50 yıllarında bir eyalette görevli olduğundan bir *expraetor*'du.
Vatinius: İ.Ö. 47'de *Suffectus* olarak kısa bir süre konsüllük görevini üstlendi. Kibirliliği ile tanındı. İÖ 59'da *tribunus* olarak Caesar ve Pompeius adına çalıştı.

53
C. Licinius Calvus: Ünlü şair ve orator. Catullus'un dostu. Vatinius'a karşı yaptığı konuşmalarıyla tanınmıştır.

54
Otho: Caesar'ın sevgisini, Catullus'un ise nefretini kazanmış bir kişi.
Herius: Marrucinus'un önadı. Samnitica soyundan gelmektedir.
Libo: Caesar'ın sevdiği bir kişi.
eşsiz komutan : Caesar söz konusu edilmektedir (*bkz.* 29. şiirin notları).

55
Büyük Pompeius'un portikosunda *Portico*: duvarlarında goblenlerin asılı olduğu açık, sütunlu ve ağaçlı avlu. Cn. Pompeius Magnus tarafından, Campus Martius'taki bir tiyatroya bağlandı ve genç erkeklerin kadınları arama ve onlarla buluşma yeri oldu.
Camerius: Catullus'un arkadaşı.
Hercules: Iuppiter ve Alcmena'nm oğlu, gücün simgesi tanrı (*bkz.* 38. şiirin notları).

56
Cato: Catullus'un arkadaşı.

58
Caelius: Catullus'un Veronalı arkadaşı.

yüce ruhlu Remus'un torunları Lesbia'nın yaptığı rezilce davranışlara ortak olan Romalılar.

58a

Girit'in bekçisinin Talos: Girit'i beklemekle görevli tunç bedenli dev. Hephaistos tarafından kral Minos için yaptırılmıştı. Adayı günde üç kez dolaşır, herhangi bir yabancıyı yaklaştırmazdı.

Pegasus: Perseus Medusa'nın kafasını kestiğinde onun karnından doğan kanatlı at. Perseus'in atı olup onu başarıdan başarıya koşturmuştur.

Ladas: Olympia'daki uzun mesafe yarışının kahraman Spartalı atleti. Adı hız simgesi olmuştur.

Rhesus: Troya savaşında Diomedes ve Odysseus tarafından öldürülen Trakyalı kahraman kral. Edebiyatta simgesi beyaz atlardı (*bkz.* Verg., *Aen.*, XII, 84.) Beyaz atlı adamlarıyla Troya'da Priamus'a yardımcı olmak için gelmiştir.

59

Rufulus: Bilinmeyen bir kişi.

Bononia: Gallia Cisalpina'da, Mutina'ya yakın bir Roma kolonisi.

Menenius: Karısının Rufa olduğunu bildiğimiz bir kişi.

60

Scylla: Belden aşağısında altı köpek olan, Messina Boğazı'ndaki canavar.

61

Bu şiirde Hellenistik düğün motifleriyle örülü bir Roma düğünü anlatılır. Evlenenler tanınmış bir aileden gelen Manlius Torquatus ile Iunia'dır. (Gelinin adı şiirin 82. satırında Aurunculeia olarak geçmektedir.) Düğünü anlatan ve adeta yöneten şairin kendisidir.

Helicon: Boeotia'da, Apollo ve Musalara adanmış bir dağ.

Urania'nın oğlu Hymenaeus. Apollo ile bir Musa olan Urania'nın oğlu.

Hymenaeus: Evlilik şarkısı (*hymaeon canere*). Mecazi kullanımı: Evlilik. Yunan düğünlerinde *"Hymen o Hymenaeos!"* diye bağırmak âdetti. Evlilik tanrısı Hymen buradan doğdu.

tak duvağını Gelinin duvağı portakal rengidir ve başından topuğuna kadar uzanır.

Venus kadar güzel Gelinin güzelliği güzellik tanrıçasıyla kıyaslanıyor.

Frigyalı yargıç ... : Paris

Amadriyad perilerinin (*Hamadryas*) Orman perileri.

Thespia kayasının Thespiae. Boeotia'da bir kent, Helicon'un güneydoğu ayağında.

Aonia: Boeotia'nın bir bölümü. Aonia dağlarının, Helicon dağının ve Aganippe ırmağının bulunduğu kısım.

peri Aganippe ... : Aganippe ırmağı kişileştiriliyor.

Fescennia: Etruria'da, Tiber üzeerinde eski ve küçük bir kent. Spor oyunları ve neşeli dizelerle örülü karşılıklı atışmalarıyla ünlüdür. Roma'da evlilik törenlerinde irticalen karşılıklı dizeler söylemek âdetti.

yemiş = ceviz Şarkılar söylenirken kalabalığın üzerine atılırdı. Çocukların oyunlarında da kullanılırdı.

Talasius: Geline söylenen kutlama nidası. Antik yazarlarca anlamı bilinmemektedir ama evlilik tanrısının adı olma olasılığı güçlüdür (Livius, 1.9,12; Martialis 1.36.6).

praetextalı çocuk ... : *Praetexta*: Roma'da özgür doğumlu çocukların giydikleri eflatun kenarlıklı giysi.

Penelope: Odysseus'un karısı. Odysseus'un 20 yıl süren macerası sırasında onu beklediği ve başkasına varmadığı için sadakat simgesi olarak anılır. Bu uzun ve sabırlı bekleyiş sırasında, kendisiyle evlenmek isteyen adaylara, dokuduğu bez bittiğinde onlardan biriyle evleneceğini söylemiş ve gündüz dokuduğu bezi akşam sökerek adayları oyalamıştır.

Telemakhos: Penelope ile Odysseus'un oğlu.

63

Asıl kaynağı bilinmeyen bu şiirin konusu, denizler aşıp kendini Cybele'ye adamaya gelen ateşli genç Attis'in öyküsüdür. Cybele, Anadolu'nun *Magna Mater*'idir (Ana Tanrıça). Roma'ya ulaşan doğu kültlerinden ilki olma özelliğini taşır. Şiirde söz konusu edilen Attis ise (Frigyalı ve Adonis gibi bitki örtüsünün tanrısı olan) mitolojik Attis'ten farklıdır. Bu, Catullus'un Attis'idir ve Frigyalı değil, Yunandır. Kendisini hadım eder ve tanrıçanın diğer hadım edilmiş rahiplerinin başına geçer.

Frigya korusuna ... : Troia'daki İda dağının ormanlık sahası.

def [*typanum*] : Cybele tapınmasıyla ilgili, hayvan derisi gerili bir çalgı aleti.

sallana sallana ... : coşkun bir delilikle titreme kastediliyor.

yoldaşları ... : Attis'in arkadaşları.

Gallalar [*Gallae*] : Kendilerini Cybele'ye adayan rahipler.

Dindymus: Pessinus yakınında, Cybele için kutsal olan Mysia'da bir dağ.

Dindymus'un sahibesi. : Cybele

ziller [*cymbalum*] Pirinçten, içi oyuk iki levhadan oluşan ve birbirine vurularak çalman büyük zil.

kıvrık flütüyle ... Boynuz biçimli, kıvrık bir flüt.

Maenadlar [*Maenades*]: Bacchus'un rahibeleri.

hızlı danslarla Catullus burada ilkel ritüellere bağlı vahşi danslardan söz ediyor.

Pasithea: Üç Güzellerden (Kharit'ler) biri. Hera ona uykuyla evleneceğine dair söz vermiştir.

pazar yerimden Yunan kentlerinde gençlerin erkekliğe geçişinin kanıtlandığı mekânlardan söz ediliyor.

64

İskenderiye edebiyatındaki *epyllion* tekniğine güzel bir örnek olan bu şiirde Peleus ile Thetis'in evlilik törenleri anlatılmış ve birden fazla Yunan kaynağı kullanılmıştır:

Peleus ile Thetis: Tesalya'nın ve Argos gemicilerinin kahramanı olarak bilinen Peleus, kardeşi Telamon'la birlikte üvey kardeşi

Phokos'u öldürdüğü için, Tesalya'ya Pythia kralı Eurytion'un yanına sığınır. Burada kralın kızı Antigone ile evlenir. Bir av sırasında kralı öldürünce yine yollara düşmek zorunda kalır. Bu kez İolkos'ta kral Akastos'un sarayına gelir. Kralın karısı kendisine âşık olur, ama aşkına karşılık görmeyince onu kendisine sarkıntılık etmekle suçlar. Akastos onu dağ başında kurda kuşa yem olarak bırakır. At adam Kheiron'un yardımıyla ölümden kurtulan Peleus, Akastos'la karısını öldürür. Tanrılar onu deniz kızı Thetis'le evlendirmek isterler. Deniz ihtiyarı Nereus'le Doris'in elli kızından biri olan Thetis'in doğuracağı çocuğun babasından daha güçlü olacağı öğrenildikten sonra, tanrılar onu bir ölümlüyle evlendirmek istemişler ve koca olarak Peleus'i seçmişlerdir.

Önceleri Thetis bir ölümlüyle evlenmek istemediğinden binbir biçime girip Peleus'ten kaçar, ama sonunda Peleus onu evlenmeye razı eder. Olympos'ta kutlanan evlenme törenleri oldukça görkemli ve canlı geçer. Bütün Tesalya gençleri, tanrı ve tanrıçalar bu evliliği kutlamak için armağanlarıyla birlikte düğüne katılır. Bu düğün, kavga tanrıçası Eris'in, çağrılmadığından dolayı öfkelenip ortaya üstünde "en güzele" yazılı altın bir elma attığı ve Paris'in hakemliğine başvurulan ünlü düğündür. Bu evlilikten en ünlüsü güçlü Achilles olmak üzere birçok çocuğa sahip olan Thetis bunları ölümsüz kılmak için bir bir ateşin üstüne tutup yakar. Bir gün bu duruma tanık olan Peleus onu kovar. Thetis kızkardeşleriyle birlikte denizin dibine dalar. Ama biricik oğlu Achilles'in yazgısı çilesine çile katar.

Peleus Achilles'i annesinden kurtarınca, oğlunu usta bir hekim olan at adam Kheiron'a teslim eder. At adam Achilles'in rastlantı sonucu yanmamış olan sağ ayağının aşık kemiğini, hızlı bir koşucu olan bir devin iskeletinden aldığı bir kemikle değiştirir ve ona devin bu özelliğini geçirir. Ayrıca ona güzel konuşmasını, savaşmasını, hızlı araba sürmesini, erdemli olmasını, acılara dayanmasını öğretir. Kendi isteğiyle Akha ordusunda Troya savaşına katılan Achilles'in kısa ömrü bu savaşta noktalanır. Peleus oğlunu Pythia'daki sarayında bekler ama o

Troia'dan dönmez. Troia savaşının kahramanı olan Achilles'in başından geçen olaylar Homeros'un *İlyada* adlı destanının konusunu oluşturur.

Pelion: Doğu Tesalya'da bir dağ. Evlilik töreni burada kutlanmıştır.

Neptunus: Deniz tanrısı.

Phasis: Colchis'te bir nehir. Caucasus'taki bir kaynaktan doğup Karadeniz'e dökülür.

Aeetes: Colchis kralı, Medea'nın babası.

Argos: Peloponnesus'taki Argolis'in başkenti.

Colchis: (Yun. Kolkhis) Euboea adasının önemli kenti. Anakaraya bir köprüyle bağlıdır.

altın post: Argonautların kahramanı Iason'a, tahtını ele geçireceğinden korkan amcası Pelias tarafından Colchis'ten altın postu alması buyurulur. Iason seçkin Yunan gençleriyle birlikte, *Argo* adını verdikleri ünlü gemiye binerek Karadeniz'e açılır. Bu yolculuğa katılanlar arasında Peleus de yer almaktadır.

Amphitrite: Neptunus'un karısı, deniz tanrıçası. Burada deniz olarak kullanılıyor.

Nereidler [*Nereides*]: Deniz ihtiyarı Nereus'in 50 kızı. Bunlar denizin çeşitli durumlarını, köpüklerini simgeler.

su perileri [*nymphas*]: Kırların, suların, ormanların perileri.

tanrıların babası: Iuppiter.

Scyros [*Cieros*]: Euboea'nın doğusunda uzanan Ege'de bir ada.

Phthia'nın Tempe vadisi: Phthiotis'ten uzakta, Tesalya'nın en kuzeyinde, Ossa ile Olympos arasındaki Peneus nehrinin vadisi.

Crannon ve Larissa: Pharsalus'un kuzeyinde, Orta Tesalya'nın iki önemli kenti.

Pharsalus: Tesalya'da, Caesar'ın Pompeius'u bozguna uğrattığı bir kent (bugünkü Fersala).

Eski insanların resimleriyle Catullus, Peleus ile Thetis'in evlilik törenini bırakıp, düğün yatağında resmedilen Theseus ile Ariadne'nin öyküsüne geçer. Şiir çeşitli öykülerle örülüdür.

Theseus ile Ariadne: Dorların Herakles'ine benzetilen Atinalı bir kahraman ve gücün simgesi olan Theseus, Atina kralı Aigeus

ile Aithra'nın oğludur. Girit kralı Minos'un yiğit oğlu Androgeos'un Atina'da Palla onuruna yapılan şenliklerde, Aigeus'in ısrarı sonucu azgın bir boğa ile güreşmesi ve öldürülmesi sonucunda, Minos oğlunun öcünü almak için Atina kentini kuşatır ve Iuppiter'den bu kenti ceezalandırmasını ister. Tanrıların babası onun duasını kabul eder ve kentin başına bir veba hastalığı salarak mahveder. Atinalılar çaresizlik içindedir. Tanrılar onların kurtuluşunun, kentten her sene yedi genç kız ve yedi delikanlıyı Girit'te bir labirette yaşayan Minotaurus adlı bir canavara bağışladıklarında gerçekleşeceğini söyler. Bu canavarın belden yukarısı insan, aşağısı boğa bedenlidir; ışık almaz, birçok dehlizlerin bulunduğu uçsuz bucaksız bir mekânda yaşamaktadır. Kentten her sene bunca gencin bu canavara yem olarak verilmesine çok üzülen Theseus kendisinin de kurbanlar arasına katılmasını ister. Kral, halkın büyük bir coşkuyla karşıladığı bu istekten oğlunu vazgeçirmeye çalışırsa da başarılı olamaz; bunun üzerine ona biri siyah, biri beyaz iki yelken verir. Theseus zafer kazanıp dönerse, Atina kıyılarına yaklaştığı zaman beyaz yelkeni açacaktır, aksi durumda siyah yelken açılacaktır ki bu kent için yas alameti sayılacaktır.

Atina'dan ayrılan gemi hızla Girit kıyılarına yanaşır. Minos'un sarayına gelen Theseus, kralın Pasiphae'dan olan ve özenle yetiştirdiği güzel kızı Ariadne'nin aşkını kazanır. Kız, canavara yem olmaması için, bildiği bütün yöntemleri ona öğretir. Karanlıkta kaybolmaması için ona bir ucu dışarıda bulunan bir ip yumağı verir. Topuzlu bir sopayı da eline alan Theseus epey dolaştıktan sonra, canavarla karşılaşır. Tam üstüne atılacağı sırada, azgın hayvanın kafasına sopayla vurur. Ariadne'nin verdiği iple de yolunu kaybetmeden dışarı çıkar.

Zafer kazanıldıktan sonra yola çıkan Theseus yanma Ariadne'yi de alır. Ancak onu Naksos adasında terkeder. Ne yapacağını bilmez bir halde ıssız adada tek başına kalan kızcağızın yardımına Dionysos yetişir.

Kazandığı zaferin sevinciyle sarhoş olan Theseus sefere çıkmadan önce babasına verdiği sözü unutur ve Atina kıyılarına yak-

laştığında beyaz yelkeni açmaz. Oğlunu beklemekten yorgun düşmüş Aigeus ise onları uzaktan görüp siyah yelkenle geldiklerini anlayınca kendisini kayalıklardan aşağı atar. Theseus bu haberi aldığında, zaferi büyük bir yasa dönüşür.

Dia kıyısı ... : Ariadne'nin Artemis tarafından öldürüldüğü ada. Naxos'un eski adı.

Bacchus şenliğinde taş kesmiş bir heykel gibi ... : Ariadne bir *maenad* gibi vahşi ama sessiz ve hareketsiz durmaktadır.

Erykslü Venüs: Batı Sicilya'da Eryx dağında eski bir Venüs kültü. Bu kült İÖ 181'de Roma'da tanındı.

Piraeus: Atina limanı.

Gortynia: Girit adasının başkenti.

Cecropia kenti: Attika'nın eski kralı Cecrops'un yaptırdığı Atina sitadeli.

Eurotas nehri: Kıyısında Sparta'nın bulunduğu Laconia'nın ünlü nehri.

Golgi: Cyprus'ta, Venus'a tapınılan bir kent.

Idalim: Cyprus'ta Venus'a adanan dağlık kent.

Taurus: Asia Minor'un güneydoğu bölgesinde yüksek dağ.

Ama ne diye ayrılıp ilk türkümden Catullus, Peleus ile Thetis'in öyküsünü anlatırken Ariadne ile Theseus'un öyküsüne geçmesine işaret ediyor.

lanetli yeminleri "Söz verip unuttuğun yeminleri" anlamında.

Syrtis: Kumul. *Syrtis Maior*: Afrika'nın kuzey kıyısında, Sidra körfezi; *Syrtis Minor*: Byzacene yakınlarında, Cabes Körfezi.

Scylla: İtalya ile Sicilya rasındaki ünlü kaya.

Carybdis: İtalya ile Sicilya arasındaki burgaç.

Gnosus: Giritin eski başkenti. Minos'un sarayının bulunduğu yer.

göklerin yenilmez hâkimi ... : Iuppiter.

yaşlı babasına ... : Theseus'in babası Aegeus.

sevinç ışığı Theseus'in sağ salim döndüğünü belirtmek için açacağı beyaz yelken.

Erectheus limanı: Atina limanı. (Erectheus: Atina'nın söylencesel

kralı; Procris, Orithyia, Chthonia ve Creusa'nın babası)
Hiber [*Hibera*]: İspanya.
Itonus'un yerli tanrıçası Athena; Athena'nın tapınağının bulunduğu Boeotia'da kent ve dağ.
yatak örtüsünün başka bir yerindeyse Başka bir öykünün anlatımına geçiliyor.
Iacchus: Yunan edebiyatında Bacchus'un şiirsel ve mistik adı.
Satir alayıyla (Tekili: *Satyrus*) Bacchus'un çevresindeki keçi ayaklı, kısa boynuzlu, şeytani yaratıklar.
Nysa: India'da Meros dağında bir kent; Bacchus'un doğum yeri; Bacchus'un süt annesi.
Silenler (Tekili: *Silenus*) Bacchus'un çevresinde yer alan, zil zurna sarhoş, kel, kısa boynuzlu, düz burunlu yaratıklar. Satirlerle birlikte yabanıl doğayı simgelerler, *Nympha*'ların eril cinsleridir.
Tesalya gençleri Evlilik törenine katılan Tesalya bölgesinin genç erkekleri.
Zephyrus: Yumuşak esintili batı rüzgârı; Astraeus'un ve Aurora'nın oğlu olarak kişileştirilmiştir.
Aurora: Şafak; Şafak tanrıçası; Hyperion'un kızı olarak kişileştirilmiştir.
Chiron: (Yun. Kheiron) Kentauroslardan biri. Bitkiler, tıp, kehanet konularındaki bilgisiyle tanınır.
Peneus: Tesalya'da bir nehir. Pindus dağından doğar, Tempe vadisinden geçerek Therma körfezine akar.
Favonius: Zephyrus olarak da adlandırılan batı rüzgârı.
Peneus: Nehir tanrısı, Cyrene ile Daphne'nin babası.
Tempe: Olympos ile Ossa arasında Peneus nehrinin aktığı güzel, yemyeşil bir vadi.
Phaethon: Helios ile Clymene'nin oğlu. Babasının güneş arabasını kullanmak ister ama dizginleri kontrol edemeyince yanarak düşer.
yalpalanan kardeşini Phaethon ölünce, kız kardeşleri mezarının başında ağlayarak kavak ağacına dönüşürler.
Prometheus: Iapetus ile Clymene'nin oğlu, Epimetheus'in erkek

kardeşi ve Deucalion'un babası. Titanlar soyundan gelen, akıl gücü yüksek olan Prometheus bu konuda Zeus'e meydan okumuş ve geleceği önceden görme yeteneğiyle onun bir gün tahtından düşeceğini bildirmiştir. Seçimini insanlardan yana yapan kahraman Olymposluların egemenliğine son verip insanların egemenliğini sağlamak amacıyla, Zeus'i aldatıp küçük düşürür. Zeus öfkesinden insanlığa ateşi vermez ama Prometheus'e ikinci kez aldanır ve devrim kahramanı ateşi insanlar için ondan çalar. Tanrıların babası, Prometheus'i korkunç bir şekilde cezalandırır ve onu ıssız bir kayalığa zincirleyip ciğerini bir kartalın yemi yapar. Ciğer sabaha kadar yenilenir, sabah olunca kartal gelir ve ciğeri didikler. Bu işkence bin yıl kadar sürer.

Phoebus Thetis'in ihanetle suçlamış olduğu Apollo, Işık tanrısı.

Idrus dağı : Caria'da Idrias kentinin kurucusu.

kızkardeşini de ... : Artemis.

Parcalar: Roma dininde doğuma, evliliğe ve ölüme bakan kader ve ölümü simgeleyen tanrıçalar. Latince adları, Nona, Decuma, Morta; Yunanca adları, Clotho, Lachesis, Atropos. Yunan mitolojisinde *moiralar* olarak geçer: İnsan doğar doğmaz kader onun ipliğini bükmeye başlar, günü gelince de keser ve insan ölür. Kader tanrıçaları Zeus'ten de üstündür.

Emathia: Makedonya'nın bir bölümü ama burada Tesalya ile özdeş anlamda kullanılmıştır.

doğuştan seçkin kişi ... : Iuppiter.

Pelops: Tantalus'un oğlu, Atreus ve Thyestes'in oğlu, Agamemnon'un ve Menelaus'ın büyük babası.

Scamender: Helle'nin düşüp öldüğü nehir. Troas'ta bir nehir.

Dardania kentinden ... : Troas'ta Iuppiter ile Electra'nın oğlu Dardanus'un kurduğu kent.

Polyxenia: Priamus'un kızı. Achilles'in oğlu olan Pyrrhus babasının mezarında onu kurban etti.

hor görülmezken dindarlık Burada insanlığın yozlaşmasından söz edilmektedir. Antikçağ edebiyatında çok işlenen bir konu yineleniyor. (*Bkz.* Hesio., *Erg. kai Hem.*, 174, vd.; Arat., *Phai.*,

100, vd.)
Parnassos: Phocis'te iki doruğu olan yüksek bir dağ. Eteklerinde Delphi kenti ve Castalia nehri bulunmaktadır; Apollo ve Musalara adanmıştır.
Thyaslar: Bacchalar.
Mars: Savaş tanrısı ve Roma halkının yaratıcısı.
Triton'un sahibesi Minerva. Triton: Afrika'da Minerva'nın doğduğu nehir ve göl.
bakire Rhamnusia : Adalet tanrıçası, Adrastea olarak da adlandırılır.

65
Bu şiir Catullus'un, kardeşinin ölümünden duyduğu kederi anlatan ve arkadaşı Hortensius'un kendisinden istediği Kallimakhos'tan bir çeviriyi içeren bir şiir-mektuptur.
bilgili genç kızlar: Musalardan söz edilmektedir.
Ortalus: Hortalus; şiirin ithaf edildiği, şair ve orator Q. Hortensius Hortalus. *bkz.* 95. şiir.
Lethe: Yeraltı dünyasının nehirlerinden biri.
Troia: Frigya'da bir kent. Catullus'un kardeşinin öldüğü yer (*bkz.* 68., 91. ve 99. şiirler).
Rhoeteum: Troas bölgesinde dağlık bir burun.
Daulis: Phocis'te kent (*bkz.* Itys).
Itys: Tereus ile Progne'nin oğlu. Annesi tarafından öldürülüp babasına yiyecek olarak sunulmuş, bunun sonucunda, oğul bir sülüne, anne bir kırlangıca, baba da bir baykuşa dönüştürülmüştür.
Asur ülkesi Syria. Ptolemaius'un kızkardeşi Berenice (66. şiirdeki Berenice ile karıştırılmamalıdır) Syrialı Antiochus II'nin ikinci karısı. Antiochus'un ölümünden sonra İÖ 246'da birinci karısı (Laodike) Berenice'yi ülkeden sürmüş; Mısır'da tahtı ele geçiren Ptolemaius onu korumak amacıyla Syria'ya hücum etmiştir.
Kallimakhos [*Battiadae*]: Kallimakhos'un babasının ismi Battus'tu ve oğlunun doğduğu kent olan Cyrene'nin kurucusuydu (*bkz.*

7. şiir). Bu yüzden Catullus burada "Battus soyundan gelen" anlamında, *Battiades* diyor. Kallimakhos, İ.Ö. 310-240 yıllarında yaşamış olan bir İskenderiye dönemi lirik şairidir. 800 kadar eser yazan şair Cyrene'de doğmuş, Atina'da felsefe eğitimi almıştır.

fırlayan bir elma ... : Antik dünyada elma bir aşk belirtisidir.

Trivia: Ay tanrıçası Hecate'nin bir adı.

Latmus: Caria'da bir dağ.

66

Kallimakhos'un *Berenike Plokamos* (Berenice'nin Perçemi) adlı şiirinin çevirisidir. Bu şiir, içeriğindeki astronomi, tarih, mitoloji ve aşk psikolojisi gibi öğelerle tam bir İskenderiye şiiri örneğidir. Kallimakhos'un bu şiirini İÖ 245 başlarında yazdığı düşünülüyor: Ptolemaios III (Evergetes) İÖ 247'de tahta çıktığında, Cyrene kralının kızı ve ikinci kuzeni olan Berenice ile evlenir ve Syria'nın istilası için ülke dışına çıkar. Karısı, onun sağlıkla dönmesi durumunda saçından bir perçemi tanrılara adak olarak sunmaya söz verir; kocası zaferle döndüğünde de adak adama işlemi İskenderiye'deki Pantheon'da gerçekleştirilir. Ama burada saç kaybolur. Gökbilimci Conon saçı arar ve gökyüzünde Virgo (Başak) ve Leo (Aslan) takımyıldızları arasında bir yıldız demeti halinde bulur. Kallimakhos Conon'un saça karşı gösterdiği bu ince hareketi, kendi yorumlarını da katarak, şiirine konu alır. Şiir, perçemin ağzından yazılmıştır.

Conon: Kallimakhos'un çağdaşı Samoslu bir gökbilimcidir. Çalışmalarını İskenderiye'de sürdürmüştür. Gökbilim ve matematikle ilgili eserleri kaybolmuştur.

kraliçem ... Berenice'den söz ediliyor.

yoksa sen ... Berenice'ye sesleniliyor.

boğa kanı akıtıp beni kurban etmeye ... : saçın ağzından söyleniyor.

Thia: Kuzey Rüzgârı; Astraeus ile Eos'un oğlu. Thia'nın torunu söz konusu (Verg., *Georg.*, 1,460).

Arsinoe: Ptolemaios'un ikinci eşi. Venus ile özdeşleştirilmiş ve adına Zephyrium'un dağlık burnunda bir tapınak yaplmıştır.

Bu yüzden Venus Zephyritis olarak anılır.
Athos: Makedonya'nın Struma (Karasu) Körfezi'nde yüksek bir dağ (bugünkü Monte Santo).
Medi: (Şiirde) Persler, Asurlular, Parthlar.
Chalybes: Karadenizli madenci ve demirci bir halk. Ksenophon bu halkı demirin bulucusu olarak gösterir (*Anab.*, V. 5.11).
Locris: Yunanistan'da bir kent.
Zephyrus: Bazen kanatlı olarak betimlenen Batı rüzgârı.
Memnon: Aurora ile Tithonus'un oğlu. Ethiopialıların kralı. Troialılara yardım amacıyla gitmiş ve Achilles tarafından öldürülmüş, odun yığınında yakılınca Aurora tarafından bir kuşa dönüştürülmüştür. Memnon'un küllerinden *Memnoniae* (*Memnonides*) adı verilen birçok kuş türemiştir.
Ariadna soyu Ariadna, Cyrene kralı Minos'un kızıdır. Theseus'in labirentten kurtulup Yunanistan'a dönmesine yardımcı olmuştur (*bkz.* 64. şiirin notları). Naxos'ta Theseus tarafından terkedilince, Bacchus kendisine âşık olmuş ve ona verdiği evlilik tacını bir takımyıldız olarak göğe yerleştirmiştir.
Leo: Bir takımyıldız.
Callisto: Arkadia kralı Lykaon'un kızı. Hera'nın kıskançlığıyla bir ayıya dönüşmüş ama Zeus onu gökyüzüne bir takımyıldız olarak yerleştirmiştir.
Bootes: Bir takımyıldız.
Thetis: Oceanus'un karısı.
Rhamnusia: Attica'da Rhamnus'ta Nemesis'in ünlü bir tapınağı vardır.
parfüm şişesi : sarı mermerden bir parfüm şişesi. Berenice'nin kozmetik ürünlere düşkünlüğü bilinir, bu düşkünlüğü İskenderiye'de parfüm ticaretinin yerleşmesini sağlamıştır.
keşke kraliçe saçı olsam Perçemin ağzından, eski yaşamına dönmek arzusu dile getiriliyor.
Aquarius [*Hydrochous*]: Aquarius takımyıldızı.
Oarion: Fırtınalara bağlı olarak doğan ve batan Orion takım yıldızı.
Oceanus: Büyük deniz; Coelus ile Terra'nın oğlu, Thetis'in ko-

cası, nehirlerin ve su perilerinin babası.
bayram kandilleriyle : Kutsal günlerde.

67

Kapı Catullus burada Verona'da bir evin kapısını söz konusu ediyor. Ona yaşayan bir varlık olarak sesleniyor ve ikisi arasında karşılıklı bir konuşma gelişiyor.
Balbus: Dul bir adam. Verona'daki evin önceki sahibi.
suç bende değil : Kapı söz alıyor.
efendine ... : Ev sahibine.
Caecilius: Veronalı bir adam.
Brixia: Gallia Cisalpina'da bir kent (bugünkü Brescia).
Cyrnea: Brixia yakınında bir tepe (bugünkü Cigneo).
Mella: Yukarı İtalya'da Brixia yakınında bir nehir (bugünkü Mella).
Verona'nın annesi ... Brixia, Verona'nın metropolüdür.
Postumius: Brixialı bir adam.
Cornelius: Brixialı bir adam.

68

İskenderiye akımının etkisinde olan bu şiirde Catullus, Allius adındaki bir arkadaşının isteğini yerine getiremediği için özür dilemekte ve bunu yapamamasının nedenlerini sıralamaktadır. Şiir biçiminde yazılan bu mektup Catullus'un kardeşinin ölümünden az sonra, Verona'dan Roma'ya yazılmıştır.
tatlı şiirleriyle eski şairler Yunan şairlerinden sözedilmektedir. Catullus hiçbir eski Latin şairi için "tatlı" sıfatını kullanmaz.
Allius: Catullus'un bu mektubu yazdığı arkadaşı.
Ak giysileri [toga virilis] 15-16 yaşlarındaki Romalı gençlerin giydiği beyaz giysi.
iyi tanınan birileri ... : Roma'nın ileri gelenleri.
soğuk uzuvlarını ısıtıyor : Allius, Catullus'un Verona'da olmasının bazı kişilerin işine geldiğini ve sevgilisi Lesbia'nın başka kollarda olduğunu belirtiyor.
Amathusia: Venus.

Trinacria: Sicilya adası; Aetna.
Oeta: Tesalya ile Aetolia arasındaki sıra dağlar.
Thermopylae: Malis'teki Thermopylae geçidine adını veren sıcak su kaynakları.
Malia suyu: Maliacus Sinus: Tesalya'nın güneyindeki körfez.
ortak aşkımızı yaşamak için Lesbia ile olan aşkından sözetmektedir.
Laudamia: Acastus'un kızı, Protesilaus'un karısı. Onun kocasının evine gelişi ile Lesbia'nın şairin evine gelişi birbirine benzetiliyor.
Protesilaus: Iphiclus'un oğlu, Troia'ya karşı Tesalyalıların önderi. Bu savaşta kurban kesmediği için (ne tür bir kurban olduğu bilinmiyor) tanrıların gazabına uğradığından, ilk öldürülen kişiydi.
Rhamnusia: Nemesis. Tanrısal öcün simgesidir. İnsanlardaki kendine aşırı güven duygusunu cezalandırır.
Parcalar: Kader tanrıçaları.
Ilion [*Ilium*]: Troia'nın şiirsel adı.
Helena: Zeus ile Leda'nın kızı. Üç güzeller yarışmasında Troialı genç Paris'e, Menelaos'un karısı güzel Helena'nın aşkı için söz verir. Bu arada Menelaos Girit'e bir cenaze törenine katılmak için gidince, Paris Helena'yı kaçırır ve ünlü Troia savaşma neden olur.
Pheneus: Arkadia'da bir kent, aynı adı taşıyan bir gölü vardır.
Cyllene: Arkadaia'nın kuzeydoğu kısmında yüksek bir dağ. Mercurius'un doğum yerdir.
Amphitryon'un üvey oğlu Herakles: İnsanın doğaya karşı kırılmaz gücünü simgeler. Alkmene ile bir ölümlü olan sözde babası Amphitryon'dan doğmuştur. Gerçek babası olan Zeus, Alkmene'yi aldatarak onunla birlikte olmuştur.
Stymphalus: Pheneus'ten Cyllene dağının öte yanında uzanan vadideki göl. Bu gölün insan yiyen kartalları.
aşağılık efendisinin buyruğuyla Miken kralı Eurystheus'in buyruğu uyarınca Herakles 12 görevle yükümlü kılınmıştır. Zeus'un Alkmene'yle olan ilişkisinden doğan Herakles'e kin bes-

leyen Hera, çocuğun başına olmadık dertler açar. Bunlardan biri de onu Miken kralının hizmetine sokmasıdır.
aşındırılsın diye göğün kapısı Deianeira'nın kendisine giydirdiği büyülü gömlek sonucu ölen Herakles, Zeus tarafından Olympos'a götürülür ve Hebe ile evlendirilerek kutsal evliliği gerçekleştirir, ölümsüzlüğe kavuşur.
Hebe: "Gençlik" anlamına gelen Hebe, Zeus ile Hera'nın kızıdır. Elinden her iş gelen ve tanrılara içki sunan kız olarak bilinir.
değerli ışığım ... : Catullus'un sevgilisi için kullandığı bir söz.
Cupido: Eros'un Latince adı. Uranos ile Aphrodite'nin birleşmesinden doğan Cupido birleşme ve üremenin simgesidir.
ender hilelerine Catullus'un, Lesbia'nın binde bir yaptığına inanmak istediği kaçamakları.
kocasının ... : Zeus'un...
getirmedi ki babası onu bana Catullus Lesbia'yla resmen evlenemediğinden söz etmektedir.
Syria kokularıyla Şiirde parfüm yerine kullanılır. Roma'ya parfüm ve baharat doğudan, Arabistan'tan ya da uzakdoğudan, gelmekle birlikte Roma'ya dağıtımı Syria limanlarından yapılmakta olduğu için bu şekilde bir kullanıma başvurulur.
Themis: Adalet. Catullus, Allius'a insanların inanç ve adalete saygı gösterdikleri Altın çağın lütuflarını dilemektedir.
senin hayatın ... : Allius'un eşi ya da sevgilisinden söz ediliyor.

69
Rufus: Catullus'un nefret ettiği bir kişi.

71
Catullus'un bilinmeyen bir rakibine yazılmış. 69. şiirdeki Rufus olabilir.

72
Catullus'un Lesbia'ya olan sevgisi bir babanın çocuklarına olan sevgisi gibidir. Ancak sevgilinin sadakatsizliği bu saf sevgiyi yerle bir etmiştir.

74
Gellius: Catullus'un rakip olarak gördüğü bir kişi. Amcasının karısı ile zina yapan bir adam olması en büyük özelliği.
Arpocrates: Mısır'da Sessizliğin tanrısı. Parmağı ağzında olarak betimlenir.

75
Catullus Lesbia ile yaşadığı duygusal ikilemi dile getiriyor. Her türlü kusuru işleyen Lesbia'yı hâlâ seviyor.

76
Catullus Lesbia ile yaşadığı onmaz aşkından kurtulmak için tanrılardan yardım bekliyor.

79
Lesbius: Catullus'un rakibi bir kişi.

80
Victor: Catullus'un bir rakibi.

81
Pisaurum: Umbria'da eski bir Roma kolonisi. İÖ 43'te yeni yerleşimciler tarafından işgal edildi ve toplumsal bir yozlaşma içine girdi.
konuğun ... : Roma'ya gelen bir ziyaretçi.

82
Quintius: Veronalı bir arkadaşı.

84
Arrius: Sonradan zengin olmuş, kültürlü kişilerin konuşmalarını taklid eden, yanlış yerlerde yanlış sözcükler kullanan bir orator.
İonia denizi: Adriyatik.

86
Quintia: Veronalı bir kız.

95
Catullus, arkadaşı ve yeni şairlerden Cinna'nın *Zmyrna* adlı epik şiirini tanıtmak amacıyla yazdığı bu şiirde eski şiir akımına takılıp kalan şairlere öfkesini dile getirmektedir.
Smyrna: Aphrodite'yi kızdırdığı için tanrıçanın uygunsuz bir ilişkiye sokarak öç aldığı bir Amazon kıza (Myrrha) ilişkin bir epik şiir. 9 yıl gibi uzun ve sıkıntılı bir dönemin ürünü.
Hortensius: Q. Hortensius Hortalus: Orator ve şair. *Smyrna* onun bir yılda yazdığı yapıtlara benzemez, emek ürünüdür.
Satrachus: Cyprus'ta bir nehir. Smyrna'nın oğlu Adonis efsanesiyle ilintili bir yer; bu yapıt buralarda da tanınacaktır.
ak saçlı yüzyıllar "kuşaklar boyunca okunacaktır" anlamında.
Padua: Po'nun bir kolu. Volusius'un Yıllıkları, yazarının doğum yeri olan Padua'dan dışarı çıkamayacak, dolayısıyla Smyrna'nın ününe sahip olamayacaktır.
Antimachus: Kolophonlu, İÖ 5. yüzyıl Yunan edebiyatçısı. *Thebais* adlı destanın yazarı.

96
Bu şiir, şair ve orator olan Calvus'un karısı Quintilia'nın ölümü üzerine bir *elegia*'dır.

97
Amilius: Bilinmeyen bir kişi.

98
Victius: Geveze bir kişi.

99
Iuventius Thalna: 48. şiirde söz edilen kişi.

100
Bu dizeler Verona ve Roma ile ilgilidir.
Caelius: 110. şiirde söz edilen, adı Etrüsk kaynaklı olan bir kişi.
Quintius: Catullus'un Veronalı arkadaşı.

101
Bu şiir Catullus'un İÖ 57 yılında Troas'taki kardeşinin mezarını ziyaretiyle ilgilidir.

102
Cornelius: Bilinmeyen bir kişilik.
Arpocrates: Mısır tanrısı Horus'un adlarından biri. Annesinin Isis, babasının Serapis olduğu bilinir. (bkz. 74)

103
Silo: Catullus'a borcu olan ve sevilmeyen bir kişi.

104
Tappo: Bilinmeyen bir kişi.

105
Mentula: Burada, 94., 114. ve 115. şiirlerde de adı geçen, Caesar'ın gözde memurlarından Mamurra'nın lakabı olarak kullanılıyor. "Erkeklik organı" anlamına gelmektedir.
Pimpla dağına Pieria'da esin perilerinin tepesi olarak bilinir. Buradaki Pimpla kaynağı ve bu bölge esin perileri için kutsaldır.

108
Cominius: Catullus'un nefret ettiği bir kişi.

109
Lesbia için yazılmıştır.

110
Aufilena: Veronalı bir kız.

112
Naso: Kötü ünü olan bir kişi.

113
Cinna: Gaius Helvius Cinna. Catullus'un çok yakın, şair arkadaşı.
Cn. Pompeius Magnus: İÖ 70 ve 55'te konsül oldu. ilk konsüllüğünde iki âşığı vardı. Bunların sayısı giderek çoğaldı.
Maecilia: Bilinmeyen bir kadın.

114
Bu şiir Mamurra'nm aşırı zenginliği üzerine yazılmıştır.

115
Kroisos [*Croesus*]: Lydia'nın zengin kralı.
Hyperborlar [*Hyperborei*]: Kuzeyin en uç kesimlerinin mitolojik sahipleri.
Okyanus [*Oceanus*]: Karayı kucaklayan koca deniz. Coelus ile Terra'nın oğlu olarak kişileştirilmiştir; Tethys'in eşi, nehirlerin ve nymphaların babasıdır.

116
Gellius: Catullus'un sevmediği bir kişi. Bu şiir ona adanmıştır.

Şiirlerden Kalanlar
1. *Priapus:* Ürünleri koruyan, bağ ve bahçelerin tanrısı, kır tanrısı. Kocaman bir erkeklik organı olarak betimlenir. Bir Anadolu tanrısıdır. Hellespontus'un kuzeydoğu kısmında yer alan Lampsacus'a aittir.
2. *Hellespontus:* Bugünkü Çanakkale Boğazı.

Kaynakça:

Bu çalışmanın giriş yazısı "Catullus: Poeta Novus" ve "Şiirler İçin Notlar" bölümü için kullanılan eserleri içermektedir.

Aksoy, N. - Bek, K. (1996), *Şiir ve Şiir Kuramı Üstüne Söylemler*, Düzlem Yayınları, İstanbul.

Alexandrian (1983), *Erotik Edebiyat Tarihi*, Çev. Işık Ergüden, Mitos Yayınları, İstanbul.

Cantarella, E. (1988), *Seconda Natura: La Bisessualita nel mondo antico*, Roma.

Crowell, E.P (1882), *Selection from Latin Poets*, Boston.

Çelgin, G. (1990), *Eski Yunan Edebiyatı*, Remzi Yayınevi, İstanbul.

———— (1996), *Eskiçağ Bibliyografyası*, Tay Yayınları, İstanbul.

Erhat, A. (1978), *Mitoloji Sözlüğü*, Remzi Yayınevi, İstanbul.

Fordyce, C.J. (1961), (com.) *Catullus*, Oxford.

Highet, G. (1957) *Poets in a Landscape*, London.

———— (1967), *The Classical Tradition*, Oxford.

Joubert, J.L. (1993) *Şiir Nedir*, Çev. Ece Korkut, Öteki Yayınevi, Ankara.

Lenchantin de Gubernatis, M. (1988), *Il libro di Catullo*, Torino.

Lyne, R.O.A.M. (1980), (int.) *The Latin Poets: From Catullus to Horace*, Clarendon Press, Oxford.

Mutluay, R. (1979), *100 Soruda Edebiyat Bilgileri*, Gerçek Yayınevi, İstanbul.

Özdemir, E. (1994), *Yazınsal Türler*, Ümit Yayınları, Ankara.

Radice, B. (1973), *Who's Who in the Ancient World*, London.

———— (1969), *Catullan Questions*, Leicester University Press.

Wiseman, T.P. (1985), *Catullus and his World: A Reappraisal*, Cambridge University Press, Cambridge.

Varınlıoğlu, G. (1974), " 'Caelius Savunması' Üzerine", *Anadolu (Anatolia)*, XVIII, Ankara Üniversitesi Yayınları, s. 123-132.

İLK DİZE DİZİNİ (LATİNCE)

Acmen Septimius suos amores 45
Adeste, hendecasyllabi, quot estis 42
Alfene immemor atque unanimis false sodalibus 30
Amabo, mea dulcis Ipsitilla 32
Ameana, puella defututa 41
Annales Volusi, cacata carta 36
Aufilena, bonae semper laudantur amicae 110
Aufilena, viro contentam vivere solo 111
Aureli, pater esuritionum 21
Aut sodes mihi redde decem sestertia, Silo 103

Bononiensis Rufa Rufulum fellat 59

Caeli, Lesbia nostra, Lesbia illa 58
Caelius Aufilenum et Quintius Aufilenam 100
Cenabis bene, mi Fabulle, apud me 13
'Chommoda' dicebat, si quando 'commoda' vellet 84
Cinaede Talle, mollior cuniculi capillo 25
Collis o Heliconiei 61
Commendo tibi me ac meos amores 15
Consule Pompeio primum duo, Cinna, solebant 113
Credis me potuisse meae maledicere vitae 104
Cui dono lepidum novum libellum 1
Cum puero bello praeconem qui videt esse 106

Desine de quaquam quicquam bene velle mereri 73
Dianae sumus in fide 34
Dicebas quondam solum te nosse Catullum 72
Disertissime Romuli nepotum 49

Egnatius, quod candidos habet dentes 39
Etsi me assiduo defectum cura dolore 65

Firmanus saltus non falso, Mentula, dives 114
Flavi, delicias tuas Catullo 6
Furei, cui neque servos est neque arca 23
Fire et Aureli, comites Catulli 11
Furi, villula vostra non ad Austri 26

Gallus habet fratres, quorum est lepidissima coniunx 78
Gellius audierat patruum obiurgare solere 74
Gellius est tenuis: quid ni? cui tam bona mater 89

Hesterno, Licini, die otiosi 50
Huc est mens deducta tua, mea Lesbia, culpa 75
Hunc lucum tibi dedico consecroque, Priape *frg.* 1

Iam ver egelidos refert tepores 46
Ille mi par esse deo videtur 51
In te, si in quemquam, dici pote, putide Victi 98
Iocundum, mea vita, mihi proponis amorem 109

Lesbia mi dicit semper male nec tacet umquam 92
Lesbia mi praesente viro mala plurima dicit 83
Lesbius est pulcer: quid ni? quem Lesbia malit 79
Lugete, o Veneres Cupidinesque 3

Male est, Cornifici, tuo Catullo 38
Marrucine Asini, manu sinistra 12
Mellitos oculos tuos, Iuventi 48
Mentula conatur Pipleium scandere montem 105
Mentula habet instar triginta iugera prati 115
'Mentula moechatur'. moechatur mentula certe 94
Minister vetuli puer Falerni 27
Miser Catulle, desinas ineptire 8
Multas per gentes et multa per aequora vectus 101
Multus homo es, Naso, neque tecum multus homo est, qui 112

Nascatur magus ex Gelli matrisque nefando 90
Nemone in tanto potuit populo esse, Iuventi 81
Ni te plus oculis meis amarem 14
Nil nimium studeo, Caesar, tibi velle placere 93
Noli admirari, quare tibi femina nulla 69
Non custos si fingar ille Cretum 58a
Non ideo, Gelli, speabam te mihi fidum 91
Non (ita me di ament) quicquam referre putavi 97

Nulla potest mulier tantum se dicere amatam 87
Nulli se dicit mulier mea nubere malle 70
Num te leaena montibus Libystinis 60

O Colonia, quae cupis ponte loedere longo 17
O dulci iocunda viro, iocunda parenti 67
O funde noster, seu Sabine seu Tiburs 44
O furum optime balneariorum 33
O qui flosculus es Iuventiorum 24
O rem ridiculam, Cato, et iocosam 56
Odi et amo. Quare id faciam, fortasse requiris 85
Omnia qui magni dispexit limina mundi 66
Oramus, si forte non molestum est 55
Otonis caput oppido est pusillum 54

Paene insularum, Sirmio, insularumque 31
Passer, deliciae meae puellae 2
Pedicabo ego vos et irrumabo 16
Peliaco quondam prognatae vertice pinus 64
Phasellus ille, quem videtis, hospites 4
Pisonis comites, cohors inanis 28
Poetae tenero, meo sodali 35
Porci et Socration, duae sinistrae 47
Pulcre convenit improbis cinaedis 57

Quaenam te mala mens, miselle Ravide 40
Quaeris, quot mihi basiationes 7
Quid dicam, Gelli, quare rosea ista labella 80
Quid est, Catulle? quid moraris emori? 52
Quid facit is, Gelli, qui cum matre atque sorore 88
Quinti, si tibi vis oculos debere Catullum 82
Quintia formosa est multis, mihi candida, longa 86
Quis hoc potest videre, quis potest pati 29
Quod mihi fortuna casuque oppressus acerbo 68

Risi nescioquem modo e corona 53
Rufe mihi frustra ac nequiquam credite amice 77

Saepe tibi studioso animo venante requirens 116
Salax taberna vosque contubernales 37
Salve, nec minimo puella naso 43
Sed nunc id doleo, quod purae pura puellae 78a
Si, Comini, populi arbitrio tua cana senectus 108

Si qua recordanti benefacta priora voluptas 76
Si qui forte mearum ineptiarum 14a
Si quicquam mutis gratum acceptumve sepulcris 96
Si quicquam tacito commissum est fido ab amico 102
Si quoi iure bono sacer alarum obstitit hircus 71
Si quoi quid cupido optantique optigit umquam 107
Suffenus iste, Vare, quem probe nosti 22
Super alta vectus Attis celeri rate maria 63
Surrupui tibi, dum ludis, mellite Iuventi 99

Tam gratum est mihi, quam ferunt puellae 2a

Varus me meus ad suos amores 10
Verani, omnibus e meis amicis 9
Vesper adest: iuvenes, consurgite! Vesper Olympo 62
Vivamus, mea Lesbia, atque amemus 5

Zmyrna mei Cinnae nonam post denique messem 95

İLK DİZE DİZİNİ (TÜRKÇE)

Ah Caelius, benim Lesbiam, o Lesbia 58
Ah, Colonia, uzun köprüde bayram kutlamak istersin 17
Ah, çiftliğim, ister Sabinli ol, ister Tiburlu 44
Ah ne gülünç bir şeydi Cato, ne eğlenceli 56
Ah, sen Iuventius'ların küçük çiçeği 24
Akşam yaklaşıyor: gençler kalkın! Neyse, en sonunda 62
Altın elmanın büyülediği söylenen kız kadar 20
Ameana, çiftleşmekten bitkin düşmüş o kız 41
Aptallık etmeyi bırak, zavallı Catullus 8
Aurelius, sen açların babası 21

Ballı gözlerini, Iuventius 48
Bana söz veriyorsun, hayatım, aramızdaki 109
Bir öpücük çaldım senden, oyun oynarken, baldan tatlı Iuventius 99
Bir sevinç duyuyor, bir haz alabiliyorsa 96
Bir tek adamla mutlu yaşamak, Aufilena 111
Bir tellalın yanında güzel bir oğlan görünce 106
Bir zamanlar, Lesbia, biricik Catullus'un olduğumu 72
Birine iyi hizmet etmeyi istemekten vazgeç 73
Bu hallere düşmemin sebebi sensin Lesbia'm 75
Bunca insan arasında hiç mi sosyetik yok, Iuventius 81
Bundan dolayı, Gellius, bana bağlı kalacağını umuyordum 91
Buraya toplanın on bir heceli dizeler, topunuz birden 42
Bütün dostlarıma 9

Caelius Aufilenus'a, Quintius da Aufilena'ya 100
Catullus'cuğunun hali kötü, Cornificius 38

Demin seyircilerden birine güldüm 53
Diana'nın kulu kölesiyiz 34
Dün, tatil günü, Licinius 50
Düzeceğim sizi, tecavüz edeceğim 16

Egnatius, bembeyaz dişleri var diye 39
Engin gökyüzünün bütün ışıklarını olduğu gibi gören 66
Erdemli sevgililer, ey Aufilena, her zaman övülür 110
Ey Helicon dağının 61
Ey, hamam hırsızlarının piri 33
Ey, tatlı bir koca için hoş olan, ana babaya hoş gelen Kapı 67

Furius ve Aurelius, Catullus'un yoldaşları 11
Furius, küçük kır evin, ne güney rüzgârının esişlerine 26

Gel gör ki saf bir kızın tertemiz dudağının 78a
Gellius duymuş ki amcası âdet edinmiş azarlamayı 74
Gellius ile annesinin günahkâr birleşmesinden 90
Gellius incecik: nasıl olmasın ki? Bu kadar iyi 89
Geniş çayırları var Mentula'nın 115
Girit'in bekçisinin suretini almış olmasam da 58a
Gördüğünüz o tekne dostlar 4
Güvenilir bir dost bir sır emanet ederse sessizce 102
Güzel çocuk Lesbius: Neden olmasın ki? 79
Güzel güzel anlaşıyor sapık ibneler 57

Halkın yargısıyla akıp giderse, Cominius 108
Herkesten çok sana yaraşır kokuşmuş Victius 98
Hızlı teknesini derin deniz üstünde sürüp Attis 63
Hiç derdim değil Caesar, hoşuna gitmeyi istemek 93
Hiç şaşma neden hiçbir kadın senin yumuşacık uyluğuna 69

Ilık lodoslar getiriyor ilkbahar 46
Istırabım beni tükenip dinmez bir kederle 65

İbne Tallus, yumuşaksın tavşan kürkünden 25
İki erkek kardeşi var Gallus'un, birinin eşi çok zarif 78
İnanıyor musun kötü konuşmuş olabileceğime 104
İyi haklarla donanmış bir adam varsa... 71

Kazara okuyucusu olursanız 14a
Kim bakabilir buna, kim katlanabilir 29
Kime armağan edeyim bu sevimli, yeni kitapçığı 1
Kimse ilgilenmez diye düşündüm (tanrılar beni gözetsin) 97
Kişi kavuşursa hiç ummadığı, heves ettiği bir şeye 107
Koca adamsın Naso, ama seninle düşüp kalkan 112

Lesbia çok kötü şeyler söyler bana kocasının önünde 83

Lesbia durmadan benim hakkımda atıp tutuyor 92

Maecilia'yla yatıp kalkan iki kişi vardı, Cinna 113
Marcus Tullius, en akıcı konuşanı, 49
Mentula çıkmaya çalışıyor Pimpla dağına 105
"Münasip" demek istediğinde "hünasip" derdi Arrius 84

Nasıl bir hastalıklı kafa ki, zavallı Ravidius'cuğum 40
Ne demeliyim, Gellius, şu gül dudaklarının 80
Ne kölen var, ne kesen, Furius 23
Ne yapıyor o adam, Gellius, annesiyle ve kardeşiyle 88
Nedir Catullus? Ölmek için ne bekliyorsun? 52
Nefret ediyorum ve seviyorum. Neden diye sorarsan 85
Nice ülkeler, nice denizler aşarak geliyorum 101

O aşk şairine, arkadaşım 35
O bana tanrı katında geliyor 51
Otho'nun mini minnacık başı 54

Önceden yaptığı iyilikleri anımsamak nasıl zevk verirse insana 76

Pelion'un doruğunda doğan çamlar bir zamanlar 64
Piso'nun yoldaşları, yüksüz, ağırlıksız 28
Porcius ve Socration, siz ikiniz, Piso'nun uğursuzları 47

Quintia çoğu için güzeldir, bana göre hoş, uzun boylu 86
Quintius, sana gözleri borçlu kalsın istiyorsan Catullus'un 82

Rica ediyorum, canın sıkılmayacaksa eğer 55
Rufulus'u emiyor Bononialı Rufa 59
Rufus, kendisine boşuna inandığım dost 77

Sana kendimi ve aşkımı teslim ediyorum 15
Sana sunuyorum bu konuyu, Priapus, sana adıyorum şiirlerden kalanlar *1*
Selam, minik bir burnu bile olmayan kız 43
Senden başka kimseye varmam 70
Seni gözümden çok sevmeseydim 14
Seni, Libya dağlarından bir dişi kurt mu 60
Septimius sevgilisi Acme'yi 45
Serçe, sevdiğim kızın eğlencesi 2
Sevgililerini, vahşi ve kaba olmadıkça 6
Silo, lütfen geri ver bana on bin sestersimi 103
Sirmio, duru göllerde ve engin denizlerde 31

Sol elini iyi kullanmıyorsun 12
Sonunda Zmyrna'sı yayımlandı Cinna'cığımın 95
Soruyorsun kaç öpücüğün senin 7
Söyleyemez hiçbir kadın gerçekten sevildiğini 87

Şehvet hanı ve siz bu hanın gediklileri 37
Şu senin yakından bildiğin Suffenus var ya, Varus 22

Tanrıların izniyle, birkaç gün içinde 13

Varus benim aylak aylak dolaştığımı görünce 10
Vefalı dostlarına bağlı olmayan, nankör Alfenus 30
Volusius'un Yıllıkları, boktan yapraklar 36

Yalan değil, Firmum'daki topraklarıyla zengin 114
Yalvarıyorum sana, benim tatlı Ipsitillam 32
Yas tutun ey Venus'lar, ey Cupido'lar 3
Yaşayalım, Lesbia'm, ve sevişelim 5
Yazgının ve acımasız bir talihin tokadını yemiş olarak 68
Yıllanmış Falernum şarabını sunan saki çocuk 27

Zaman zaman düşünür de beynimi yerim 116
"Zina ediyor Mentula." Elbet zina eder Mentula 94

KİŞİ VE YER ADLARI DİZİNİ

(Bu dizin Latince metne göre düzenlenmiştir)

Achilles, 64
Achivi, 64.366
Acme, 44.1
Adoneus, 29.8
Aegeus, 64.213
Aegyptus, 66.36
Aemilius, 97.2
Aethiops, 66.52
Africus, 61.199
Aganippe, 61.30
Alfenus, 30.1
Allius, 68.41, 50. 66, 150
Alpes, 11.9
Amadryades, 61.23
Amastris, 4.13
Amathus, 36.14
Ameana, 41.1; 43
Amphitrite, 64.11
Amphitryoniades, 68.112
Ancon, 36.13
Androgeoneus, 64.77
Antimachus, 95.10
Antius, 44.11
Aonius, 44.28
Apheliotes, 36.3
Aquinus, 14.18
Arabes, 11.5
Argivi, 44.4; 48.87
Ariadna, 44
Arrius, 84
Arsinoe, 66.54
Asia, 46.6; 61.22; 66.36; 68.89
Asinius Marrucinus, 12.1
Assyrius, 66.12; 68.144
Athenae, 64.81
Athos, 66.46
Attis, 63
Aufilena, 100, 110, 111
Aufilenus, 100
Aurelius, 11.1; 15.2; 16.2; 21.1
Aurora, 64.271
Aurunculeia, 61.82
Auster, 26.1

Balbus, 67.3
Battiades, 65.16; 116.2
Battus, 7.6
Beroniceus, 66.8
Bithynia, Bithynus, 10.7; 31.5
Bootes, 66.67
Britanni, 11.12
Britannia, 29.4; 45.22
Brixia, 47.34

Caecilius, 35.2; 67.9
Caelius, 58.1; 100
Caesar, 11.10; 57.2; 93.1
Caesius, 14.18
Callisto, 66.66
Calvus, 14.2; 53.3; 96.2

Camerius, 55.10
Canopius, 66.58
Carybdis, 64.156
Castor, 4.26; 68.65
Cato, 56.1
Catullus, 6.1; 8.1; 10.25; 13.6; 14.12; 38.1; 44.3; 46.4; 49.4; 51.13; 52; 56.3; 67; 72.1; 76.5; 79; 82.1
Cecropia, 64.79
Celtiber, 39.17
Celtiberia, 37.18; 39.17
Ceres, 63.36
Chalybes, 66.48
Chineus, 67.32
Chiron, 64.279
Cicero, Marcus Tullius, 49.2
Cinna, 10.30; 95.1; 113.1
Circus, 55.4
Cnidus, 34.13
Colonia, 17.1
Cominius, 108.1
Comum, 35.4
Conon, 66.7
Cornelius, 1.3; 67.35; 102.4
Cornificius, 38.1
Crannon, 64.36
Creta, 64.82, 174
Cretes, 55.15
Croesus, 115.3
Cupidines, Cupido, 3.1; 13.12; 36.3
Cybele, 63
Cyclades, 4.7
Cyllenaeus, 68.109
Cyrenae, 7.4
Cytorus, 4.11, 13

Dardanius, 64.367
Delius, 34.7
Delphi, 64.392
Dia, 64.52
Diana, 34.1
Dindymene, 63.13
Dindymus, 35.14; 63.91
Diona, 56.8
Dorus, 64.287
Durrachium, 36.15

Egnatius, 37.19; 39.1
Emathia, 64.324
Erechtheus, 64.229
Erycina, 64.72
Eumenides, 64.193
Europa, 68.89
Eurotas, 64.89

Fabullus, 12.15; 13.1; 28.3; 47.3
Falernum, 27.1
Favonius, 26.2; 64.232
Firmanus, 114.1
Flavius, 6.1
Formianus, 41.4; 43.5; 47.4
Fuficius, 54.5
Fundus, 44.1
Furius, 11.1; 16.2; 23.1; 26.1

Gaius 10.30
Gallia, 29.3, 20
Gallicanus, 42.9
Gallicus, 11.11
Gallus, 78
Gellius, 74.1; 80.1; 88; 89; 90.1; 91.1; 116.6
Gnosius 64.172
Golgi, 36.14; 64.96
Gortynius, 64.25
Graecus, 68.102
Graius, 66.58; 68.109

Harpocrates, 74.4; 102.4
Hebe, 68.116
Helena, 68.37
Heliconius, 61.1
Hellespontus, 64.358; *frg.* 1.3
Hesperus, 62.20; 64.329
Hiberus, 11.14; 29.19; 37.20; 64.227
Hortensius, 95.3

Hymen, 61; 62; 66.11
Hyrcani, 11.5

Iacchus, 64.251
Ida, 63.30
Idalium, 34.12; 61.17; 64.96
Idomeneus, 64.128
Ipsithilla, 32.1
Irus, 64.300
Ismarius, 6.5
Italus, 1.5
Itonus, 64.228
Itylus, 64.14
Iunia, 61.16
Iuno, 34.14
Iuventius, 24.1; 48.1; 80.1; 99.1

Labyrintheus, 64.115
Lampsacus, *frg.*, 1.2
Lanuvinus, 39.12
Larius, 35.4
Latmius, 66.5
Latonius, 34.5
Laudamia, 68.74, 80, 105
Leo, 66.65
Lesbia, 5.1; 7.2; 43.7; 57.6; 58; 75.1; 79.1; 83.1; 86.5; 87.2; 92; 107.4
Lesbius, 79.1
Lethaeus, 65.5
Liber, 64.390; 84.5
Libo, 54.3
Libya, 45.6
Libyssa, 7.3
Libystinus, 60.1
Licinius, 50.1
Ligur, 17.19
Locris, 66.34
Lucina, 34.13
Luna, 34.16
Lycaonius, 66.66
Lydius, 31.13

Maecilia, 113.2
Maenas, 63.23, 69
Magnus, 55.6
Magus, 90.1
Malius, 68.54
Mamurra, 29.3; 57.2
Manius, 68.11, 30
Manlius, 61.16, 222
Marcus, 40.2
Marrucinus, Asinius, 12.1
Mavors, 64.394
Medi, 66.45
Memmius, 28.9
Memnon, 66.52
Menenius, 59.2
Mentula, 94.1; 105.1; 114.1; 115.1, 3
Midae divitae, 24.4
Minois, 64.60, 207
Minotaurus, 64.79
Musae, 65.3; 68.7, 10; 105.2

Naso 112
Nereinus, 64.28
Neptunus, 31.3; 64.2, 367
Nicaea, 46.5
Nonius Struma 52.2
Nympha, 61.29; 64.17

Oarion, 66.94
Oceanus, 61.35; 64.30; 88.6
Oetaeus, 62.2; 68.54
Olympus, 62.1
Oreus, 3.14
Ortalus, 65.2
Otho, 54.1

Padua, 95.7
Parcae, 64.306
Paris, 68.103
Parnasus, 64.390
Parthi, 11.6
Pasithea, 63.43
Pegasus, 58a.2
Peleus, 64

Peliaeu, 64.1
Pelops, 64.346
Penates, 93
Penelopeus, 61. 226
Perseus, 58a.3
Persicus, 90.2
Phaethon, 64.291
Pharsalia, 64.37
Phasis, 64.3
Phereus, 68.109
Phoebus, 64.299
Phrygia, 63.71
Phrygius, 46.4; 61.18; 63.2, 20
Phryx, 63.22
Phthioticus, 64.35
Pipleus, 105.1
Piraeus, 64.74
Pisaurum, 80.3
Pollio, 12.6
Pollux, 68.65
Polyxenius, 64.368
Pompeius, 103.1
Ponticus, 4.13; 39.19
Porcius, 47.1
Postumia, 27.3
Postumius, 67.35
Priapus, *frg.*, 2
Prometheus, 64.294
Propontis, 4.9
Protesilaus, 68.74
Provincia, 43.6

Quintia, 86.1
Quintilia, 96.6
Quintius, 82.1; 100.1

Ramnusius, 64.395; 66.71; 68.79
Ravidus, 40.1
Remus, 28.15; 58.5
Rhenus, 11.11
Rhesus, 55.18
Rhodus, 48
Rhoeteus, 45.7
Romulus, 28.15; 29.5; 34.22; 49.1
Rufa, 59.1
Rufulus, 59.1
Rufus, 69.2; 77.1

Sabinus, 44
Salisubsali, 17.6
Sapphicus, 35.16
Sarapis, 10.26
Satrachus, 95.5
Saturnalia, 54.15
Satyrius, 64.252
Scamander, 44.357
Scylla, 60.2; 64.156
Scyros, 64.35
Septimillus, 45.13
Septimius, 45.1
Sestianus, 44.10
Sestius, 44.19
Silenus, 44.252
Silo, 103.2
Simonideus, 33.8
Sirmio, 31.1
Socration, 47.1
Struma, Nonius, 52.2
Stymphalius, 68.113
Suffenus, 14.19; 22.1
Sufficius, 54.5
Sulla, 14.9
Syria, 45.22; 84.7
Syrius, 6.8
Syrtis, 64.156

Tagus, 29.19
Talasius, 61.127
Tappo, 104.4
Taurus, 64.105
Telemachus, 61. 222
Tempe, 64.35, 285
Tethys, 64.29; 66.70; 88.5
Teucrus, 64.344
Thallus, 25.1
Themis, 58.153

Thermophylae, 68.54
Theseus, 64
Thessalia, 64.267, 280
Thetis, 64
Thia, 46.44
Thracia, 4.8
Thyades, 64.391
Thyni, Thynia, 25.7; 37.5
Thyonianus, 27.7
Tiburs, 29.10; 44
Torquatos, 61. 209
Trinacrius, 68.53
Trito, 64.395
Trivia, 34.15
Troia, 68.88
Troicus, 64.345
Troiugenae, 64.355
Troius, 65.7
Tyrius, 61.165

Varus, 10.1; 22.1
Vatinianum odium, 14.3; 53.2
Vatinius, 52.3; 53.2
Veneres, 3.1; 13.12
Veraniolus, 12.17; 48.3
Veranius, 11.1; 12.16; 48.3
Verona, 35.3; 67.34; 68.27
Veronensis, 100.2
Vesper, 62.1
Victus, 98
Victor, 80.7
Virro, 71.1
Vmber, 39.11
Volusius 36.1, 20; 95.7
Vrania, 61.2
Vrij, 36.12

Zephytritis, 66.57
Zephyrus, 46.3; 64.270
Zmyrna, 95

Gaius Valerius Catullus: Roma'nın "Poeta Novus"u. Hâlâ *poeta novus*: "yeni şair"...

İnsan ruhunun karşıt duygularını, sevgiyi ve nefreti, aşkın ve ölümün acılarını, tutkuları, -hem "karşı" hem de "eş"- cinsel ilişkileri rahat ve yalın bir dille yansıtmasıyla, Antik çağın olduğu kadar günümüz Batı edebiyatının da "olmazsa olmaz" şairi.

Sadece "Passer" (Serçe) şiiriyle bile ölümsüzler arasında yer alabilmiş bir şair.

Catullus'un bütün şiirleri, Çiğdem Dürüşken ve Erdal Alova çevirisiyle, ilk kez bütünüyle Türkçede. Şiirlerin Latince asılları, Çiğdem Dürüşken'in sunuş yazısı ve "Şiirler İçin Notlar"ıyla...

TEMA
TÜRKİYE ÇÖL OLMASIN!
(0212) 281 10 27

ISBN 975-363-667-9

9 789753 636674